

UNIVERSITY OF
WEST ATTICA
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

MBA
Master in Business Administration
U of WA

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ MBA»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Επίδραση και επιπτώσεις της COVID – 19 στις ελληνικές μικρομεσαίες
επιχειρήσεις. Μέτρα και δράσεις αντιμετώπισης.**

Όνοματεπώνυμο

Παναγιώτης Λαζαρίδης

Όνοματεπώνυμο Επιβλέποντα

Δρ. Ελένη Τουρνά– Γερμανού

Αθήνα, 2022

**UNIVERSITY OF
WEST ATTICA**
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

MBA
Master in Business Administration
U of WA

UNIVERSITY OF WEST ATTICA

School Department of Archival, Library and Information Studies

DEPARTMENT OF BUSINESS ADMINISTRATION

«Master in Business Administration (MBA)»

Diploma Thesis

Impact and effects of COVID - 19 on Greek businesses.

Response measures and actions.

Student name and surname

Panayiotis Lazaridis

Supervisor name and surname

Dr. Eleni Turna - Germanou

Athens, 2022

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ &
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ MBA»

**Επίδραση και επιπτώσεις της COVID – 19 στις ελληνικές μικρομεσαίες
επιχειρήσεις. Μέτρα και δράσεις αντιμετώπισης.**

Μέλη Εξεταστικής Επιτροπής συμπεριλαμβανομένου και του Εισηγητή

**Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία εξετάστηκε επιτυχώς από την κάτωθι
Εξεταστική Επιτροπή**

A/A	ΟΝΟΜ/ΝΥΜΟ	ΒΑΘΜΙΑΔΑ/ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΠΟΓΡΑΦΗ
1	Ελένη Τουρνά- Γερμανού	Καθηγήτρια Λογιστικής, Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων, Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής.	
2	Ασωνίτου Σοφία	Επίκουρη καθηγήτρια, Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων, Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής.	
3	Γκίκας Γρηγόριος	Τακτικός Καθηγητής, Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων, Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής.	

Δήλωση συγγραφέα και
ανάληψη προσωπικής ευθύνης

Με πλήρη επίγνωση των συνεπειών του νόμου περί πνευματικών δικαιωμάτων, δηλώνω ενυπογράφως ότι είμαι αποκλειστικός συγγραφέας της παρούσας Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας, για την ολοκλήρωση της οποίας κάθε βοήθεια είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται λεπτομερώς στην εργασία αυτή. Έχω αναφέρει πλήρως και με σαφείς αναφορές, όλες τις πηγές δεδομένων, απόψεων, θέσεων και προτάσεων, ιδεών και λεκτικών αναφορών, είτε κατά κυριολεξία είτε βάσει επιστημονικής παράφρασης.

Αναλαμβάνω πλήρως, όλες τις νομικές και διοικητικές συνέπειες που τυχόν προκύψουν διαχρονικά, στην περίπτωση που αποδειχθεί ότι μέρος ή τμήμα της παρούσας εργασίας δε μου ανήκει.

Η παρούσα εργασία αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα όσο και του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής. Απαγορεύεται η εκμετάλλευση και η χρήση της για εμπορικούς σκοπούς, τμήματός της ή εξ ολοκλήρου.

Ο Συγγραφέας

Παναγιώτης Λαζαρίδης

Ευχαριστίες

Η εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Διοίκηση Επιχειρήσεων Μ.Β.Α.», του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων.

Αρχικά, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου, Τουρνά – Γερμανού Ελένη, για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε με το συγκεκριμένο θέμα, καθώς και για την καθοδήγησή, υπομονή και τη συνεχή υποστήριξη που μου προσέφερε κατά τη διάρκεια υλοποίησης της διπλωματικής μου εργασίας.

Με την υλοποίηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας στόχος μου ήταν η μεταφορά δεδομένων που πηγάζουν μέσα από τον κορμό της ελληνικής οικονομίας που είναι οι Μικρομεσαίες επιχειρήσεις ώστε να μπορέσουμε όσο πιο ρεαλιστικά γίνεται να αποτυπώσουμε τα δρώμενα σε ένα ορισμένο χρονικό διάστημα καθώς η πανδημία βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη. Επίσης, θέλω να ευχαριστήσω όσους έμμεσα ή άμεσα συνέβαλλαν στην ολοκλήρωση της παρούσας μεταπτυχιακής διατριβής.

Κλείνοντας, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τη σύζυγο μου και την οικογένεια μου για την υποστήριξη και για την παρότρυνση να συνεχίσω να εξελίσσομαι καθώς είναι δίπλα μου σε κάθε μου βήμα.

Περίληψη

Η υγειονομική κρίση που προκλήθηκε από την πανδημία Covid-19 προκάλεσε ιστορικών διαστάσεων επιπτώσεις στην πραγματική οικονομία. Η νόσος πλήττει μια σειρά σημαντικών επιχειρηματικών κλάδων ενώ για τη διαχείριση του προβλήματος απαιτούνται τεράστιοι οικονομικοί πόροι. Για να περιοριστεί το πρόβλημα της ρευστότητας όσο το δυνατό περισσότερο, η Ευρωπαϊκή Ένωση θέσπισε μία σειρά μέτρων κρατικής ενίσχυσης, αποσκοπώντας στην στήριξη της οικονομίας των κρατών-μελών και των επιχειρήσεων. Τα αναγκαία μέτρα που έλαβαν τα κράτη-μέλη είναι απαραίτητα για τον έλεγχο και τον περιορισμό της νόσου, έχουν όμως και δυσμενείς επιπτώσεις στις επιχειρήσεις, στους εργαζόμενους και εν γένει στους καταναλωτές .

Στην παρούσα Διπλωματική Εργασία θα επικεντρωθούμε στις δράσεις της Ελληνικής Κυβέρνησης για την ενίσχυση της οικονομίας. Συγκεκριμένα θα ασχοληθούμε με τις Επιστρεπτές Προκαταβολές - μια μορφή δανεισμού του κράτους στις επιχειρήσεις, με τις επιπτώσεις της πανδημίας στις Πολύ Μικρές, Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις, στους εργαζόμενους μετά τις αναστολές μεγάλου μέρους παραγωγικών λειτουργιών. Θα αναφερθούμε στην προσφορά και στη ζήτηση και στα σύνθετα προβλήματα που δημιουργούνται με την υπολειτουργικότητα των επιχειρήσεων παγκοσμίως.

Λέξεις κλειδιά:

Ελληνική Οικονομία - Covid 19 – Προσφορά και Ζήτηση - Επιπτώσεις – Ελληνικές Επιχειρήσεις – Ενίσχυση ΜμΕ

Abstract

The health crisis caused by the Covid-19 pandemic caused historical implications in the real economy. The disease strikes a numbers of important business departments while huge financial resources are required to manage the problem. To reduce the liquidity problem as much as possible the European Union has adopted a series of state aid measures aimed at supporting the economies of Member States and businesses. The necessary measures taken by the Member States are necessary to control and reduce the disease, but they also have an adverse effect on businesses, workers and consumers in general.

In this Diploma Thesis we will focus on the actions of the Greek Government to strengthen the economy. Specifically, we will deal with Repayable Advances - a form of government lending to companies, with the effects of the pandemic on Very Small, Small and Medium Enterprises, to employees after the suspension of much productive operations. We will talk about supply and demand and the complex problems that are created by the under-functioning of companies worldwide.

Keywords:

Greek Economy - Covid 19 - Supply and Demand - Impact - Greek Businesses - Support for Small and Medium Enterprises

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	5
Περίληψη	6
Abstract.....	7
Συντομογραφίες	10
Κατάλογος εικόνων	11
Κατάλογος πινάκων.....	11
Κατάλογος Διαγραμμάτων	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 Εισαγωγή και ιστορική αναδρομή.....	13
1.1 Εισαγωγή	13
1.2 Ιστορική αναδρομή	14
1.3 Επιδημίες κατά το παρελθόν	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 Μέτρα καταπολέμησης και ευκαιρίες	21
2.1. Εισαγωγή	21
2.2 Η αστάθεια της προσφοράς και της ζήτησης	24
2.2.1 Επιπτώσεις στις ΜμΕ.....	27
2.2.2 Μέτρα για την υποστήριξη των Ελληνικών ΜμΕ	30
2.3 Αναστολή λειτουργίας και απασχολούμενοι.....	33
2.3.1 Το ηλεκτρονικό εμπόριο ως ευκαιρία	36
2.3.2 Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Ψηφιοποίηση	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	40
3.1. Εισαγωγή	40
3.2Κατηγορίες , Όρια και Είδη σχέσεων ΜμΕ	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 Οικονομική ενίσχυση – Επιστρεπτέα προκαταβολή	46
4.1 Εισαγωγή	46
4.2Το Ευρωπαϊκό πλαίσιο	46
4.3Η Εσωτερική Νομοθεσία	48
4.4 Εννέα βασικά Σημεία	50
4.5 Αυξημένη Αποζημίωση Ειδικού Σκοπού	51
4.6 Σώρευση Κριτηρίων	51
4.7 Διαδικασία ένταξης στην ενίσχυση	54

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 Μεθοδολογία Έρευνας – Αποτελέσματα.....	60
5.1 Εισαγωγή.....	60
5.2 Αποτελέσματα έρευνας - Κύκλος εργασιών 2019	62
5.3 Κύκλος εργασιών 2020.....	65
5.4 Ποσοστιαίες Μεταβολές.....	70
5.5 Επιστρεπτές Προκαταβολές.....	72
5.6 Αριθμός Εργαζομένων σε Αναστολή Εργασίας.....	76
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 Συμπεράσματα – Μελλοντική έρευνα.....	80
6.1 Συμπεράσματα – Αδυναμία της έρευνας.....	80
6.2 Αδυναμίες και Μελλοντική έρευνα	81
Βιβλιογραφία	82
Παράρτημα 1	91

Συντομογραφίες

ΜΜΕ	→ →	Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις
ΜμΕ	→ →	Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις
ΟΕΕ	→ →	Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδας
ΕΚΤ	→ →	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
ΙΝ.ΕΜ.Υ.	→ →	Ινστιτούτο Εμπορίου και Υπηρεσιών της ΕΣΕΕ
ΕΣΕΕ	→ →	Ελληνική Συνομοσπονδία Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας
Ε.Ε.	→ →	Ευρωπαϊκή Επιτροπή
ΤτΕ	→ →	Τράπεζα της Ελλάδας
Π.Ο.Υ.	→ →	Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας
Φ.Π.Α.	→ →	Φόρος Προστιθέμενης Αξίας

Κατάλογος εικόνων

Εικόνα 1 Αντίκτυπος του SARS στις λιανικές πωλήσεις της Κίνας.....	19
Εικόνα 2 Παγκόσμια αλυσίδα εφοδιασμού με τρία κεντρικά σημεία για τα κλωστοϋφαντουργικά.....	25
Εικόνα 3 Παγκόσμια αλυσίδα εφοδιασμού με τρία κεντρικά σημεία στον τομέα των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών	25
Εικόνα 4 Οι επιχειρήσεις στην Ε.Ε. και Ελλάδα	45
Εικόνα 5 Είσοδος στην εφαρμογή	54
Εικόνα 6 Οθόνη κατά την πρώτη είσοδο στην εφαρμογή.....	54
Εικόνα 7 Επιλογή ποσού ενίσχυσης.....	56
Εικόνα 8 Οθόνη επιλογής ποσού	57
Εικόνα 9 Μορφή αίτησης σε επιχείρηση που τηρεί διπλογραφικά βιβλία.....	58
Εικόνα 10 Μορφή αίτησης σε επιχείρηση που τηρεί απλογραφικά βιβλία.....	59

Κατάλογος πινάκων

Πίνακας 1 Χρονοδιάγραμμα πανδημιών	14
Πίνακας 2 Επιπτώσεις στις ΜμΕ στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.....	27
Πίνακας 3 Μέτρα για την αντιμετώπιση της ύφεσης.....	30
Πίνακας 4 Απασχολούμενοι σε αναστολή λειτουργίας ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας.....	35
Πίνακας 5 Δράσεις μετάβασης στον ψηφιακό μετασχηματισμό	36
Πίνακας 6 Μεγάλες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις	42
Πίνακας 7 Κατηγορίες ΜμΕ και όρια	43
Πίνακας 8 Κατηγορίες ΜμΕ και είδη σχέσεων	44
Πίνακας 9 Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις της δράσης "Επιστρεπτέα Προκαταβολή" ..	48
Πίνακας 10 Η αυξημένη αποζημίωση ειδικού σκοπού	51
Πίνακας 11 Καθεστώτα ενισχύσεων μέτρων στήριξης επιχειρηματικότητας λόγω της πανδημίας.....	52

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1 Μακροοικονομικές επιπτώσεις πολέμων και πανδημιών.....	21
Διάγραμμα 2 Συνολική απασχόληση ανά μέγεθος επιχείρησης.....	29
Διάγραμμα 3 Κρατική υποστήριξη στις ελληνικές ΜμΕ.....	33
Διάγραμμα 4 Θέσεις εργασίας σε αναστολή Μάρτιος – Δεκέμβριος 2020.....	34
Διάγραμμα 5 Εβδομαδιαία μεταβολή Επισκεψιμότητας (Sessions).....	37
Διάγραμμα 6 Η χρήση των νέων τεχνολογιών στην Ελλάδα.....	38
Διάγραμμα 7 Προβλήματα επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα.....	41
Διάγραμμα 8 Κύκλος εργασιών 1 ^ο τριμήνου 2019-2020.....	68
Διάγραμμα 9 Κύκλος εργασιών 2 ^ο τριμήνου 2019-2020.....	68
Διάγραμμα 10 Κύκλος εργασιών 3 ^ο τριμήνου 2019-2020.....	69
Διάγραμμα 11 Κύκλος εργασιών 4 ^ο τριμήνου 2019-2020.....	69
Διάγραμμα 12 Ποσοστιαίος κύκλος εργασιών 2019-2020.....	71
Διάγραμμα 13 Ενταγμένες επιχειρήσεις (1).....	73
Διάγραμμα 14 Ενταγμένες επιχειρήσεις (2).....	73
Διάγραμμα 15 Επιστρεπτέα προκαταβολή 1.....	74
Διάγραμμα 16 Επιστρεπτέα προκαταβολή 2.....	74
Διάγραμμα 17 Επιστρεπτέα προκαταβολή 3.....	75
Διάγραμμα 18 Επιστρεπτέα προκαταβολή 4.....	75
Διάγραμμα 19 Επιστρεπτέα προκαταβολή 5.....	76
Διάγραμμα 20 Ποσοστιαία μεταβολή εργαζομένων.....	79

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 Εισαγωγή και ιστορική αναδρομή

1.1 Εισαγωγή

Στην ανθρώπινη ιστορία οι πανδημίες που προκαλούνται από ιούς συχνά επαναλαμβάνονται, αφανίζοντας ένα σημαντικό αριθμό του παγκόσμιου πληθυσμού και επιφέροντας τεράστιες κοινωνικοοικονομικές και ψυχολογικές συνέπειες. Οι επιπτώσεις των πανδημιών είναι ιστορικά γνωστές με σημαντική οπισθοδρόμηση σε πολλούς τομείς, προσφέροντας όμως και ευκαιρίες σε άλλους.

Η πανδημία covid-19 με διάφορους τρόπους επηρεάζει την παγκόσμια οικονομία και ιδιαίτερα τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ) που είναι πιο ευάλωτες, τόσο από την πλευρά της προσφοράς όσο και από την πλευρά της ζήτησης. Τα μέτρα περιορισμού με συνεχόμενα lockdown οδηγούν σε σοβαρά προβλήματα στην παραγωγική διαδικασία και στις εφοδιαστικές αλυσίδες σε όλους τους κλάδους παραγωγής. Από την πλευρά τους οι καταναλωτές βιώνουν την απώλεια εισοδήματος και την αβεβαιότητα που με τη σειρά του επηρεάζει αρνητικά τις δαπάνες και την κατανάλωση (OECD,2020).

Όσον αφορά την ελληνική οικονομία παρά τη 10ετή κρίση δεν κατάφερε να λύσει δομικές παθογένειες και η οικονομία παραμένει αδύναμη. Επίσης, η ελληνική οικονομία χαρακτηρίζεται από χαμηλό βαθμό ψηφιοποίησης όσον αφορά το κράτος και τις επιχειρήσεις. Επιπρόσθετα, το μικρό μέγεθος των ελληνικών επιχειρήσεων τις εγκλωβίζει σε ένα καθεστώς χαμηλής παραγωγικότητας και εσωστρέφειας και περιορίζει σημαντικά την ικανότητά τους να αντλούν ρευστότητα, να επενδύουν και να καινοτομούν (pwc, 2020).

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η ανάδειξη των προβλημάτων των επιχειρήσεων μέσα στην πανδημία covid-19, καθώς και οι εξελίξεις οι οποίες λαμβάνουν χώρα σε αυτές κατά την διάρκεια της πανδημίας. Ιδιαίτερα θα εξετάσουμε τις επιπτώσεις της επιδημίας στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Θα αναφερθούμε στις ευκαιρίες και στη βοήθεια που δόθηκε από την Ελληνική Πολιτεία για να επιτευχθεί η βιωσιμότητα και η επιβίωσή τους ή εάν τελικά η πανδημία συνέβαλλε στον εγκλωβισμό και στην πτώχευση τους.

Αντικείμενο της μελέτης είναι οι δράσεις αντιμετώπισης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδιαίτερα της Ελληνικής Κυβέρνησης, όπως αυτής της επιστρεπτέας προκαταβολής, για την εξασφάλιση της ρευστότητας των ελληνικών ΜμΕ, στον αντίκτυπο της πανδημίας. Μέσα από την μελέτη θα αναφερθούμε σε είδη επιχειρήσεων που κατά την διάρκεια της πανδημίας οδηγήθηκαν σε παύση, καθώς οι επιπτώσεις ήταν τέτοιες που δεν μπόρεσαν να συνεχίσουν τη λειτουργία τους. Θα αναφερθούμε σε περιπτώσεις που μπορούμε να τις αποκαλέσουμε και ευκαιρίες. Δημιουργήθηκαν λόγω συγκυριών για επαγγέλματα που είχαν αύξηση τζίρου και αύξηση του κύκλου εργασιών. Επίσης, θα μας απασχολήσουν οι περιπτώσεις που οδήγησαν σε έναρξη εργασιών όπου σημαντικός παράγοντας αποτέλεσε η εξέλιξη και η ανάπτυξη δεξιοτήτων εκσυγχρονισμού.

1.2 Ιστορική αναδρομή

Από τον λοιμό των Αθηνών μέχρι τη σημερινή εποχή υπήρξαν πανδημίες εξαιρετικά φονικές, που προκάλεσαν το θάνατο και εξόντωσαν εκατομμύρια ανθρώπους. Μέσα από τις πανδημίες, κοινωνίες δοκιμάζονται σκληρά, με τεράστιες οικονομικοκοινωνικές επιπτώσεις, αναρχία, μετακινήσεις και συνωστισμούς πληθυσμών, ολοκληρωτική κατάρρευση κοινωνικών αξιών, επεκτατισμοί και αποικιοκρατίες.

Πίνακας 1 Χρονοδιάγραμμα πανδημιών

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ	ΠΑΝΔΗΜΙΕΣ
430-427 π.Χ.	Λοιμός των Αθηνών
541-543 μ.Χ.	Πανώλη του Ιουστινιανού (βουβωνική πανώλη)
1347-1351	Μαύρος Θάνατος (μαύρη Πανώλη)
1817-1824	Πρώτη πανδημία Χολέρας
1827-1835	Δεύτερη πανδημία Χολέρας
1839-1856	Τρίτη πανδημία Χολέρας
1863-1875	Τέταρτη πανδημία Χολέρας
1881-1886	Πέμπτη πανδημία Χολέρας
1885-έως σήμερα	Τρίτη Πανούκλα

1889-1893	Ρωσική Γρίπη
1899–1923	Έκτη πανδημία Χολέρας
1918–1919	Ισπανική Γρίπη (H1N1)
1957–1959	Ασιατική Γρίπη (H2N2)
1961-έως σήμερα	Έβδομη πανδημία Χολέρας
1968–1970	Γρίπη του Χονγκ Κονγκ (H3N2)
2002–2003	SARS-CoV(σοβαρό οξύ αναπνευστικό σύνδρομο)
2009–2010	Γρίπη των Χοίρων (H1N1)
2015-έως σήμερα	MERS-CoV (Αναπνευστικό σύνδρομο της Μέσης Ανατολής)
2019-έως σήμερα	COVID-19 (SARS-CoV-2)

Πηγή: Jocelyne Pireta, Guy Boivin, 2021.

Οι μολυσματικές, μεταδοτικές ασθένειες απειλούν την ανθρωπότητα από τότε που άρχισαν να οργανώνονται σε κοινωνίες. Ο Μαύρος θάνατος, η ευλογιά, η χολέρα, η γρίπη είναι κάποιες από αυτές που συνέβαλαν σε μεγάλο βαθμό στην εξέλιξη της ανθρωπότητας στην διάρκεια της ιστορίας. Εκτός από επιπτώσεις στην υγεία, οι πανδημίες δημιουργούν τις χειρότερες κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις στις ζωές των ανθρώπων όπως απώλεια απασχόλησης και βιοπορισμού με τους ανθρώπους να υποφέρουν από άγχος λόγω απώλειας κοινωνικών επαφών.

1.3 Επιδημίες κατά το παρελθόν

Το πρόσφατο ξέσπασμα του ιού Covid-19 δείχνει ότι οι μολυσματικές ασθένειες εξαπλώνονται εύκολα λόγω των ανοιχτών οικονομιών και απειλούν εύκολα την οικονομική σταθερότητα των εθνών. Προηγούμενες λοιμώξεις όπως ο μαύρος θάνατος, το SARS, η γρίπη H1N1 και η γρίπη των χοίρων είχαν προκαλέσει παρόμοιες οικονομικές επιπτώσεις παγκοσμίως(TheEconomist, 2021). Στη συνέχεια θα αναφερθούμε σε ορισμένες μεταδοτικές ασθένειες και στις επιπτώσεις τους.

Ο Λοιμός των Αθηνών 430-427 π.Χ.

Πριν από περίπου 2.400 χρόνια η πανούκλα της Αθήνας μπήκε στην ιστορία μέσω της λεπτομερούς περιγραφής της από τον Θουκυδίδη στην «*Ιστορία του Πελοποννησιακού Πολέμου*». Η πανδημία αυτή ευθύνεται για το θάνατο δεκάδων χιλιάδων ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένου του Περικλή. Υπολογίζεται ότι το ένα τέταρτο έως το ένα τρίτο του πληθυσμού της Αθήνας χάθηκε, εγκαινιάζοντας το τέλος της χρυσής εποχής της πόλης (Dominique Moïsi, 2021).

Πανώλη του Ιουστινιανού (541-543 μ.Χ.)

Η επιδημία της βουβωνικής πανώλης εκδηλώθηκε στις περιοχές της Μεσογείου και στην Κωνσταντινούπολη. Την ώρα που ο Ιουστινιανός αναβίωνε την παλιά δόξα της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, ανακαταλαμβάνοντας τα χαμένα εδάφη, η πανώλη έβαζε τροχοπέδη στη προσπάθεια αυτή. Η Αυτοκρατορία γνώρισε μεγάλα οικονομικά προβλήματα με τα διαδοχικά ξεσπάσματα της επιδημίας. Η επιδημία έπληξε τα φτωχά στρώματα, τις κατώτερες κοινωνικά τάξεις και μείωσαν τη φορολογική βάση της αυτοκρατορίας. Οι άμεσες συνέπειες της πανώλης ήταν η δραστική μείωση του πληθυσμού, φτώχεια, πληθωρισμός και λιμός. Οι επιπτώσεις στον κοινωνικό ιστό ήταν εμφανείς, ενώ ακολούθησε εγκατάσταση βαλκανικών φυλών στις ερημωμένες αγροτικές εκτάσεις, και η χρήση του μισθοφορικού στρατού λόγω του αποδεκατισμού του στρατεύματος άρχισε να γίνεται μια πάγια τακτική (Σταυρακάκης 2021). Σύμφωνα με τους ιστορικούς της αρχαιότητας, ένα από τα πρώτα μέτρα που εφαρμόστηκαν για την καταπολέμηση μιας πανδημίας ήταν να επιβάλει απομόνωση τόσο για τους ταξιδιώτες όσο και για τα τρόφιμα που έρχονταν στην Κωνσταντινούπολη από τη Βόρεια Αφρική, που επλήγη από το τρομερό ξέσπασμα της πανώλης (MARCO SABADIN, 2021).

Μαύρος Θάνατος (1347 – 1351)

Ο Μαύρος Θάνατος (συνδυασμός βουβωνικής και πνευμονικής πανώλης), προκάλεσε την απώλεια τουλάχιστον του 30% του πληθυσμού της Ευρώπης μεταξύ 1347 και 1351. Κατά τον Τριακονταετή Πόλεμο του 1618-1648, ο πληθυσμός της

Γερμανίας μειώθηκε στο μισό λόγω του συνδυασμού πολέμου, πανούκλας και πείνας. (Dominique Moïsi, 2021).

Η θεομηνία αυτή έχει συγκριθεί όσον αφορά τους θανάτους και τη φρίκη που προκάλεσε, με τους δύο παγκόσμιους πολέμους του 20ου αιώνα. Οι κάτοικοι των πόλεων έφευγαν στην ύπαιθρο. Πάρα πολλοί εργαζόμενοι είχαν πεθάνει και άλλοι εγκατέλειψαν τις δουλειές τους με αποτέλεσμα να σαπίζουν οι σοδειές στα χωράφια, να διαταραχθεί το εμπόριο και να εγκαταλειφθούν οι μεταφορές. Κατά συνέπεια, τα βασικά αγαθά γίνονταν όλο και πιο σπάνια ενώ οι τιμές ανέβαιναν, συμβάλλοντας σε μεγάλο βαθμό στην οικονομική κρίση της Ευρώπης.

Παρόλα αυτά, ύστερα από το 1400 περίπου, η νέα δημογραφική πραγματικότητα άρχισε να επηρεάζεται και να αντιστρέφει την πορεία των τιμών και να μεταβάλλει έτσι θετικά την οικονομία. Ειδικότερα, οι τιμές βασικών αγαθών άρχισαν να πέφτουν καθώς η παραγωγή επέστρεφε στα κανονικά επίπεδα. Οι επανεμφανίσεις της πανώλης οδήγησε σε νέες αγροτικές εξειδικεύσεις όπως στην χρήση της γης για κτηνοτροφικούς σκοπούς, για την παραγωγή κρέατος, γαλακτοκομικών, κρασιού και κριθαριού για μύρα. Οι μεταβαλλόμενες συνθήκες συνετέλεσαν επίσης στην ανάπτυξη επιτηδευμένων επιχειρηματικών, λογιστικών και τραπεζικών μεθόδων. Δημιουργήθηκαν νέες μορφές συνεταιρισμού, εμφανίστηκαν οι ασφαλιστικές εταιρείες, έκανε την εμφάνισή της μια χρήσιμη λογιστική μέθοδος στην Ευρώπη, αυτή της διπλογραφικής ενημέρωσης βιβλίων(Γιώτα Πιτσιάβα, 2020-2021).

Οι ιστορικοί πιστεύουν ότι ο Μαύρος Θάνατος έκανε τους Ευρωπαίους πιο περιπετειώδεις. Η στοίβαξη σε ένα πλοίο και το απόπλου για νέα εδάφη φαινόταν λιγότερο επικίνδυνο όταν τόσοι πολλοί άνθρωποι πέθαιναν στο σπίτι. Η πανδημία της ισπανικής γρίπης έδωσε τη θέση της σε «αυξημένες εκφράσεις ανάληψης κινδύνου». Πράγματι, σύμφωνα με μια μελέτη για το Εθνικό Γραφείο Οικονομικών Ερευνών της Αμερικής, που δημοσιεύθηκε το 1948, διαπίστωσε ότι ο αριθμός των νεοφυών επιχειρήσεων σημείωσε άνθηση από το 1919 (The Economist, 2021).

Ισπανική Γρίπη (1918–1919)

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας της γρίπης του 1918 στην Ινδία (βρετανική αποικία), η ασθένεια δεν έπληξε όλους εξίσου. Οι περισσότεροι Βρετανοί ζούσαν σε μεγάλα σπίτια με κήπους, σε σύγκριση με τις κατώτερες τάξεις των Ινδιάνων που κατοικούσαν στις πόλεις και που ζούσαν σε πυκνοκατοικημένες περιοχές. Δώδεκα με δεκατρία εκατομμύρια άνθρωποι πέθαναν και τα πτώματά τους στοιβάχτηκαν χωρίς κανέναν να φροντίσει την επικίνδυνη αυτή κατάσταση.

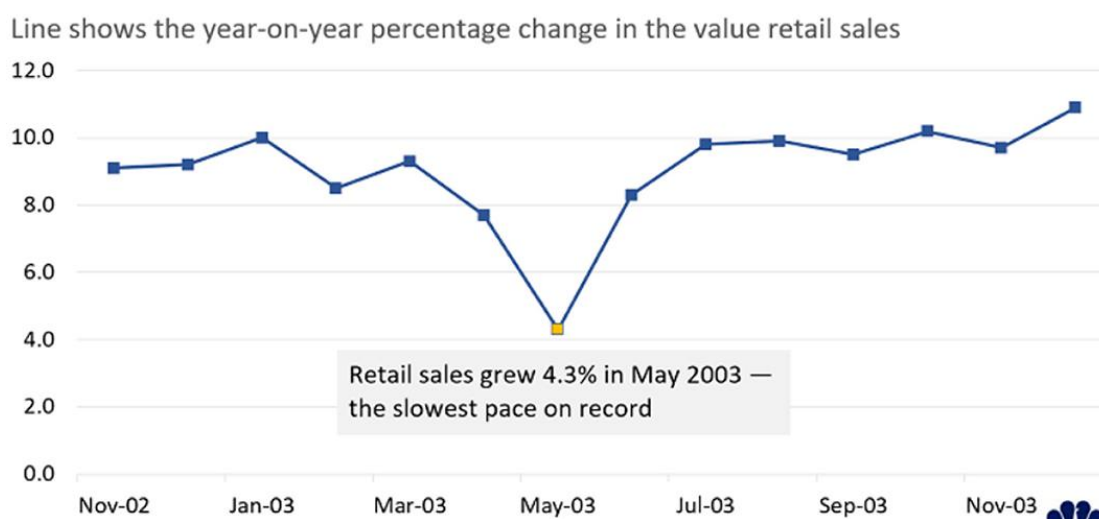
Σε ορισμένες περιοχές, οι ταφικές τελετές και οι θρησκευτικές τελετές που ήταν απαγορευμένες στους φτωχούς, παραχωρήθηκαν μόνο στους πλούσιους. Στο Βασίλειο των Δύο Σικελιών, ένα διάταγμα της 30ης Ιουνίου 1837 καθόρισε ότι τα πτώματα «ανθρώπων που διακρίνονται από την αξιοπρέπεια, τη γέννηση και τον χαρακτήρα» μπορούσαν να ταφούν χωριστά από τους ομαδικούς τάφους και «με θρησκευτικές τιμές». Τα πτώματα των φτωχών μαζεύονταν στην καλύτερη περίπτωση μέσα στη νύχτα και μεταφέρονταν σε ομαδικούς τάφους με μεγάλες άμαξες (MARCO SABADIN, 2021).

Η Ισπανική γρίπη, αποτελεί ένα από τα πιο δραματικά γεγονότα στην ανθρώπινη ιστορία. Συγκαταλέγεται ανάμεσα στις μεγαλύτερες επιδημίες που έχουν πλήξει τον πλανήτη και κόστισε την ζωή σε πάνω από 50 εκατομμύρια ανθρώπους παγκοσμίως. Η επίδραση της Ισπανικής γρίπης δεν περιορίστηκε χρονικά μόνο κατά τα έτη 1918-19, αλλά υπήρξε η «μητέρα» των μετέπειτα πανδημιών γρίπης, δηλ. της Ασιατικής το 1957 και του Χονγκ-Κονγκ το 1968. Η μείωση του πληθυσμού, η ανατροπή κυβερνητικού προϋπολογισμού, η διαταραχή της πολιτικής ζωής, η ζημία των επιχειρήσεων, η εμφάνιση κερδοσκοπικών τάσεων, η αναστολή λειτουργίας δημοσίων υπηρεσιών καθώς επίσης και η μείωση των μετακινήσεων ήταν μερικές από τις επιπτώσεις της Ισπανικής γρίπης. Ο ατυχής χαρακτηρισμός της γρίπης ως «Ισπανική» δεν συνδέεται με τον τόπο προέλευσης της, αλλά με το γεγονός ότι οι Ισπανικές αρχές ήταν αυτές, που πρώτες ανακοίνωσαν επισήμως το πρόβλημα που υπήρχε (Γιαννούλα Σιαμέτη: 23-28).

SARS-CoV (σοβαρό οξύ αναπνευστικό σύνδρομο)

Ο Π.Ο.Υ. ενημερώθηκε για το ξέσπασμα τον Φεβρουάριο του 2003. Μέχρι το τέλος Μαρτίου 2003, 210 ύποπτα και πιθανά κρούσματα SARS αναφέρθηκαν σε όλο τον κόσμο (Baldwin, Mauro, 2020). Η ασθένεια εμφανίστηκε στην Κίνα το 2002. Μεταδόθηκε σε χώρες όπως η Νότια Αφρική, το Χονγκ Κονγκ, ο Καναδάς, η Αυστραλία, η Βραζιλία, η Ισπανία και οι ΗΠΑ και περιορίστηκε τον Ιούλιο του 2003. Ο SARS είχε οικονομικό αντίκτυπο και παγκόσμια ανησυχία καθώς οι μεγάλες βιομηχανίες έπαιρναν διάφορα μέτρα για τους εργαζόμενους και οι κυβερνήσεις για τη συγκέντρωση ανθρώπων σε δημόσιους χώρους όπως εστιατόρια, διασκέδαση και καταστήματα λιανικής, τα ταξίδια και τον τουρισμό.

Εικόνα 1 Αντίκτυπος του SARS στις λιανικές πωλήσεις της Κίνας

Πηγή: Yunfeng Shang , Haiwei Li, Ren Zhang, 2021

Στην Κίνα σε σύγκριση με άλλες πληγείσες χώρες, υπήρχε ισχυρότερος έλεγχος στην κοινωνική σφαίρα, με κυβερνήσεις σε επίπεδο πόλης για παράδειγμα, εξουσιοδοτημένοι να απομονώνουν τους ταξιδιώτες από μολυσμένες περιοχές, και επιφορτισμένοι με την επιβολή καραντίνας σε άτομα που ήταν ύποπτα για επαφή με ασθενείς. Οδηγούμενοι από πολιτικό ζήλο, στελέχη της τοπικής κυβέρνησης σφράγισαν χωριά, συγκροτήματα διαμερισμάτων και πανεπιστημιούπολεις, έθεταν σε καραντίνα δεκάδες χιλιάδες ανθρώπους και έστησαν σημεία ελέγχου για να μετρήσουν τις

θερμοκρασίες υπό τον φόβο μιας μαζικής επιδημίας SARS(Yunfeng Shang, HaiweiLi, Ren Zhang, 2021).

Μέχρι τις 7 Μαΐου 2003, 18.000 άνθρωποι είχαν τεθεί σε καραντίνα στο Πεκίνο. Στο Γκουανγκντόνγκ (απ' όπου ξεκίνησε η πανδημία), 80 εκατομμύρια άνθρωποι κινητοποιήθηκαν για να καθαρίσουν σπίτια και δρόμους. Στην ύπαιθρο, σχεδόν κάθε χωριό ήταν σε συναγερμό για το SARS, με θαλάμους στην άκρη του δρόμου που είχαν εγκατασταθεί για να εξετάσουν όλους όσους μπήκαν ή έφυγαν. Εφαρμόστηκαν επίσης κατασταλτικά αστυνομικά μέτρα με αυστηρές ποινές για όσους είχαν παραβιάσει τους κανονισμούς της αναγκαστικής απομόνωσης. Άτομα που διαδίδουν «φήμες» για το SARS θα μπορούσαν να φυλακιστούν έως και 5 χρόνια. Τα μέσα ενημέρωσης ελέγχονταν αυστηρά προκειμένου να απαγορευθεί η διάδοση επιβλαβών πληροφοριών(MARCO SABADIN, 2021).

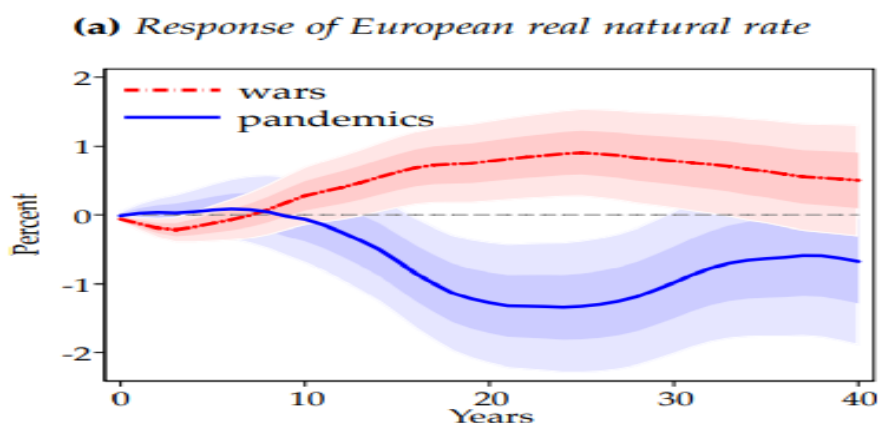
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 Μέτρα καταπολέμησης και ευκαιρίες

2.1. Εισαγωγή

Οι επιδημίες και οι επιπτώσεις στους ανθρώπους και στις οικονομίες των κρατών αλλάζουν από εποχή σε εποχή. Διάφοροι παράγοντες επηρεάζουν τη διάδοσή τους και διαμορφώνουν συνθήκες σχέσεων και αξιών, κοινωνικές επιπτώσεις, επιπτώσεις στην οικονομία. Οι διάφορες πανδημίες γρίπης διαφέρουν σημαντικά σε βαρύτητα, με την Ισπανική γρίπη (50 εκατομμύρια με ποσοστό θνητότητας 0,5% έως 13%) να βρίσκεται πρώτη σε επιπτώσεις παγκοσμίως, ενώ η γρίπη των χοίρων να είναι η πιο ήπια (0,5 εκατομμύρια) (Stephen Devies, 2020).

Μεταξύ των κυριότερων πανδημιών του 20ου αιώνα ήταν η Ισπανική Γρίπη, η Ασιατική Γρίπη H2N2 και η Γρίπη του Hong Kong H3N2. Σύμφωνα με διάφορες έρευνες, οι πανδημίες αυτές οδήγησαν στη μείωση του πληθυσμού, στην ανατροπή κρατικών προϋπολογισμών, σε ανακατατάξεις στην οικονομική και πολιτική ζωή των επιμέρους χωρών, σε υπερβολικό βάρος στα συστήματα υγείας, σε σημαντικές ζημιές σε επιχειρήσεις, στην αναστολή της λειτουργίας των δημόσιων υπηρεσιών, στη διακοπή των χερσαίων και θαλάσσιων μεταφορών, όπως και των αερομεταφορών και ως εκ τούτου σε σημαντικές απώλειες για το διεθνές εμπόριο και την παγκόσμια οικονομία (IN.E.M.Y., 2020).

Διάγραμμα1 Μακροοικονομικές επιπτώσεις πολέμων και πανδημιών

Πηγή: Oscar Jorbaetal., 2020.

Σύμφωνα με τους οικονομολόγους Oscar Jorba, Saniay R. Singh και Alan M. Taylor, οι μακροοικονομικές επιπτώσεις των πανδημιών επιμένουν για δεκαετίες και τα ποσοστά απόδοσης είναι σημαντικά μειωμένα σε αντίθεση με τους πολέμους. Σε αντίθεση με το κεφάλαιο το οποίο καταστρέφεται σε περιόδους πολέμου αλλά όχι σε πανδημίες. Οι πανδημίες έχουν μακροχρόνιες επιπτώσεις στα επιτόκια. Μετά από μια πανδημία, η απόκριση του φυσικού επιτοκίου κλίνει προς τα κάτω κατά σχεδόν 1,5 ποσοστιαίες μονάδες περίπου 20 χρόνια αργότερα. Για προοπτική, αυτή η πτώση είναι συγκρίσιμη με αυτό που έχουμε βιώσει από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 έως σήμερα. Διαπιστώνουμε επίσης ότι χρειάζονται επιπλέον 20 χρόνια για να επιστρέψει ο φυσικός ρυθμός στο αρχικό του επίπεδο(διάγραμμα 1).

Η πανδημία covid-19 είναι το σημαντικότερο γεγονός της εποχής μας. Σύμφωνα με το Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδας εμφανίστηκαν συμπεριφορές τιμών οι οποίες δε σημειώθηκαν σε προηγούμενες κρίσεις. Ενώ η πανδημία έπληξε σχεδόν ταυτόχρονα όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, δε βρήκε όλες τις οικονομίες σε παρεμφερή στάδια ως προς την ανάπτυξη, τη δημοσιονομική προσαρμογή και το δημόσιο χρέος, καταγράφοντας έτσι μια ασυμμετρία των αντιδράσεων των ευρωπαϊκών οικονομιών. Χώρες όπως η Ιταλία και η Ελλάδα με μεγάλο δημόσιο χρέος χρειάστηκαν μεγάλα προγράμματα ανάταξης, ενώ για άλλες οικονομίες όπως της Αυστρίας απαιτήθηκε μικρότερη προσαρμογή. Αυτή η ασυμμετρία του εξωτερικού σοκ κάνει ακόμα πιο δύσκολη την ενιαία εφαρμογή των μέτρων. Σύμφωνα με τη μελέτη, τέσσερα χαρακτηριστικά καθιστούν την ελληνική οικονομία την πιο ευάλωτη στην κρίση σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές οικονομίες. Πρώτον το σημαντικό ποσοστό των μικρών επιχειρήσεων, δεύτερον το μικρό ποσοστό του εργατικού δυναμικού που μπορεί να εργασθεί με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων, τρίτον το υψηλό ποσοστό της συνεισφοράς στο ΑΕΠ του τομέα των υπηρεσιών που επηρεάζονται από την κρίση και τέλος τέταρτον τα περιορισμένα δημοσιονομικά μέσα για την αντιμετώπιση της κρίσης. Όσον αφορά τη συρρίκνωση της ελληνικής οικονομίας αυτή θα είναι σημαντική προσεγγίζοντας τα επίπεδα αυτά της ύφεσης του 2011 και 2012.

Στην κρίση επίσης συμβάλλει και το γεγονός ότι η πλειονότητα των ευεργετικών μέτρων για την αντιμετώπιση της κρίσης εξαρτώνται άμεσα από τις αποφάσεις και τις πολιτικές της ΕΕ και όχι από εγχώριες πολιτικές. Εκτιμάται ότι η επιστροφή της ελληνικής οικονομίας σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης θα είναι μια επίμονη διαδικασία. Χρειάζεται να αναφερθεί ότι η κατανάλωση, η οποία συντελεί με ουσιαστικό τρόπο στη διαμόρφωση του ΑΕΠ δεν θα εκτιναχθεί μετά την άρση των περιοριστικών μέτρων. Οι καταναλωτές θα στραφούν στην αποταμίευση και θα αρχίσουν να μετριάζουν την κατανάλωσή τους φοβούμενοι μια επαναφορά της πανδημίας και μια έκρηξη της ανεργίας μπροστά στην αδυναμία των επιχειρήσεων να διατηρήσουν τις θέσεις εργασίας. Η καταναλωτική εμπιστοσύνη θα αργήσει να επιστρέψει στα προ κρίσης επίπεδα. Οι εξαγωγές πολύ δύσκολα θα μπορέσουν να παρακάμψουν τις δυσχέρειες που προέρχονται από την ευρωπαϊκή ύφεση και τα υγειονομικά μέτρα και οι ιδιωτικές επενδύσεις δεν φαίνεται να ανακάμπτουν (ΟΕΕ, 2020).

2.2 Η αστάθεια της προσφοράς και της ζήτησης

Τα στοιχεία των μέχρι τώρα ερευνών επιβεβαιώνουν ότι οι παγκόσμιες οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας και των μέτρων περιορισμού του ιού θα είναι σοβαρές και μεγάλης έκτασης (ΕΚΤ, 2020).

Ο COVID-19 έχει αρνητικό αντίκτυπο στην προσφορά και στη ζήτηση. Οι δύο αυτές δυνάμεις επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό το διεθνές εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών. Τα έθνη που επλήγησαν περισσότερο έως τώρα από την πανδημία είναι κατά σειρά η Κίνα, Κορέα, Ιταλία, Ιαπωνία, ΗΠΑ και Γερμανία.

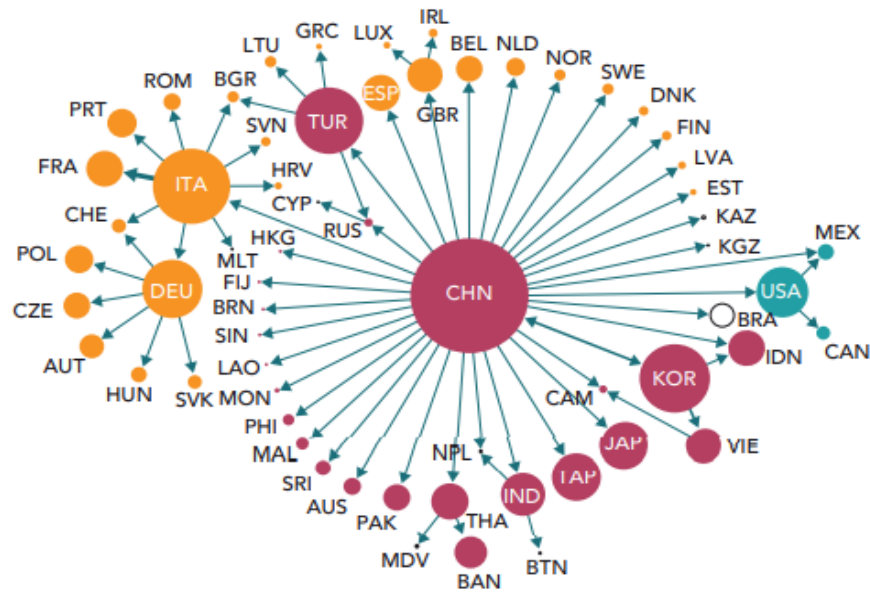
Αυτά τα έξι έθνη αντιπροσωπεύουν:

- ⇒ περίπου το 55% της παγκόσμιας προσφοράς και ζήτησης (ΑΕΠ)
- ⇒ περίπου το 60% της παγκόσμιας μεταποίησης, και
- ⇒ το 50% των παγκόσμιων εξαγωγών μεταποίησης.

Κατά συνέπεια οι κλυδωνισμοί της προσφοράς και της ζήτησης και το παγκόσμιο εμπόριο θα επιβραδυνθεί σημαντικά και θα υπάρξουν παγκόσμιες επιπτώσεις και μεγάλη εμπορική κατάρρευση¹. Επιπλέον εκτός των παγκόσμιων κολοσσών, οι μεταποιητικοί τομείς των έξι παραπάνω οικονομιών που έχουν πληγεί σοβαρά βρίσκονται στο κέντρο μυριάδων διεθνών αλυσίδων εφοδιασμού. Είναι σημαντικοί προμηθευτές βιομηχανικών εισροών, μεταξύ τους αλλά και τρίτων χωρών.

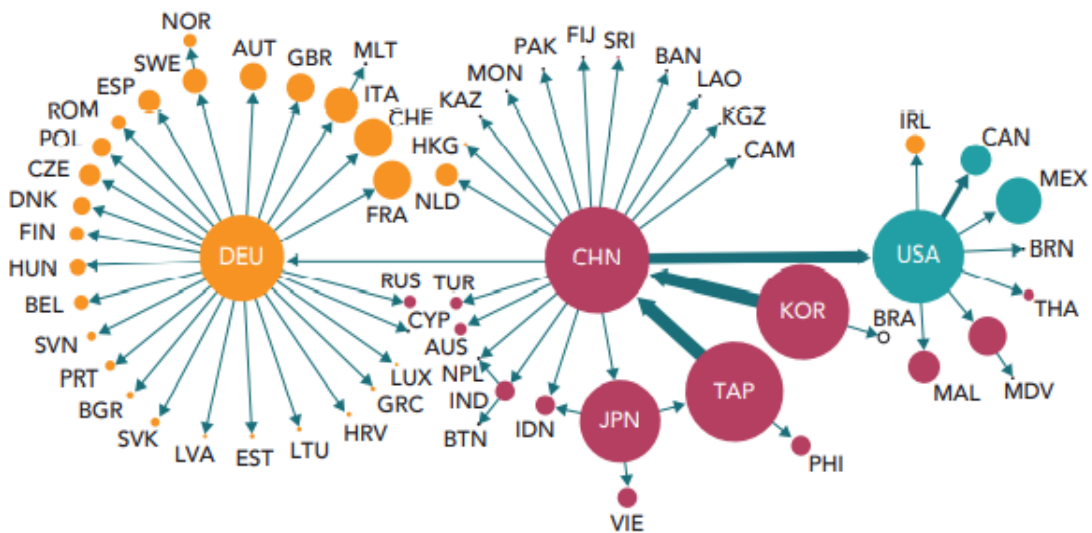
¹Όπως είδαμε και στη μεγάλη εμπορική κατάρρευση του 2009, το σοκ της ζήτησης που βρίσκεται σε αναμονή, επηρεάζει τα διαρκή αγαθά περισσότερο από τα μη διαρκή αγαθά. Επίσης ο τομέας των υπηρεσιών σε όλες τις πληγείσες χώρες σφυροκοπείται σκληρά (εστιατόρια, κινηματογραφικές αίθουσες αδειάζουν, υποαπασχόληση και ανεργία).

Εικόνα 2 Παγκόσμια αλυσίδα εφοδιασμού με τρία κεντρικά σημεία για τα κλωστοϋφαντουργικά

Source: WTO Global Value Chain Development Report 2019.

Εικόνα 3 Παγκόσμια αλυσίδα εφοδιασμού με τρία κεντρικά σημεία στον τομέα των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών

Source: WTO Global Value Chain Development Report 2019.

Η προσωρινή διακοπή των αλυσίδων εφοδιασμού ή ακόμη ενός ήπιου σοκ από την πλευρά της προσφοράς θα οδηγήσει σε καθυστέρηση στην κατανάλωση, σε έλλειψη πολύτιμων πόρων και στην κατάρρευση του παγκόσμιου οικονομικού συστήματος. Αυτό θα προκαλέσει σοκ στα περισσότερα κράτη – ακόμα και σε εκείνα που αγγίζονται πολύ λιγότερο από την πανδημία² (Baldwin, Tomiura, 2020).

Η πανδημία προκάλεσε σοβαρή έλλειψη σε προμήθειες εμπορευμάτων που κατασκευάζονται στην Κίνα, ειδικά η έλλειψη ιατρικών προϊόντων επηρέασε το σενάριο υγείας πολλών χωρών. Λόγω του αυξανόμενου εθνικισμού και του προστατευτισμού για τη βιομηχανική κυριαρχία, πολλές χώρες έχουν επιβάλει απαγόρευση εξαγωγών, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα την έλλειψη ιατρικών προμηθειών όπως φάρμακα, εξοπλισμό ατομικής προστασίας (μάσκες) και άλλα ιατρικά προϊόντα. Αποτέλεσμα αυτού, η πίεση στις εγχώριες αλυσίδες αξίας να έχει αυξηθεί και η απο-παγκοσμιοποίηση να έχει εμφανιστεί ξανά (ShangHaiwei, LiZhang, 2021)

Παρά τις πρωτοφανείς προσπάθειες και τους οικονομικούς πόρους που δαπανήθηκαν για την καταπολέμηση της σοβαρότερης παγκόσμιας οικονομικής κατάρρευσης από το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, το οικονομικό τοπίο της Ευρώπης, όπως και του υπόλοιπου κόσμου, έχει υποστεί δραματική αλλαγή³.

Σε περιόδους κρίσης, επιδημίας ή πολέμου, οι θεωρίες καταναλωτικής συμπεριφοράς δείχνουν πως οι άνθρωποι προσπαθούν να ανακτήσουν την αίσθηση του ελέγχου αγοράζοντας προϊόντα, επηρεασμένοι και από τον αντίκτυπο των πληροφοριών

²Στην εικόνα 2, το μέγεθος των κύκλων συμβολίζει το μέγεθος της χώρας ως προς τις εμπορικές ροές. Η Κίνα είναι πραγματικά το παγκόσμιο δίκτυο εμπορίου και παραγωγής. Η Ιταλία είναι η καρδιά της ΕΕ και η ΗΠΑ η καρδιά της Βόρειας Αμερικής. Στην εικόνα 3, έχουμε τις ίδιες πληροφορίες για τα ενδιάμεσα αγαθά που χρησιμοποιούνται σε τομείς των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών.

³ Το μέγεθος της οικονομικής κατάρρευσης και της ύφεσης δεν μπορεί ακόμη να εκτιμηθεί αλλά πολύ πιθανό να είναι μεγαλύτερο από τη δραματική ύφεση του Β' Παγκόσμιου Πολέμου.

σχετικά με τον κίνδυνο ύφεσης και την κατάρρευση της οικονομίας από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας. Σε έρευνες για τις επιχειρηματικές προσδοκίες, επεσήμαναν μία άνευ προηγουμένου επιδείνωση του κλίματος ενόψει της πανδημίας. Κατά την ανάλυση του αντίκτυπου της ρύθμισης στην ικανοποίηση των καταναλωτών, τα αποτελέσματα από έρευνες δείχνουν ότι υπάρχει ισχυρή σχέση μεταξύ αυστηρών λύσεων και παρακμής στην ικανοποίηση των καταναλωτών (ŁukaszGebski, 2021).

Από την πλευρά της «προσφοράς των ευκαιριών» στην οικονομία και στην παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών, οι περισσότεροι άνθρωποι είναι λιγότερο πρόθυμοι και φειδωλοί στο να δοκιμάσουν νέες ευκαιρίες στην περίοδο αυτής της κρίσης. Από την άλλη ορισμένοι βρίσκουν την κρίση ως ευκαιρία να δοκιμάσουν νέους τρόπους και να κερδίσουν χρήματα (The Economist, 2021).

2.2.1 Επιπτώσεις στις ΜμΕ

Το 2020 ήταν μια σημαντική περίοδος για τις ΜμΕ, καθώς και για τις επιχειρήσεις και τους πολίτες σε παγκόσμιο επίπεδο. Η κρίση του Covid-19 ανέστρεψε τα κέρδη των επιχειρήσεων και πολλές από αυτές παρουσίασαν τεράστιες απώλειες ως αποτέλεσμα των lockdown και άλλων μέτρων που εισήγαγαν τα κράτη για την καταπολέμηση της εξάπλωσης της πανδημίας. Ορισμένες ΜμΕ αντίθετα, είδαν τις πωλήσεις τους να αυξάνονται. Ωστόσο, τα διάφορα μέτρα στήριξης των επιχειρήσεων που εφαρμόστηκαν από τα κράτη κατά τη διάρκεια της πανδημίας προσπάθησαν να περιορίσουν τον αντίκτυπο στην απασχόληση από τη μείωση της οικονομικής δραστηριότητας.

Πίνακας 2 Επιπτώσεις στις ΜμΕ στην Ελλάδα και στο εξωτερικό

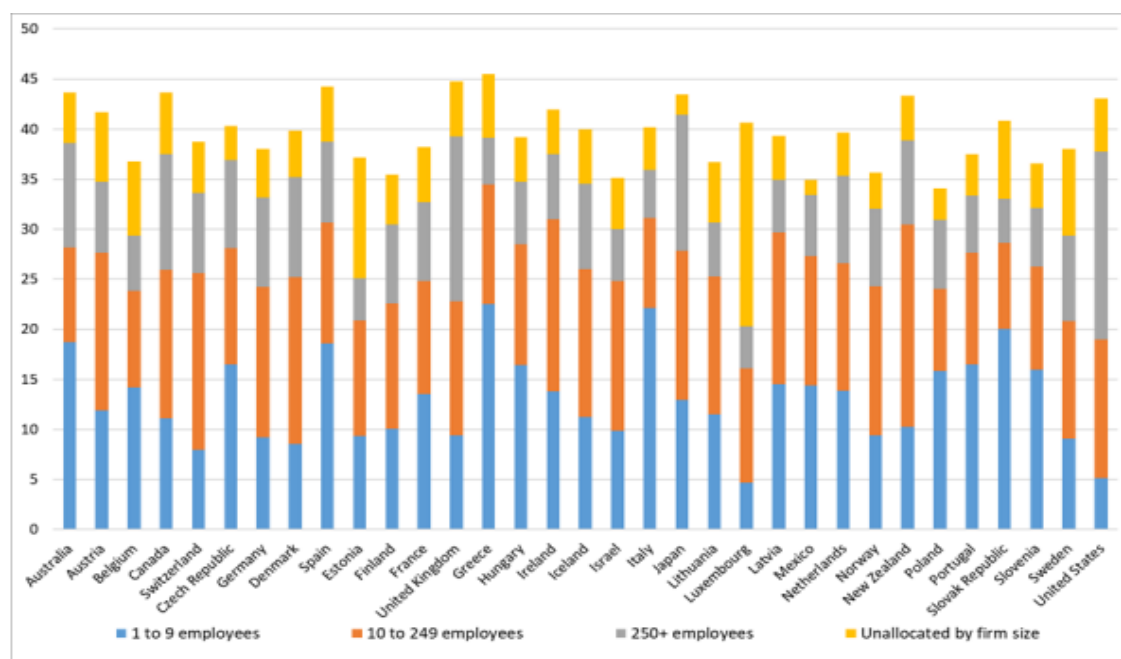
Προσφορά	Μείωση της παραγωγής, «απουσία» εργατικού δυναμικού και ελλείψεις στην εφοδιαστική αλυσίδα.
Ζήτηση	Η δραματική και αιφνίδια απώλεια της ζήτησης και των εσόδων των ΜμΕ επηρεάζει σοβαρά την ικανότητά τους να λειτουργούν, επιφέροντας σοβαρές ελλείψεις ρευστότητας. Αυτές οι επιπτώσεις μπορεί να οξυνθούν εάν οι καταναλωτές έχουν απώλεια εισοδήματος λόγω απολύσεων ή αδυναμία πληρωμής

	μισθών από τους εργοδότες.
Χρηματοπιστωτικές Αγορές	Περαιτέρω μειωμένη εμπιστοσύνη και μείωση των πιστώσεων.
Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις	Οι ΜμΕ θα αντιμετωπίσουν μεγαλύτερες δυσκολίες, λόγω των υψηλότερων επιπέδων ευπάθειας και της μικρότερης ανθεκτικότητας λόγω μεγέθους.
Προμηθευτές	Οι ΜμΕ έχουν περιορισμένο αριθμό προμηθευτών. Αυτό μπορεί να τις προφυλάξει από το σοκ, το οποίο φαίνεται να συμβαίνει μέχρι στιγμής με τις γερμανικές ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται περισσότερο στις περιφερειακές αλυσίδες εφοδιασμού. Σε άλλες περιπτώσεις, οι ΜμΕ που βασίζονται σε προμηθευτές από χώρες και περιοχές με περισσότερες περιπτώσεις COVID-19, αυξάνουν την ευπάθεια τους, αντιμετωπίζοντας παράλληλα εμπόδια στις θαλάσσιες, οδικές ή εναέριες μεταφορές.
Παγκόσμια Ζήτηση	Οι ΜμΕ θα βαρύνουν κι αυτές τη μείωση της παγκόσμιας ζήτησης, ιδιαίτερα σε συγκεκριμένους κλάδους, όπως ο τουρισμός, αλλά και σε τόπους, όπου έχουν θεσπιστεί περιοριστικά μέτρα.

Πηγή: IN.EM.Y.-ΕΣΕΕ-2020

Τα μέτρα που υπέβαλαν τα κράτη αναγκαία μεν για τον περιορισμό της πανδημίας, με πολύ σοβαρές παρενέργειες δε για την οικονομία, τις επιχειρήσεις και εν γένει την απασχόληση.

Διάγραμμα 2 Συνολική απασχόληση ανά μέγεθος επιχείρησης

Πηγή: ΟΟΣΑ, 2020.

Οι τομείς που πλήττονται περισσότερο από την κρίση περιλαμβάνουν τη μεταποίηση, τις μεταφορές, χονδρικό και λιανικό εμπόριο, υπηρεσίες διαμονής και σίτισης, ακίνητα, προσωπικές υπηρεσίες (π.χ. κομμωτήρια) κ.α. Πρόσφατα στοιχεία του ΟΟΣΑ δείχνουν ότι στην επιχειρηματική οικονομία γενικά οι ΜμΕ αντιπροσωπεύουν πάνω από το 50% της απασχόλησης στους παραπάνω τομείς. Το μερίδιο στην απασχόληση είναι 75% κατά μέσο όρο, ενώ στην Ελλάδα και στην Ιταλία αγγίζει το 90%. Στην Ελλάδα και στην Ιταλία, οι επηρεαζόμενοι τομείς των πολύ μικρών επιχειρήσεων είναι 60%, ενώ το μερίδιό τους στην συνολική απασχόληση και στην επιχειρηματική οικονομία είναι 55% και 45% αντίστοιχα (ΟΟΣΑ, 2020).

Οι πολύ μικρές, οι μικρές και οι μεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) αντιπροσωπεύουν το 99% των επιχειρήσεων στην ΕΕ. Παρέχουν τα δύο τρίτα των θέσεων απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα και συνεισφέρουν περισσότερο από το ήμισυ της συνολικής προστιθέμενης αξίας που δημιουργούν οι επιχειρήσεις στην ΕΕ. (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Θεματολογικά Δελτία, 2021).

2.2.2 Μέτρα για την υποστήριξη των Ελληνικών ΜμΕ

Οι οικονομικές επιπτώσεις της υγειονομικής κρίσης διαφέρουν από τις αντίστοιχες της προηγούμενης χρηματοπιστωτικής κρίσης. Φαίνεται ότι η κρίση θα επηρεάσει αρνητικά τόσο την πλευρά της προσφοράς όσο και την πλευρά της ζήτησης, δημιουργώντας ένα ντόμινο καταγιστικών εξελίξεων. Η διαφορά σχετίζεται με την προέλευση της και αυτό διότι η κρίση του κορωνοϊού δεν ξεκίνησε από τις χρηματοπιστωτικές αγορές και στη συνέχεια μεταφέρθηκε στην πραγματική οικονομία, αλλά το αντίθετο. Οι κυβερνήσεις, έχοντας ως απώτερο σκοπό τη μείωση των κραδασμών, έχουν προβεί στη λήψη παρεμβάσεων που μπορούμε να τις κατηγοριοποιήσουμε σε τρία σκέλη:

Πίνακας 3 Μέτρα για την αντιμετώπιση της ύφεσης

-
- Δημοσιονομική ώθηση, με αύξηση των δημοσίων δαπανών και επιδοτήσεις για τους εργαζόμενους και τις επιχειρήσεις που έχουν πληγεί
 - Αναστολή πληρωμών για κάποιους μήνες, των ασφαλιστικών και φορολογικών υποχρεώσεων και των δανειακών συμβάσεων
 - Παροχή εγγυήσεων και ρευστότητας μέσω των δανείων για τις επιχειρήσεις
-

Τα παραπάνω μέτρα, αν και αναγκαία, δε φαίνεται να είναι ικανά να αποτρέψουν την ύφεση. Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία τα κράτη μέλη βρίσκονται στο επίκεντρο της πανδημίας. Σύμφωνα επίσης με τις προβλέψεις διεθνών οργανισμών, αλλά και της ίδιας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι χώρες της ΟΝΕ θα δοκιμαστούν για άλλη μια φορά (ΟΕΕ, 2020).

Η λειτουργία των επιχειρήσεων της χώρας σε μια σειρά από κλάδους, συνιστά ένα μέτρο αντιμετώπισης της πανδημίας covid-19. Το Ελληνικό Κράτος για την αντιμετώπιση των αρνητικών συνεπειών από τη διασπορά του κορωνοϊού έλαβε διάφορα έκτακτα μέτρα και προέβη σε ρυθμίσεις εκδίδοντας νόμους, ΠΝΠ κ.τλ. (παράρτημα 1). Συνοπτικά τα μέτρα που λήφθηκαν για την αποφυγή της οικονομικής και κοινωνικής καταστροφής περιγράφονται παρακάτω:

✓ Στις 9 Μαρτίου 2020, η ελληνική κυβέρνηση μέσω του Χρήστου Σταϊκούρα(Υπουργός Οικονομικών) ανακοίνωσε οικονομική ανακούφιση για τις εταιρείες σε περιοχές που έχουν πληγεί από τον κορωνοϊό, για τη διαφύλαξη των θέσεων εργασίας και την τόνωση της ρευστότητας. Τα μέτρα περιλάμβαναν την αναβολή των πληρωμών του φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) και των πληρωμών κοινωνικής ασφάλισης που οφείλονταν ως τα τέλη Μαρτίου για τις εταιρίες που έκλεισαν τουλάχιστον για δέκα ημέρες. Επίσης η κυβέρνηση ενθάρρυνε τους εργοδότες να εξετάσουν την εργασία από το σπίτι και να προσαρμόσουν τις βάρδιες των εργαζομένων (συνωστισμός).

✓ Στις 18 Μαρτίου 2020 χορηγήθηκε η επιστρεπτέα προκαταβολή στις επιχειρήσεις.

✓ Στις 30 Μαρτίου, η κυβέρνηση ανακοίνωσε 6,8 δισεκατομμύρια ευρώ σε περαιτέρω μέτρα που επικεντρώνονται στη στήριξη των εταιριών συμπεριλαμβανομένων των φορολογικών ελαφρύνσεων και της στήριξης των μισθών. Τα μέτρα περιλάμβαναν την επιστρεπτέα προκαταβολή για την κάλυψη του μισθολογικού κόστους και την κάλυψη δαπανών για τους τόκους στα επιχειρηματικά δάνεια για τους μήνες Απρίλιο, Μάιο και Ιούνιο. Χρηματοδότηση και εγγύηση για δάνεια σε πληγείσες εταιρείες για κεφάλαια κίνησης. Οι επιχειρήσεις που θα έκλειναν θα πλήρωναν το 60% του ενοικίου για τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο. Οι επιχειρήσεις θα μπορούν να καταβάλλουν το επίδομα μισθού Πάσχα αργότερα μέσα στο έτος και το απλήρωτο ποσό θα καλυπτόταν από την κυβέρνηση. Την αναστολή πληρωμών ΦΠΑ και φόρων που οφείλονταν μεταξύ 11 Μαρτίου και 30 Απριλίου και εισφορές κοινωνικής ασφαλείας που όφειλαν έως τα τέλη Μαρτίου και έως τις 31 Αυγούστου για επιχειρήσεις, αυτοαπασχολούμενους και ατομικές επιχειρήσεις. Άμεση αποπληρωμή όλων των εκκρεμών απαιτήσεων επιστροφής φόρου έως 30.000 ευρώ και οικονομική στήριξη με τη μορφή εκπαιδευτικού κουπονιού 600 ευρώ για έξι επιστημονικές ειδικότητες(οικονομολόγοι/λογιστές, μηχανικοί, δικηγόροι, γιατροί, δάσκαλοι και ερευνητές, συνολικά 180.390δικαιούχοι).

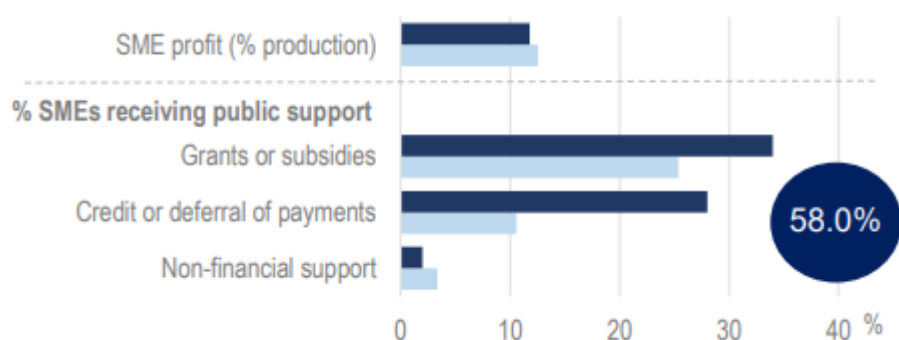
✓ Στις 3 Απριλίου, ανακοινώθηκε σχέδιο στήριξης της οικονομίας με την έκδοση εγγυήσεων από την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα. Οι φερέγγυες ΜμΕ θα λάμβαναν

έως και 800.000 ευρώ ανά εταιρεία για την κάλυψη τόκων για δάνεια καθορισμένης διάρκειας, ομόλογα ή και υπεραναλήψεις. Το συνολικό μέγεθος του προγράμματος άγγιζε τα 2 δισεκατομμύρια ευρώ. Η κυβέρνηση εγκατέστησε επίσης ένα σχέδιο στήριξης των αυτοαπασχολούμενων, το οποίο εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στα μέσα Μαΐου. Το μέτρο παρείχε εφάπαξ πληρωμή 800 ευρώ ανά αυτοαπασχολούμενο, συμπεριλαμβανομένων και των αυτοαπασχολούμενων διευθυντών εταιρειών που απασχολούν λιγότερους από 20 υπαλλήλους σε κλάδους σοβαρά επηρεαζόμενους από την επιδημία.

✓ Η κυβέρνηση ξεκίνησε επίσης μια πρωτοβουλία ψηφιακής αλληλεγγύης (www.digitalsolidarity.gov.gr), μια πλατφόρμα όπου μεγάλες εταιρείες τεχνολογίας παρείχαν δωρεάν online εκπαίδευση για μάρκετινγκ και διαχείριση λογαριασμών σε ΜμΕ (ΟΟΣΑ, 2020).

✓ Από τα ποσά που δόθηκαν για ενίσχυση με την μορφή «επιστρεπτών προκαταβολών», το 64% του συνολικού ποσού μετατρέπεται σε «μη επιστρεπτέο» ποσό. Οι οφειλές διαγράφονται και μένουν αφορολόγητες στις επιχειρήσεις που τα έλαβαν. Η πλειονότητα των επιχειρήσεων προσαρμόστηκε στις νέες δραστηριότητες, στους νέους κανόνες, εφαρμόζοντας τα νέα πρότυπα εργασίας.

Διάγραμμα 3 Κρατική υποστήριξη στις ελληνικές ΜμΕ

Πηγή: OECD, 2021

Σύμφωνα με το παραπάνω διάγραμμα το 58% των ΜμΕ στην Ελλάδα μπόρεσαν να έχουν πρόσβαση και να συνδυάσουν την κρατική υποστήριξη (έναντι 33,6% στον ΟΟΣΑ). Οι μη επιστρεπτέες προκαταβολές ως μορφές στήριξης, ήταν οι πιο δημοφιλείς (34% των ΜΜΕ).

2.3 Αναστολή λειτουργίας και απασχολούμενοι

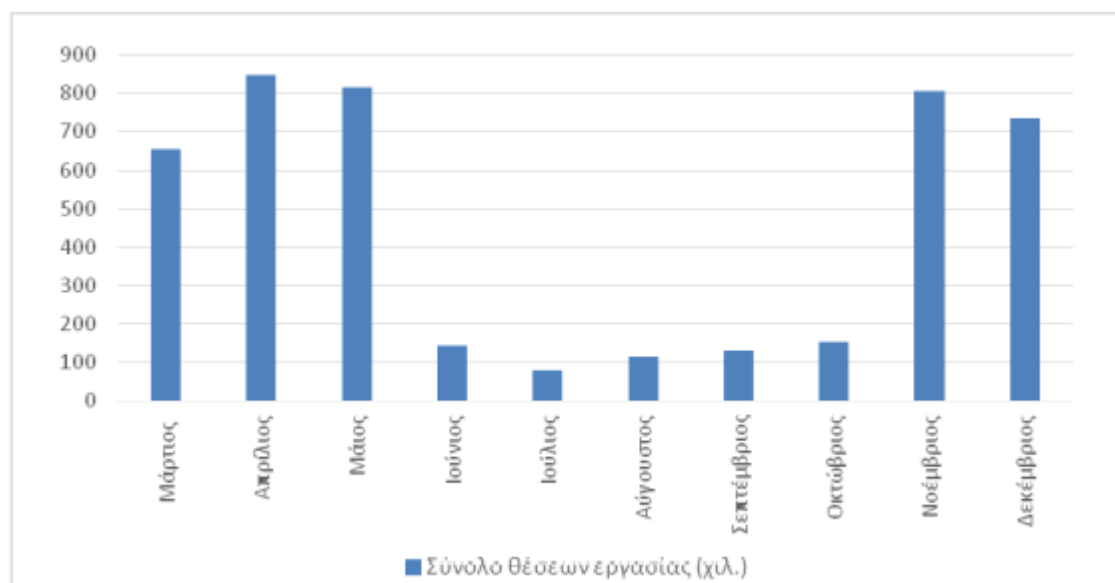
Η πανδημία επέδρασε στην αγορά εργασίας προσδίδοντας ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, όπως σημαντική ύφεση στην ελληνική οικονομία, υποχώρηση της απασχόλησης, μείωση της ανταγωνιστικότητας και αύξηση της αβεβαιότητας.

Η πλειοψηφία των ελληνικών επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα είναι πολύ μικρές επιχειρήσεις που απασχολούν περίπου τους μισούς εργαζομένους στον επιχειρηματικό τομέα. Η λειτουργία τους ανακόπηκε από την πανδημία με την προσωρινή αναστολή λειτουργίας τους. Για τη στήριξη των επιχειρήσεων και των εργαζομένων ελήφθησαν διάφορα μέτρα στήριξης από το Ελληνικό Κράτος τα οποία περιόρισαν σημαντικά τις επιπτώσεις στην αγορά εργασίας.

Ένα μέτρο ήταν της αναστολής συμβάσεων εργασίας, το οποίο χρησιμοποιήθηκε αρκετά από τους κλάδους και δραστηριότητες που επλήγησαν από τα μέτρα κοινωνικής αποστασιοποίησης. Συγκεκριμένα, οι επιχειρήσεις στους πληττόμενους κλάδους είχαν την επιλογή να θέσουν τους εργαζομένους τους σε καθεστώς αναστολής εργασίας – σε αυτή την περίπτωση διατηρούν την εργασιακή σχέση με τον εργαζόμενο και το κράτος αναλαμβάνει το κόστος χρηματοδότησης των

εργαζομένων σε αναστολή. Χωρίς αυτή την παρέμβαση πολιτικής, αρκετές επιχειρήσεις, προκειμένου να αντιμετωπίσουν τη ξαφνική μείωση των εσόδων τους, ενδέχεται να προέβαιναν σε μείωση της απασχόλησης.

Διάγραμμα 4 Θέσεις εργασίας σε αναστολή Μάρτιος-Δεκέμβριος 2020

Πηγή: ΕτΕ, 2021.

Όπως φαίνεται στο παραπάνω διάγραμμα οι θέσεις σε αναστολή κατά τη διάρκεια των lockdown (Μάρτιος-Μάιος 2020 και Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2020) κυμαίνονταν μεταξύ των 650 και 850 χιλιάδων θέσεων εργασίας περίπου. Σε γενικές γραμμές, οι θέσεις εργασίας σε αναστολή κατά τη διάρκεια του πρώτου και δεύτερου lockdown κυμαίνονται στα ίδια επίπεδα (ΤτΕ, 2021).

Οι επιχειρήσεις για το σύνολο της οικονομίας που τέθηκαν σε αναστολή λειτουργίας τον Μάρτιο του 2020 με κρατική εντολή λόγω της πανδημίας, ανέρχονται σε 205.984 και αναλογούν στο 14,6% των 1.415.370 επιχειρήσεων της ελληνικής οικονομίας. Από αυτές δυνατότητα διενέργειας ηλεκτρονικών συναλλαγών είχαν 3.278 επιχειρήσεις (ποσοστό 1,6%), εξαγωγική δραστηριότητα είχαν 2.954 επιχειρήσεις (ποσοστό 1,4%) ενώ 33.011 επιχειρήσεις είχαν έναρξη λειτουργίας την 1/1/2018 (ποσοστό 16,2%)(παράρτημα 1).

Πίνακας 4 Απασχολούμενοι σε αναστολή λειτουργίας ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας

NACE (Αναθ. 2)	Περιγραφή Κλάδου Οικονομικής Δραστηριότητας	Σύνολο Απασχολουμένων	Σε αναστολή λειτουργίας	(%)	Μέσο Μέγεθος επιχείρησης (Σύνολο)	Μέσο Μέγεθος επιχείρησης (Σε Αναστολή)
47	Λιανικό εμπόριο κλπ	413.494	145.336	35,1	2,8	2,4
55	Καταλύματα	147.522	138.966	94,2	5,0	5,4
56	Εστίαση	384.196	344.265	89,6	4,7	5,2
59	Παραγωγή κινημ. ταινιών κλπ	8.716	1.196	13,7	4,9	6,6
71	Αρχιτεκτονικές δραστηριότητες κλπ	62.310	1.549	2,5	1,3	6,2
77	Δραστηριότητες ενοικίασης και εκμίσθωσης	13.699	3.372	24,6	2,3	2,5
82	Διοικητικές δραστηριότητες γραφείου κλπ	18.714	3.771	20,2	4,6	4,3
85	Εκπαίδευση	345.915	311.117	89,9	16,9	17,1
88	Δρασ/τες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος	26.199	17.372	66,3	9,7	13,3
90	Δημιουργικές δρασ/τες, τέχνες και διασκέδαση	15.964	8.859	55,5	2,1	4,4
91	Δραστηριότητες βιβλιοθηκών κλπ	2.867	2.227	77,7	4,6	4,5
92	Τυχερά παιχνίδια και στοιχήματα	15.653	13.620	87,0	3,3	3,8
93	Αθλητικές δραστηριότητες κλπ	30.502	27.522	90,2	3,8	4,0
94	Δραστηριότητες οργανώσεων	29.522	4.035	13,7	3,7	2,0
96	Άλλες δρασ/τες παροχής προσωπικών υπηρεσιών	53.035	39.891	75,2	2,3	2,4
Γενικό Σύνολο Οικονομίας		4.178.199	1.063.098	25,4	3,0	5,2
Μερικό Σύνολο (15 κλάδοι)		1.568.308	1.063.098	67,8	3,9	

Πηγή: INE, 2021

Στις 205.984 επιχειρήσεις απασχολούνται συνολικά 1.063.098 άτομα, ποσοστό 25,4% επί συνόλου 4.178.199 απασχολούμενων. Το μέσο μέγεθος της επιχείρησης είναι 5,2 απασχολούμενοι ανά επιχείρηση και για το σύνολο της οικονομίας ανέρχεται σε 3,0 απασχολούμενους.

2.3.1 Το ηλεκτρονικό εμπόριο ως ευκαιρία

Η κάθε χώρα στην Ευρώπη σχεδίασε και ακολούθησε τη δική της στρατηγική αντιμετώπισης του ιού και προχώρησε σε δράσεις διαφορετικού βαθμού αξιοποίησης των ψηφιακών τεχνολογιών. Βασικός παράγοντας που έκρινε το βαθμό του ψηφιακού μετασχηματισμού κατά την περίοδο του COVID-19 ήταν η υφιστάμενη τεχνολογική ωριμότητα καθώς και τα εργαλεία που διέθετε το εκάστοτε Ευρωπαϊκό κράτος. Ωστόσο, οι κυριότερες ενέργειες όλων των Ευρωπαϊκών χωρών εστιάζονταν στα εξής:

Πίνακας 5 Δράσεις μετάβασης στον ψηφιακό μετασχηματισμό

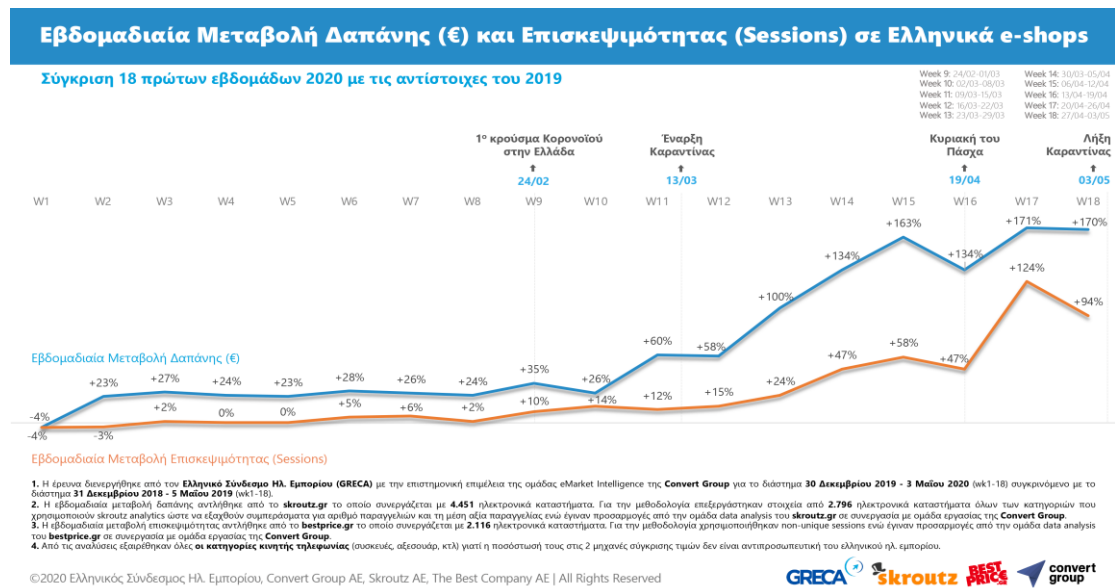
-
- ⇒ Εκπαίδευση εξ' αποστάσεως
 - ⇒ Τηλεδιασκέψεις
 - ⇒ Τηλεϊατρική
 - ⇒ Ηλεκτρονικό εμπόριο (e-commerce)
-

Πηγή: ΣΕΒ,2020

Η Ελλάδα σύμφωνα με το δείκτη ψηφιακής οικονομίας και κοινωνίας (DESI), κατατάσσεται προτελευταία (27η)* ανάμεσα στις χώρες της ΕΕ αντικατοπτρίζοντας το χαμηλό βαθμό χρήσης των ευρύτερων τεχνολογικών λύσεων και ιδίως της χαμηλής διείσδυσης του ηλεκτρονικού εμπορίου και της ηλεκτρονικής τραπεζικής που επικρατούσε ως τάση πριν την πανδημία. Επιπρόσθετα, το μικρό μέγεθος των ελληνικών επιχειρήσεων τις εγκλωβίζει σε ένα καθεστώς χαμηλής παραγωγικότητας και εσωστρέφειας και περιορίζει σημαντικά την ικανότητά τους να αντλούν ρευστότητα, να επενδύουν και να καινοτομούν (PwC, 2020).

Από την έρευνα του Ελληνικού Συνδέσμου Ηλεκτρονικού Εμπορίου, παρατηρείται αύξηση έως και 171% εβδομαδιαίως για το έτος 2020, έναντι του 2019, στην καταναλωτική δαπάνη προϊόντων σε ηλεκτρονικά καταστήματα από Έλληνες τον Απρίλιο, δημιουργώντας νέο ρεκόρ μετά τον Μάρτιο που ξεκίνησε η περίοδος της καραντίνας. Αξιολογώντας την μεταβολή της online δαπάνης από τις πρώτες 9 εβδομάδες του έτους (προ COVID-19), διαφαίνεται ότι το ηλεκτρονικό εμπόριο στη χώρα μας έχει πλέον εξαπλασιαστεί σε τζίρο στις εβδομάδες 10 έως 18 (GR.EC.A, 2020).

Διάγραμμα 5 Εβδομαδιαία μεταβολή Επισκεψιμότητας(Sessions)

Πηγή: GR.EC.A., 2020

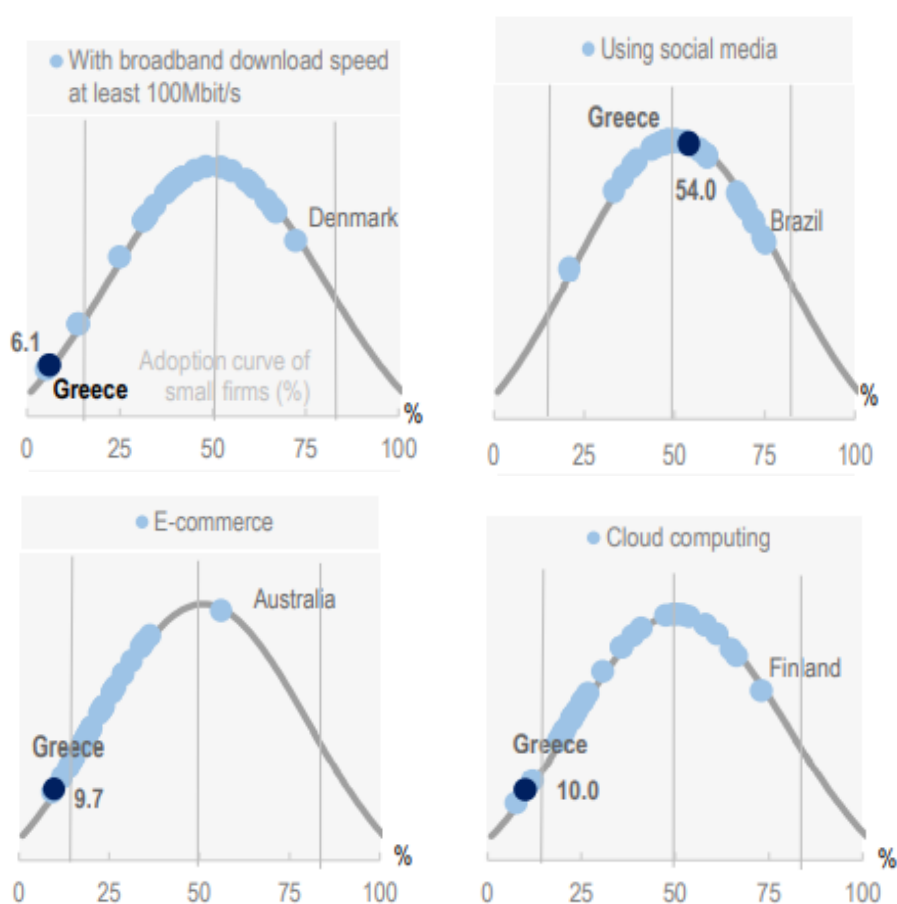
Στα πρώτα στάδια ψηφιακής ανάπτυξης βρίσκεται το 50% των μικρών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων (1-50 εργαζόμενους) στην Ελλάδα. Βελτιωμένη εμφανίζεται η χρήση των ψηφιακών εργαλείων και υποδομών από τις ΜμΕ το 2020, και κυρίως όσον αφορά στα e-shops, τις digital καμπάνιες, τα εργαλεία τηλεδιάσκεψης, τα συστήματα και IoT. Ωστόσο, σε αρκετές περιπτώσεις, οι επιχειρήσεις έχουν επιλέξει ερασιτεχνικές λύσεις, κυρίως λόγω έλλειψης πόρων. Με βάση την κατάταξη στον Δείκτη Ψηφιακής Ετοιμότητας, μία στις δύο ελληνικές ΜμΕ σήμερα βρίσκεται στα πρώτα στάδια ωριμότητας (Elementary, Basic), ενώ μόλις 1 στις 8 κατατάσσεται σε προχωρημένο στάδιο (Advanced) και καμία στο ιδεατό (Ideal) (ELTRUN, 2020).

Η ενίσχυση του ηλεκτρονικού εμπορίου ήταν μια από τις επιπτώσεις της πανδημίας και των περιοριστικών μέτρων που τέθηκαν σε ισχύ με σκοπό την εξάπλωσή της. Στην Ελλάδα το 2020, εκτιμάται ότι περίπου 6 στους 10 χρήστες του διαδικτύου πραγματοποίησαν αγορές μέσω ηλεκτρονικού εμπορίου, ενώ η αντίστοιχη αναλογία, πριν την εμφάνιση της πανδημίας και την επιβολή των περιοριστικών μέτρων (2019), ήταν 5 στους 10 (ΣΕΠΕ, 2021).

2.3.2 Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Ψηφιοποίηση

Η τεχνολογία είναι καταλυτική στην πορεία των εξελίξεων όπως μας έχει διδάξει η 3η Βιομηχανική Επανάσταση. Μέσω της τεχνολογίας και της μηχανικής άλλαξαν πολλά στον τρόπο ζωής των ανθρώπων και στον τρόπο λειτουργίας των επιχειρήσεων. Τώρα που διανύουμε την 4^η Βιομηχανική Επανάσταση, στην ψηφιακή αυτή τη φορά Επανάσταση, οι επιδράσεις τόσο στην κοινωνία όσο και στον κόσμο των επιχειρήσεων είναι μεγάλες. Η πανδημία καθώς βρίσκεται σε εξέλιξη αναδύει το ρόλο της ψηφιακής τεχνολογίας, της καινοτομίας, ως εργαλεία για την συνέχιση της βιωσιμότητας των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων. Ο Δαρβινιστικός κόσμος των ΜμΕ όπου τελικά επιβιώνει ο πλέον προσαρμοστικός, γίνεται στην μετά covid εποχή όλο και πιο απαιτητικός.

Διάγραμμα 6 Η χρήση των νέων τεχνολογιών στην Ελλάδα

Πηγή: OECD, 2021

Οι ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις υστερούν κατά πολύ στην ψηφιοποίηση, στο ηλεκτρονικό εμπόριο (e-Commerce), στο cloud computing(πληροφοριακή τεχνολογία), στη δυνατότητα να συγκεντρώνουν και να αποθηκεύουν στοιχεία -data- σε

«σημεία» όπου υπάρχει η δυνατότητα (i-cloud)), και στη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Η υστέρησή τους επίσης στην ανάλυση και επεξεργασία δεδομένων, στην εξαγωγή συμπερασμάτων με μεθόδους (data analytics) που χρησιμοποιούν τις εξελίξεις της τεχνητή νοημοσύνη (artificial intelligence ή AI), στην πρόσβαση και μετάδοση στοιχείων και συμπερασμάτων με τους λεγόμενους καταλύτες (enablers) της τεχνολογίας – όπως είναι το 5G, τις φέρνει αντιμέτωπες με την τεχνολογική επανάσταση και με τραγικά μακροχρόνια προβλήματα.

Μια θετική επίδραση του COVID-19 στις οικονομίες του αναπτυσσόμενου κόσμου ήταν η αύξηση της ψηφιοποίησης. Με την αυξανόμενη απειλή μετάδοσης μόλυνσης μέσω φυσικής επαφής, ο εικονικός χώρος των συναλλαγών έχει αποκτήσει δημοτικότητα. Η πιθανότητα διάδοσής του μέσω της κοινωνικής επαφής έχει επιταχύνει τις διαδικτυακές πλατφόρμες εργασίας και τα ψηφιακά οργανωμένα logistics. Με τις ηλεκτρονικές συναλλαγές και τις ψηφιακές πλατφόρμες για εργασία και συναλλαγές, υπάρχει η ευκαιρία να αναπτυχθεί μια κεντρική βάση δεδομένων που μπορεί να χρησιμεύσει ως οικονομικό πλεονέκτημα. Έτσι, ο Covid-19 δίνει την προοπτική για μια παγκόσμια ανάπτυξη που μπορεί να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τις προκλήσεις. Δίνει προτεραιότητα στη συνεργασία σε παγκόσμιο επίπεδο, και δεν εστιάζει μόνο σε εθνικά και κρατικά ζητήματα, καθώς τα προβλήματα των χωρών απαιτούν μια προνοητική προσέγγιση (YunfengShang ,HaiweiLi,RenZhang,2021).

Η ψηφιοποίηση άλλωστε δεν αποτελεί μία τάση, αλλά μια νέα πραγματικότητα στο σύγχρονο ανταγωνιστικό και διαρκώς μεταβαλλόμενο επιχειρηματικό περιβάλλον. Η τεχνολογία δεν αφορά ορισμένες επιχειρήσεις, αλλά όλες ανεξαιρέτως τις επιχειρήσεις σε παγκόσμιο επίπεδο. Ιδίως όμως, για τις ελληνικές επιχειρήσεις προσφέρεται μια ιστορική ευκαιρία. Να γίνουν πιο ανταγωνιστικές και ισχυρές, για να περάσουν στην επόμενη μέρα.

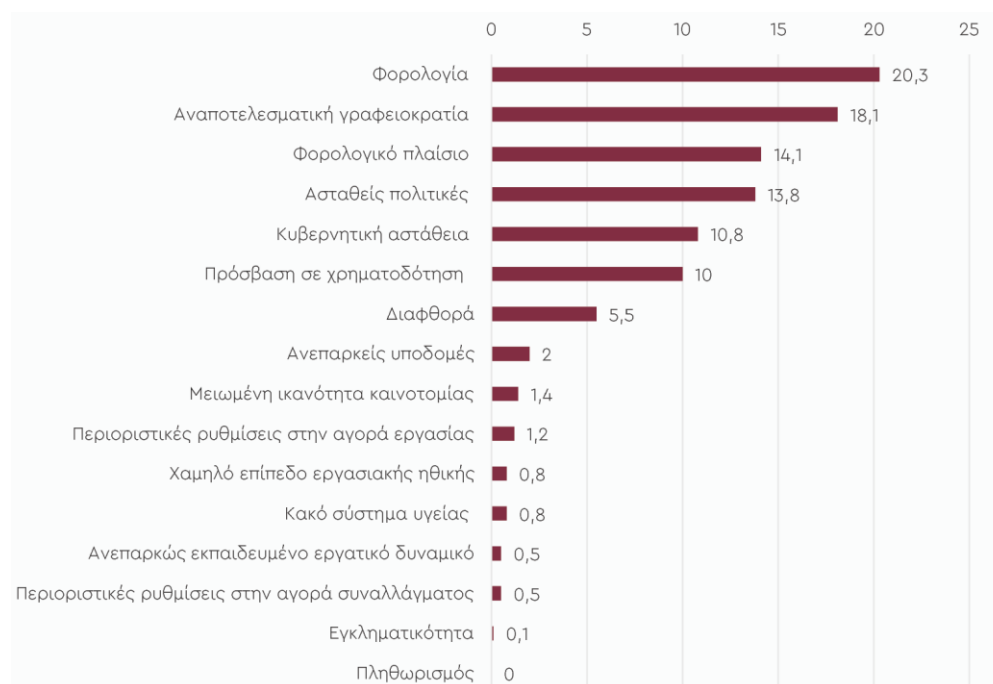
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 Μικρομεσαίες επιχειρήσεις

3.1. Εισαγωγή

Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις αποτελούν την κινητήριο δύναμη της ευρωπαϊκής οικονομίας. Διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, στην ενίσχυση της απασχόλησης, στην οικονομική ανάπτυξη, στην κοινωνική σταθερότητα και στην παραγωγή προστιθέμενης αξίας .

Οι Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις αποτελούσαν και συνεχίζουν να αποτελούν τον κύριο φορέα απασχόλησης στη Ελλάδα. Δεν έχουν κάποια συγκεκριμένη νομική μορφή. Πρόκειται στην πλειοψηφία για μικρές ατομικές επιχειρήσεις, αλλά υπάρχουν κι άλλες μορφές στις οποίες τα διαθέσιμα κεφάλαια, ανήκουν συνήθως σε άτομα της ίδιας οικογένειας. Συχνά αντιμετωπίζουν δυσλειτουργίες στην αγορά που καθιστούν το περιβάλλον της λειτουργίας τους δύσκολο και με προβλήματα στον ανταγωνισμό. Οι ΜμΕ ενδέχεται να μην είναι σε θέση να έχουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση ή να επενδύσουν στην έρευνα και την καινοτομία ή να μη διαθέτουν πόρους για να συμμορφωθούν με περιβαλλοντικούς κανονισμούς. Επίσης έχουν να αντιμετωπίσουν και διαρθρωτικά εμπόδια όπως η έλλειψη διοικητικών και τεχνικών δεξιοτήτων, οι δυσκαμψίες στις αγορές εργασίας και η περιορισμένη γνώση των ευκαιριών για διεθνή επέκταση.

Διάγραμμα 7 Προβλήματα επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα

Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, 2019.

Όπως φαίνεται στο παραπάνω διάγραμμα τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις είναι το ύψος της φορολογίας και η αναποτελεσματικότητα της γραφειοκρατίας, ενώ ακολουθούν το φορολογικό πλαίσιο, η αστάθεια των εφαρμοζόμενων πολιτικών, η αστάθεια των κυβερνήσεων, η πρόσβαση σε χρηματοδότηση και η διαφθορά. Όσον αφορά στην εξαγωγική δυναμικότητα της Ελλάδας, αν την εκφράσουμε με το λόγο των εξαγωγών ως προς το ΑΕΠ διαπιστώνουμε ότι διαχρονικά η Ελλάδα υπολείπεται σημαντικά σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, 2019).

Παρά τα προβλήματα που έχουν να αντιμετωπίσουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις έχουν διττό ρόλο, δημιουργικό και σταθεροποιητικό. Η ευελιξία τους, η καινοτομία τους καθώς και η εγγύτητα στον πελάτη είναι κάποια από τα κλασικά πλεονεκτήματά τους, τα οποία αποτελούν τους καθοριστικούς παράγοντες για την επιτυχή πορεία μιας επιχείρησης στην ιδιαίτερα απαιτητική αγορά του σήμερα. Ο εκσυγχρονισμός των εγχώριων Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων είναι a priori, όρος επιβίωσης τόσο γι' αυτές, όσο και για την Εθνική Οικονομία συνολικά. Σε κάθε

περίπτωση η ανταγωνιστικότητα των Ελληνικών Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων είναι αναγκαία για την ενίσχυση της οικονομίας και της κοινωνίας, σε βάθος χρόνου.

3.2 Κατηγορίες, Όρια και Είδη σχέσεων ΜμΕ

Η πανδημία του COVID-19 είχε σημαντικό αντίκτυπο στους μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) στην Ελλάδα. Η προστιθέμενη αξία των ΜΜΕ και η απασχόληση μειώθηκε σχεδόν σε όλους τους τομείς. Ο τομέας που επλήγη περισσότερο ήταν υπηρεσίες διαμονής και διατροφής, όπου η προστιθέμενη αξία των ΜμΕ μειώθηκε κατά 58,1%.

Πίνακας 6 Μεγάλες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις

	<u>Επιχειρήσεις</u>		<u>Απασχολούμενοι</u>		<u>Προστιθέμενη Αξία</u>	
	Αριθμός	Μερίδιο	Αριθμός	Μερίδιο	Δις€	Μερίδιο
ΜμΕ						
(0-249	718.558	99,9%	2.153.872	83%	24,6	56,7%
απασχ/μενοι)						
Μεγάλες						
Επιχειρήσεις	522	0,1%	442.391	17%	18,7	43,3%
(250+						
Απασχ/μενοι)						

Πηγή: Εθνικό Παρατηρητήριο ΜμΕ

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Παραρτήματος Ι του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014, του Κανονισμού (ΕΕ) 702/2014 και του Κανονισμού 1388/2014 ως «Επιχείρηση θεωρείται κάθε οντότητα, ανεξάρτητα από τη νομική της μορφή, που ασκεί οικονομική δραστηριότητα. Σε αυτές περιλαμβάνονται ειδικότερα αυτοαπασχολούμενα άτομα και οικογενειακές επιχειρήσεις που ασκούν βιοτεχνική ή άλλη δραστηριότητα, καθώς και προσωπικές εταιρείες ή ενώσεις προσώπων που ασκούν τακτικά μια οικονομική δραστηριότητα». Καθοριστικός παράγοντας για να οριστεί μία οντότητα ως επιχείρηση είναι η οικονομική δραστηριότητά της. Την οικονομική δραστηριότητα την

προσδιορίζει συνήθως η πώληση προϊόντων ή υπηρεσιών σε συγκεκριμένη τιμή σε μια δεδομένη και άμεση αγορά.

Τρεις καθοριστικοί παράγοντες συμβάλουν για να ανήκει μία επιχείρηση σε καθεστώς ΜμΕ, α) ο αριθμός των απασχολούμενων β) το σύνολο του ισολογισμού και γ) ο ετήσιος κύκλος εργασιών. Για να χαρακτηριστεί μια επιχείρηση ανάλογα με το μέγεθος της θα πρέπει να πληροί δύο από τα τρία παραπάνω κριτήρια διαχωρισμού τους με τον αριθμό των απασχολούμενων ένα εξ αυτών, υποχρεωτικό. Ένα από τα δύο εναλλακτικά κριτήρια μπορεί να το υπερβαίνει χωρίς να έχει επιπτώσεις στο καθεστώς της ως ΜμΕ. Για επιχειρήσεις με πιο πολύπλοκες δομές συμπεριλαμβάνονται ως κριτήρια η κυριότητα, οι συμπράξεις και οι επιχειρηματικοί δεσμοί. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες επιχειρήσεων με σαφή όρια:

Πίνακας 7 Κατηγορίες ΜμΕ και όρια

Κατηγορία ΜμΕ	Όρια κριτηρίων (έτος)		
	Απασχολούμενοι	Κύκλος εργασιών	Ισολογισμός
Πολύ Μικρή επιχείρηση	< 10	≤ 2 εκατ. €	≤ 2 εκατ. €
Μικρή επιχείρηση	< 50	≤ 10 εκατ. €	≤ 10 εκατ. €
Μεσαία επιχείρηση	< 250	≤ 50 εκατ. €	≤ 43 εκατ. €

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2006, 2020.

Για να υφίσταται σταθερότητα και ασφάλεια στις εταιρίες που βρίσκονται κοντά στα ανώτατα όρια και κινδυνεύουν να τα υπερβούν προσωρινά κατά τη διάρκεια του έτους αναφοράς δηλ. υπερβεί τον αριθμό των απασχολούμενων ή των χρηματοοικονομικών ορίων κατά τη διάρκεια του έτους αναφοράς, δεν επηρεάζεται η κατάσταση της και θα διατηρήσει την ιδιότητα της ΜμΕ με την οποία άρχισε τη λογιστική της χρήση. Ωστόσο, θα χάσει την ιδιότητα της ως ΜμΕ εάν συνεχίσει να υπερβαίνει τα όρια επί δύο διαδοχικά οικονομικά έτη. Αντίστροφα, μια επιχείρηση μπορεί να αποκτήσει την ιδιότητα της ΜμΕ εάν ήταν προηγουμένως μεγάλη επιχείρηση, αλλά στη συνέχεια πέσει κάτω από τα όρια αυτά επί δύο διαδοχικά οικονομικά έτη.

Επίσης ανάλογα με το είδος των σχέσεων που μπορεί να έχει μια επιχείρηση με άλλες επιχειρήσεις διακρίνονται τρεις κατηγορίες. Η διάκριση αυτή καθίσταται αναγκαία για να διασαφηνίζεται η εικόνα της οικονομικής της κατάστασης και να αποκλείονται όσες δεν είναι πραγματικά ΜμΕ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2006, 2020).

Πίνακας 8 Κατηγορίες ΜμΕ και είδη σχέσεων

Κατηγορία ΜμΕ	Είδος σχέσης
Αυτόνομη (ανεξάρτητη)	Μία ανεξάρτητη επιχείρηση δε συνεργάζεται και δε συνδέεται με κάποια άλλη εταιρεία
Συνεργαζόμενη	Η συνεργαζόμενη επιχείρηση δημιουργεί ορισμένες χρηματοοικονομικές εταιρικές σχέσεις με άλλες επιχειρήσεις, χωρίς η μία να μπορεί να ασκεί άμεσο ή έμμεσο ουσιαστικό έλεγχο στην άλλη. Συνεργαζόμενες είναι οι επιχειρήσεις οι οποίες δεν είναι ανεξάρτητες, αλλά ούτε συνδέονται μεταξύ τους.
Συνδεδεμένη	Συνδεδεμένη επιχείρηση είναι εκείνη που αποτελεί όμιλο μέσω του άμεσου ή έμμεσου ελέγχου της πλειοψηφίας των δικαιωμάτων ψήφου μιας επιχείρησης από μια άλλη ή μέσω της ικανότητας μιας επιχείρησης να ασκεί κυρίαρχη επιρροή σε μια άλλη επιχείρηση. Τυπικό παράδειγμα αποτελεί η θυγατρική εταιρεία.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2006, 2020.

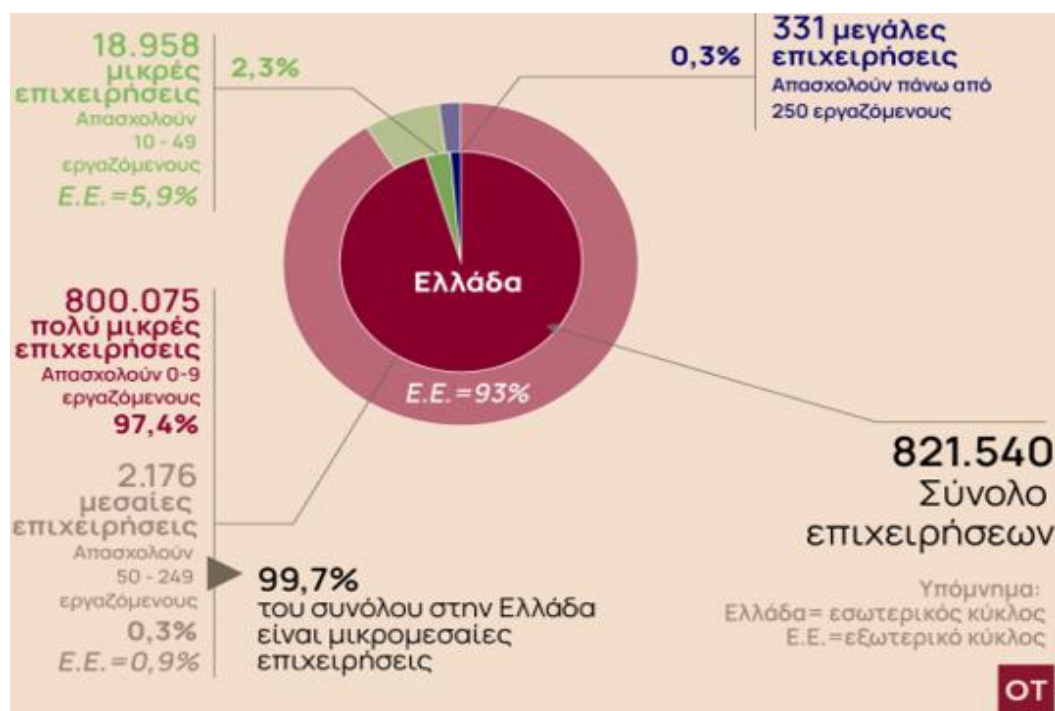
Οι 24 εκατομμύρια ΜμΕ στην ΕΕ αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της οικονομίας, αντιπροσωπεύοντας το 99% των επιχειρήσεων στην ΕΕ. Πριν την έναρξη της πανδημίας του κορωνοϊού, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις παρήγαγαν πάνω από το 50% του ΑΕΠ της ΕΕ, ενώ απασχολούσαν περίπου 100 εκατομμύρια εργαζομένους(Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2021).

Πολύ μικρές θεωρούνται είτε οι επιχειρηματικές μονάδες στις οποίες μπορεί να απασχολείται μόνο ο επιχειρηματίας (αυτοαπασχόληση) είτε και αυτές που έχουν έως και 9 εργαζομένους. Οι πολύ μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα είναι 800.075 και αντιπροσωπεύουν το 97,4% του συνόλου, όταν ο αντίστοιχος μέσος όρος στην Ε.Ε. των «28» είναι 93%.

Μικρές θεωρούνται οι επιχειρήσεις με 10 έως 49 εργαζομένους. Στην Ελλάδα υπάρχουν 18.958 μικρές επιχειρήσεις, που αντιστοιχούν στο 2,3% του συνόλου, με τον μέσο όρο της Ε.Ε. να διαμορφώνεται στο 5,9%.

Οι μεσαίες επιχειρήσεις είναι αυτές που απασχολούν από 50 έως 249 άτομα προσωπικό. Έχουμε μόλις 2.176 ή το 0,3% του συνόλου έναντι 0,9% στην Ευρώπη.

Εικόνα 4 Οι επιχειρήσεις στην Ε.Ε. και Ελλάδα

Πηγή: OT, 2021.

Σήμερα, στη χώρα δραστηριοποιούνται περί τις 331 επιχειρήσεις (σε σύνολο 821.540) οι οποίες μπορούν να χαρακτηριστούν ως «μεγάλες» με βάση τους κοινά αποδεκτούς ορισμούς σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτές απασχολούν πάνω από 250 εργαζομένους η καθεμία, με τον κατάλογο μάλιστα να συμπεριλαμβάνει και τις επιχειρήσεις που έχουν άμεση ή έμμεση σύνδεση με το κράτος. Με βάση αυτούς τους ορισμούς, το 99,7% όλων των επιχειρήσεων είναι μικρομεσαίες, δηλαδή απασχολούν λιγότερα από 250 άτομα (OT, 2021).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 Οικονομική ενίσχυση – Επιστρεπτέα προκαταβολή

4.1 Εισαγωγή

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που δημιουργήθηκαν στην περίοδο της πανδημίας είναι το πρόβλημα της ρευστότητας των επιχειρήσεων. Η οικονομική αστάθεια που δημιουργήθηκε οφείλεται στη μείωση του τζίρου των επιχειρήσεων αλλά και στην δυσκολία να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους.

Η Επιστρεπτέα προκαταβολή (χρηματοδότηση-δάνειο), είναι μία δράση του Υπουργείου Οικονομικών και αφορά την ενίσχυση των επιχειρήσεων ανεξαρτήτου κλάδου, που επλήγησαν οικονομικά λόγω της εμφάνισης και διάδοσης της νόσου του κορωνοϊού. Για το έτος 2020 δόθηκαν πέντε Επιστρεπτέες προκαταβολές.

Η Δράση αφορά στην ενίσχυση των επιχειρήσεων με τη μορφή επιχορήγησης. Αφορά ιδιωτικές επιχειρήσεις, κάθε νομικής μορφής, καθώς και τις ατομικές, τις μη κερδοσκοπικές υποκείμενες σε ΦΠΑ, έχοντας την έδρα τους ή μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα, ανεξαρτήτως Κωδικού Αριθμού Δραστηριότητας (ΚΑΔ) (gov.gr).

Στόχος της Δράσης αυτής είναι να καλύψει με τη μορφή ενίσχυσης μελλοντικές λειτουργικές δαπάνες (στις οποίες περιλαμβάνεται το κόστος απασχόλησης, αλλά και οι αποσβέσεις παγίου εξοπλισμού) μέρος της απαιτούμενης ρευστότητας για την εκ νέου επαναλειτουργία συγκεκριμένων δραστηριοτήτων, καθώς και να δώσει ένα κίνητρο για τη διατήρηση των αυτών στο σύντομο μέλλον, στηρίζοντας έτσι εμμέσως και τη διατήρηση θέσεων απασχόλησης.

4.2 Το Ευρωπαϊκό πλαίσιο

Η ενίσχυση (Επιστρεπτέα προκαταβολή) χορηγείται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην C(2020) 1863/19.3.2020 Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής “Προσωρινό πλαίσιο για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθεί η οικονομία κατά τη διάρκεια της τρέχουσας έξαρσης της νόσου COVID-19” και μετά από την έγκριση της Επιτροπής.

Κατά την έννοια του κανονισμού 651/2014 (EEL 187/26.6.2014), εκδήλωση ενδιαφέροντος μπορούν να υποβάλουν οι επιχειρήσεις α) οι οποίες δεν είναι

προβληματικές ή δεν ήταν προβληματικές στις 31/12/2019 αλλά αντιμετώπισαν προβλήματα ή κατέστησαν προβληματικές συνέπεια της εμφάνισης και της διάδοσης του covid-19 και δεν έχουν στη διάθεσή τους προηγούμενη ενίσχυση, η οποία έχει κηρυχθεί ασυμβίβαστη με απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, και β) επιχειρήσεις που πληρούν της προϋποθέσεις του Κανονισμού αριθμ. 1407/2013 (ΕΕ L351/1 της 24/12/2013) και δεν έχουν εξαντλήσει το τιθέμενο στον Κανονισμό ανώτατο όριο, για την τριετία 2018-2020.

Ο κανονισμός δεν εφαρμόζεται στις επιχειρήσεις που εμπίπτουν στον κανονισμό (ΕΚ) αριθμ. 104/2000 του Συμβουλίου (αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, πρωτογενή παραγωγή γεωργικών προϊόντων κ.τλ.).

Το συνολικό ποσό των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που χορηγείται ανά κράτος μέλος σε μια ενιαία επιχείρηση δεν υπερβαίνει το ποσό των 200.000 € (Κανονισμός υπ' αριθμ.1407/2013).

Η ενίσχυση χορηγείται σύμφωνα C(2020) 1863/19.3.2020 Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και κατόπιν εγκρίσεως σχετικού καθεστώτος από την Επιτροπή «Ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθμ. 1998/2009 της Επιτροπής της 15 Δεκεμβρίου 2006, για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης στις ενισχύσεις (κανονισμός deminimis), ορίζει ότι δεν συνιστούν κρατική ενίσχυση κατά την έννοια της συνθήκης, μέτρα στήριξης ύψους μέχρι 200.000 € ανά εταιρεία χορηγούμενα επί μία τριετία. Επίσης οι εγγυήσεις μέχρι 1,5 εκατ. ευρώ δεν υπερβαίνουν το όριο deminimis⁴ και συνεπώς δεν συνιστούν κρατικές ενισχύσεις. Συνεπώς τα Κράτη-Μέλη μπορούν να χορηγούν τις εγγυήσεις αυτές χωρίς να απαιτείται υπολογισμός του αντίστοιχου

⁴Κανόνας deminimis: Στόχος του deminimis(ενισχύσεις ήσσονος σημασίας) στον ενιαίο ευρωπαϊκό χώρο είναι να μην υπάρχουν στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό, λόγω άνισης κατανομής κρατικών επιχορηγήσεων. Το 1992 η ΕΕ θεσμοθέτησε ανώτατο όριο στις κρατικές ενισχύσεις που μια επιχείρηση μπορεί να λάβει συνήθως ως επιδότηση. Το deminimis διέπει τους κοινοτικούς και τους κρατικούς πόρους. Έτσι καμιά επιχείρηση δεν μπορεί να λάβει περισσότερες ενισχύσεις των 200.000€ μέσα σε μία τριετία. Βασική παράμετρος για το deminimis είναι η τριετία. Δηλαδή ο κανονισμός μελετά το ύψος των ενισχύσεων που μια επιχείρηση έλαβε μέσα σε τρία διαδοχικά χρόνια.

ισοδύναμου κρατικής ενίσχυσης και χωρίς διοικητική επιβάρυνση (Επιμελητήριο Εύβοιας, 2020).

4.3Η Εσωτερική Νομοθεσία

Το Ελληνικό Κράτος για την ενίσχυση των επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν ανεπάρκεια ρευστότητας και υφίστανται σημαντικές απώλειες λόγω των επιπτώσεων από τα μέτρα της νόσου COVID-19, εξέδωσε διάφορες Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις (ΚΥΑ) και τροποποιήσεις αυτών (παράρτημα 1), οι αρχικές των οποίων αναφέρονται στον πίνακα 9. Πρωταρχικός στόχος της δράσης της «Επιστρεπτέας Προκαταβολής (1-7)» είναι να δοθεί στοχευμένη, δημόσια στήριξη στις επιχειρήσεις, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι στην αγορά θα υπάρξει επαρκής ρευστότητα.

Πίνακας 9 Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις της δράσης "Επιστρεπτέα Προκαταβολή"

Επιστρ. Προκατ.	<u>ΚΥΑ</u>	<u>Θεσμικό Πλαίσιο</u>	<u>Θεσμικό</u> <u>Πλαίσιο αίτησης</u> <u>εκδ.</u> <u>ενδιαφέροντος</u>
7	ΚΥΑ ΓΔΟΥ 420/25-04-2021	ΠΝΠΦΕΚΑ΄ 75/30-03-2020 ΚΥΑΓΔΟΥ 420 (ΦΕΚΒ΄1689/25.4.2021)	ΠΝΠΦΕΚΑ΄ 75/30-03-2020, ΚΥΑΓΔΟΥ 366/2021(ΦΕΚΒ1290/1.4. 2021)
6	ΚΥΑ ΓΔΟΥ 232/01-03-2021)	ΠΝΠΦΕΚΑ΄ 75/30-03-2020, ΚΥΑΓΔΟΥ 232 (ΦΕΚΒ΄ 804.)	ΠΝΠΦΕΚΑ΄ 75/30-03-2020, ΚΥΑΓΔΟΥ 154/2021(ΦΕΚΒ 540)
5	ΚΥΑ ΓΔΟΥ 19/25.01.2021	ΠΝΠ ΦΕΚ Α΄ 75/30-03-	ΓΔΟΥ 1/2021 (

		2020, ΚΥΑ ΓΔΟΥ 19/25.1.2021 (ΦΕΚ Β' 236)	ΦΕΚ Β' 7/4-01- 2020
4	ΚΥΑ ΓΔΟΥ 281/13.11.2020, ΚΥΑ ΓΔΟΥ 282/17.11.2020	ΠΝΠ ΦΕΚ Α' 75/30-03- 2020, ΚΥΑ ΓΔΟΥ 281 (ΦΕΚ Β' 5047)	—
3	ΚΥΑ ΓΔΟΥ 233/10.10.2020	ΠΝΠ ΦΕΚ Α' 75/30-03- 2020, ΚΥΑ ΓΔΟΥ 233/10.10.2020(ΦΕΚ Β'4471), ΚΥΑ ΓΔΟΥ 207/2020 (ΦΕΚ Β' 3867)	ΠΝΠ 30.3.2020 (Α' 75), N.4684/2020 (Α' 86), ΓΔΟΥ 207(Β' 3867/10-09- 2020).
2	ΚΥΑ ΓΔΟΥ 148/3.7.2020	ΠΝΠ ΦΕΚ Α' 75/30-03- 2020, ΚΥΑ ΓΔΟΥ 148/3.7.2020(ΦΕΚ Β'2729), ΚΥΑ ΓΔΟΥ 131 (ΦΕΚ Β' 2276), ΚΥΑ ΓΔΟΥ 138 (ΦΕΚ Β'2488)	—
1	ΚΥΑ ΓΔΟΥ 94/3.5.2020	ΠΝΠ 30.3.2020 (Α' 75), Α. 1099/2020 (Β. 1646/3.5.2020), ΠΝΠ 11.3.2020 (Α' 55), N.4682/2020 (Α' 76), N. 4684/2020 (Α' 86), ΓΔΟΥ 94/3-5-2020 (ΦΕΚ Β' 1645)	A 1076/2.4.2020

Πηγή: aade.gr

4.4 Εννέα βασικά Σημεία

Η Δράση χαρακτηρίζεται «επιστρεπτέα» διότι είτε εξ ολοκλήρου είτε μερικώς θα επιστραφεί στο κράτος σε ορισμένο χρονικό διάστημα, δεν έχει σχέση με την προκαταβολή του φόρου εισοδήματος της χρήσης έτους 2019 των επιχειρήσεων. Η οικονομική αυτή χρηματοδότηση χαρακτηρίζεται από εννέα βασικά σημεία:

1) Δικαιούχοι: είναι οι ιδιωτικές επιχειρήσεις κάθε νομικής μορφής και ανεξαρτήτου κλάδου, συμπεριλαμβανομένων και των ατομικών, οι οποίες απασχολούν από ένα έως 500 εργαζόμενους, οι οποίες έχουν την έδρα τους ή μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα και έχουν πληγεί οικονομικά από την πανδημία.

2) Περιεχόμενο της Ενίσχυσης: Είναι ενίσχυση (χρηματοδότηση/δάνειο), επιστρεπτέα, ένολω ή εν μέρει, με την μορφή της «επιστρεπτέας προκαταβολής».

3) Ύψος της ενίσχυσης και επιλεξιμότητα: το συνολικό ύψος της ενίσχυσης για όλες τις επιχειρήσεις ανέρχεται σε ένα δις ευρώ. Η επιλεξιμότητα εδράζεται στην αποτύπωση της τρέχουσας κατάστασής τους σε σύγκριση με την προγενέστερη.

4) Δεσμεύσεις των Επιχειρήσεων: α) Ρήτρα μη απολύσεων και β) Επιστροφή της ενίσχυσης (Χρόνος+επιτόκιο), αποπληρωμή σε πέντε έτη.

5) Ενέργειες των Επιχειρήσεων για να υπαχθούν στο πρόγραμμα: Είσοδος στην πλατφόρμα, συμπλήρωση στοιχείων και εκδήλωση ενδιαφέροντος, συμπλήρωση λοιπών στοιχείων, κύκλου εργασιών κ.τλ.

6) Προθεσμίες υποβολής: Οι δράσεις 1-7 ορίζονται με διαφορετικές ημερομηνίες υποβολής στοιχείων και υπαγωγής στις δράσεις.

7) Φύση της ενίσχυσης: Η δράση με τη μορφή της «επιστρεπτέας προκαταβολής», είναι ακατάσχετη, αφορολόγητη και δε συμψηφίζεται με οποιαδήποτε άλλη οφειλή.

8) Πως θα χορηγηθεί: Η ενίσχυση θα χορηγηθεί απευθείας από το κράτος μέσω του Taxis.

9) Κάθε επιχείρηση θα πρέπει να κρίνει ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της και τις ανάγκες της για το εάν είναι προς το συμφέρον της να ενταχθεί στο προσωρινό μέτρο της έκτακτης οικονομικής ενίσχυσης(Επιμελητήριο Εύβοιας, 2020).

4.5 Αυξημένη Αποζημίωση Ειδικού Σκοπού

Σύμφωνα με την ΚΥΑ ΓΔΟΥ 468 (ΦΕΚ Β'2025/18.05.2021) στις Επιχειρήσεις που ήταν κλειστές με κρατική εντολή τον Απρίλιο του 2021 δόθηκε έκτακτη ενίσχυση με εξαίρεση τον κλάδο της εστίασης. Την ενίσχυση έλαβαν τουριστικές επιχειρήσεις, ξενοδοχεία, θέατρα, κινηματογράφοι, συναυλιακοί χώροι, γυμναστήρια, καταστήματα ΟΠΑΠ, παιδότοποι, οργάνωση συνεδρίων και εμπορικών εκθέσεων, κ.α.

Η αυξημένη αποζημίωση ειδικού σκοπού είναι μη επιστρεπτέα, αφορολόγητη, ανεκχώρητη και ακατάσχετη, δεν υπόκειται σε οποιοδήποτε κράτηση, τέλος ή εισφορά, δεν δεσμεύεται και δεν συμψηφίζεται με βεβαιωμένα χρέη προς τη φορολογική διοίκηση και το Δημόσιο. Η προθεσμία υποβολής των αιτήσεων ήταν η 1η Ιουνίου 2021. Το ύψος της ενίσχυσης καθώς και ο αριθμός των εργαζομένων αποτυπώνονται στον πίνακα 10.

Πίνακας 10 Η αυξημένη αποζημίωση ειδικού σκοπού

<u>ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ την 01/04/2021</u>	0-5	6-20	21-49
<u>ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ</u>	1000	2000	4000
Επιχειρήσεις με έδρα ή υποκατάστημα στην Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας			
<u>ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ την 01/04/2021</u>	0-5	6-20	21-49
<u>ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ</u>	500	1000	2000

Πηγή: aade.gr

4.6 Σώρευση Κριτηρίων

Η υποβολή των αιτήσεων ενίσχυσης από τις επιχειρήσεις υποβάλλεται σε έλεγχο σύμφωνα με τον κανονισμό Ήσσονος Σημασίας (άρθρο 2 παρ. 2 του Κανονισμού 1998/2006) για την αποφυγή υπέρβασης του ορίου χρηματοδότησης (Έλεγχος Σώρευσης Ενισχύσεων de minimis). Ο έλεγχος σώρευσης για τα προγράμματα de minimis μέχρι του ποσού των 200.000 ευρώ πραγματοποιείται μόνο με βάση τη σώρευση de minimis μεταξύ τους και όχι την σώρευση με άλλες ενισχύσεις όπως οι ενισχύσεις που εμπίπτουν στα πλαίσια προγραμμάτων που έχουν προκηρυχθεί με βάση τα όρια του Προσωρινού πλαισίου στήριξης (όριο 500.000 ευρώ).

Οι Κρατικές Ενισχύσεις της επιστρεπτέας προκαταβολής που θα επιστραφούν από τις επιχειρήσεις, υποβάλλονται σε συμψηφισμό επιχορηγήσεων ήσσονος σημασίας, με μοναδικό σκοπό την ενίσχυση των επιχειρήσεων στην πρωτοφανή κρίση που κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν, να στηριχθεί η οικονομία, να μην δημιουργούνται διαστρεβλώσεις.

Ο δικαιούχος, που χορηγεί την ενίσχυση είναι η Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών (ΓΔΟΥ) του Υπουργείου Οικονομικών η οποία με την υποστήριξη της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ), μεριμνεί για την μεταβίβαση των απαιτούμενων πόρων στους άμεσα ωφελούμενους.

Πίνακας 11 Καθεστάτα ενισχύσεων μέτρων στήριξης επιχειρηματικότητας λόγω της πανδημίας⁵

α/α	ΜΕΤΡΟ	ΚΑΘΕΣΤΩΣ	Προσωρινό Πλαίσιο 3.1 Άμεσες επιχορηγήσεις όριο ενίσχυσης 800.000€ (120.000€ αλιεία, 100.000€ Γεωργία)	Προσωρινό Πλαίσιο 3.2 Ενισχύσεις υπό μορφή εγγυήσεων δανείων (σφραγίζει μόνο με άλλα δάνεια που χορηγούνται από το τμήμα 3.2 ή 3.3 του ΠΠ)	Προσωρινό Πλαίσιο 3.10 Επιδότησεις μισθού (δε σφραγίζει με άλλα μέτρα του Προσωρινού Πλαισίου)	Κανονισμός Ε.Ε. 1407/2013 (DE MINIMIS) (σφραγίζει μόνο με τις λοιπές ενισχύσεις de minimis μέχρι το όρι των 200.000€/100.000€ εμπορευματικές μεταφορ την τριετία, όχι με τις ενισχύσεις 3 του ΠΠ)
1	Επιδότηση τόκων υφιστάμενων δανείων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων πληττόμενων από τα μέτρα αντιμετώπισης της πανδημίας του ιού COVID-19		✓			
2	Επιστρεπτέα προκαταβολή		✓ (Για όσους το επιλέγουν)			✓ (Για όσους επιλέγουν de minimis)
3	Εγγυήσεις Νέων Δανείων Κεφαλαίων Κίνησης για Μικρομεσαίες και Μεγάλες Επιχειρήσεις — Εγγύηση 80% για το κάθε δάνειο κεφαλαίου κίνησης και επιδότηση της προμήθειας εγγύησης έως και 100% (ανάλογα με το ύψος προηγούμενων ενισχύσεων)		✓ (Για την επιδότηση προμήθειας εγγύησης)	✓ (για την εγγύηση του δανείου)		
4	Αποζημίωση ειδικού σκοπού για την ενίσχυση επιχειρήσεων λόγω της εμφάνισης και διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19 (800 ευρώ)				✓	
5	Κεφάλαιο κίνησης με διετή επιδότηση επιτοκίου λόγω πανδημίας COVID-19 από το ΤΕΠΙΧ ΙΙ					✓

Πηγή: ΕΦΕΠΑΕ, 2020

⁵Τα μέτρα ενίσχυσης που είναι στο ίδιο καθεστώς (ίδιο χρώμα στον πίνακα) σφραγίζουν μεταξύ τους και μέχρι του ορίου που τίθεται σε κάθε καθεστώς.

Σύμφωνα με την ΓΔΟΥ 94/2020 (ΦΕΚ Β' 1645/03-05-2020), άρθρο 5, «Διαδικασία και προϋποθέσεις χορήγησης ενίσχυσης με τη μορφή επιστρεπτέας προκαταβολής σε επιχειρήσεις που επλήγησαν οικονομικά λόγω της εμφάνισης και διάδοσης της νόσου του κορωνοϊού COVID-19», όπως τροποποιήθηκε με την ΓΔΟΥ 101/2020, την ΓΔΟΥ 218/15.9.2020, την ΓΔΟΥ 285/23.11.2020, την ΓΔΟΥ 171/19.2.2021, την ΓΔΟΥ 608/30.6.2021, την ΓΔΟΥ 737/16.07.2021, την ΓΔΟΥ 957/2021 και την ΓΔΟΥ 1048/2021, ο έλεγχος σώρευσης

Για τις επιχειρήσεις που λαμβάνουν ενίσχυση βάσει του Προσωρινού Πλαισίου, το συνολικό ποσό ενισχύσεων που έχουν λάβει από οποιοδήποτε πρόγραμμα, ελέγχεται σε επίπεδο ενιαίας επιχείρησης (άρθρο 2), και δεν δύναται να υπερβαίνει το ποσό των οχτακοσίων χιλιάδων (800.000) ευρώ. Αντίστοιχα, το συνολικό ποσό ενισχύσεων δεν δύναται να υπερβαίνει το ποσό των εκατόν είκοσι (120.000) ευρώ, σε επίπεδο ενιαίας επιχείρησης, για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς της αλιείας και υδατοκαλλιέργειας και το ποσό των εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ, σε επίπεδο ενιαίας επιχείρησης, για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής.

Για τις επιχειρήσεις που λαμβάνουν ενίσχυση δυνάμει του Κανονισμού de minimis, το συνολικό ποσό ενίσχυσης ήσσονος σημασίας που έχουν λάβει κατά την τριετία 2018-2020 από οποιοδήποτε πρόγραμμα, ελέγχεται σε επίπεδο ενιαίας επιχείρησης, και δεν δύναται να υπερβεί το ποσό των διακοσίων χιλιάδων (200.000) ευρώ, και για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα των οδικών εμπορευματικών μεταφορών για λογαριασμό τρίτων, το ποσό των εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ.

Εάν κατόπιν διασταύρωσης σχετικών αιτήσεων, διαπιστωθεί ότι το συνολικό ποσό που αιτούνται οι επιχειρήσεις υπερβαίνει τα ανώτατα κατά περίπτωση το ύψος της ενίσχυσης για κάθε μία από αυτές μειώνεται αναλογικά, με βάση το αιτούμενο από κάθε μία επιχείρηση ποσό, προκειμένου το συνολικό εγκριθέν ποσό ενίσχυσης ανά ενιαία επιχείρηση να μην υπερβαίνει τα όρια Σ.Ε.Τ.Κ.Ε., 2020).

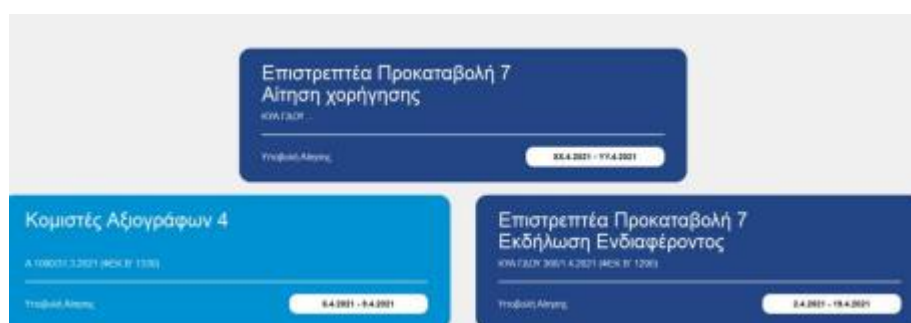
4.7 Διαδικασία ένταξης στην ενίσχυση

Η ενδιαφέρουσα επιχείρηση για να εισέλθει στην εφαρμογή μέσω του διαδικτυακού τόπου της Α.Α.Δ.Ε. ακολουθεί τη διαδρομή:

Αρχική σελίδα→ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΣ Επιχειρήσεις→ myBusinessSupport→Είσοδος στην εφαρμογή → «Επιστρεπτέα προκαταβολή (π.χ.7) → Αίτηση χορήγησης.

Η είσοδος στην εφαρμογή διενεργείται με την χρήση των διαπιστευτηρίων της επιχείρησης(Ο.Π.Σ. TAXISnet της ΑΑΔΕ).

Εικόνα 5 Είσοδος στην εφαρμογή

Με την επιτυχή είσοδο στην εφαρμογή ο ενδιαφερόμενος κατευθύνεται στην παρακάτω οθόνη.

Εικόνα 6 Οθόνη κατά την πρώτη είσοδο στην εφαρμογή

1 Στοιχεία Επιχείρησης			
Αριθμός εργαζομένων πρω 01/03/2021 (Στοιχείο από Εργάνη)	19	Αποζημιώσεις εργαζομένων σε αναστολή	1.900,00
Δικαιούμενο ποσό έσοδη κληρονομίας (άρθρο 4 παρ.1 κ.ν. 1501/1992)	120.000,00	Ελάχιστο δικαιούμενο ποσό (άρθρο 4 παρ.1 κ.ν. 1501/1992)	20.000,00

Στην παραπάνω οθόνη εμφανίζονται διάφορα πεδία όπως το πεδίο «Επιλογές», «Αριθμός εργαζομένων», «αποζημιώσεις εργαζομένων σε αναστολή», «Δικαιούμενο ποσό βάσει αλγορίθμου», «Επιλογή πλαισίου ενίσχυσης» κ.α. τα οποία συμπληρώνονται κατάλληλα από την ενδιαφερόμενη επιχείρηση. Από το πεδίο «Επιλογή πλαισίου ενίσχυσης» γίνεται η επιλογή για το πλαίσιο ενίσχυσης. Η ενίσχυση με τη

μορφή επιστρεπτέας προκαταβολής στο πλαίσιο της ΚΥΑ ΓΔΟΥ 420/2021 χορηγείται ή:

A) Σύμφωνα με τους όρους της αριθ. C(2020) 1863/ 19.03.2020 ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΕΕ) «Προσωρινό πλαίσιο για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθεί η οικονομία κατά τη διάρκεια της τρέχουσας έξαρσης της νόσου COVID-19» ή

B) Σύμφωνα με τους όρους του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1407/2013 για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (κανονισμός de minimis).

Στην περίπτωση που επιλεγεί η ενίσχυση (Α) βάσει του Προσωρινού πλαισίου C/2020/1863 θα πρέπει να απαντηθούν 9 ερωτήσεις:

Ερώτηση 1: Η επιχείρηση συνιστά ενιαία επιχείρηση με άλλες επιχειρήσεις.

Ερώτηση 2: Η ενιαία επιχείρηση έχει λάβει άλλες ενισχύσεις βάσει του τμήματος 3.1 του Προσωρινού Πλαισίου C(2020) (από οποιαδήποτε πηγή/πρόγραμμα).

Ερώτηση 3: Το μέγεθος της επιχείρησης, με βάση τον ορισμό του άρθρου 2 της παρ. 9της ΚΥΑ ΓΔ ΟΥ 420/2021 είναι, (επιλογές μικρή-πολύ μικρή-μεσαία-μεγάλη).

Ερώτηση 4:

α: Η επιχείρηση υπάγεται σε συλλογική πτωχευτική διαδικασία, και έχει λάβει ενίσχυση διάσωσης (και δεν έχει ακόμη αποπληρώσει το δάνειο ή λύσει τη σύμβαση εγγύησης) – και έχει λάβει ενίσχυση αναδιάρθρωσης (και δεν υπόκειται ακόμη σε σχέδιο αναδιάρθρωσης).

β: Η επιχείρηση ήταν προβληματική στις 31.12.2019 σύμφωνα με την έννοια του αρ. 2σημείου 18 του Κανονισμού 651/2014 (ΕΕ L 187/26.6.2014), σε επίπεδο αιτούσας επιχείρησης καθώς και σε επίπεδο ενιαίας επιχείρησης.

Ερώτηση 5: Η επιχείρηση εξακολουθεί να έχει στη διάθεσή της ενίσχυση η οποία έχει κριθεί παράνομη βάσει απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (σε επίπεδο αιτούσας επιχείρησης ή σε επίπεδο ενιαίας επιχείρησης).

Ερώτηση 6: Σε περίπτωση που η επιχείρηση δραστηριοποιείται στην μεταποίηση και εμπορία γεωργικών προϊόντων, η επιχείρηση δεσμεύεται ότι δεν θα μετακυλήσει, εις ολόκληρον ή μερικώς στους πρωτογενείς παραγωγούς τη χορηγούμενη δύναμη της παρούσας ενίσχυση.

Ερώτηση 7: Σε περίπτωση που η επιχείρηση δραστηριοποιείται σε περισσότερους του ενός τομείς στους οποίους ισχύουν διαφορετικά ανώτατα όρια ενίσχυσης σύμφωνα με το Σχήμα 3.α του Προσωρινού Πλαισίου, διασφαλίζει με κατάλληλα μέσα όπως ο λογιστικός διαχωρισμός, ότι για καθεμία από τις δραστηριότητες αυτές τηρείται το σχετικό ανώτατο όριο.

Ερώτηση 8: Για την επιχείρηση δεν συντρέχουν οι λόγοι αποκλεισμού της παραγράφου 1 του άρθρου 40 του ν. 4488/2017 (Α'137).

Ερώτηση 9: Η επιχείρηση έχει λάβει γνώση του περιεχομένου της ΚΥΑ ΓΔΟΥ 420/2021 και πληροί το σύνολο των προϋποθέσεων που ορίζονται σε αυτήν.

Αφού συμπληρωθούν κατάλληλα τα τετραγωνίδια εμφανίζεται η παρακάτω οθόνη όπου ζητείται να συμπληρωθεί το επιθυμητό ποσό ενίσχυσης:

Εικόνα 7 Επιλογή ποσού ενίσχυσης

3 Ποσό ενίσχυσης	
Ανώτατο όριο με βάση το πλαίσιο ενίσχυσης	200.000,00
Μέγιστο ποσό ενίσχυσης που δικαιούστε	5.919,49
Ποσό ενίσχυσης που απίτεκα να λάβει η επιχείρηση	Πληκτρολογήστε ποσό...

Στην περίπτωση που επιλεγεί η ενίσχυση (B) με βάση τον Κανονισμό *deminimis* ο ενδιαφερόμενος καλείται να απαντήσει σε 7 ερωτήσεις:

Ερώτηση 1: Η επιχείρηση συνιστά ενιαία επιχείρηση με άλλες επιχειρήσεις.

Ερώτηση 2: Η ενιαία επιχείρηση έχει λάβει άλλες ενισχύσεις βάσει του *de minimis* κατά την τριετία 2019-2021.

Ερώτηση 3: Σε περίπτωση που η επιχείρηση δραστηριοποιείται σε περισσότερους του ενός τομείς για τους οποίους ισχύουν διαφορετικά ανώτατα όρια ενίσχυσης σύμφωνα με τον Καν. de minimis, διασφαλίζει με κατάλληλα μέσα όπως ο λογιστικός διαχωρισμός, ότι για καθεμία από τις δραστηριότητες αυτές τηρείται το σχετικό ανώτατο όριο.

Ερώτηση 4: Σε περίπτωση που η επιχείρηση δραστηριοποιείται σε κάποιον από τους μη επιλέξιμους για ενίσχυση τομείς και επίσης σε τομέα επιλέξιμο για ενίσχυση βάσει του Κανονισμού (ΕΕ) αριθμ. 1407/13, διασφαλίζει με κατάλληλα μέσα, όπως ο λογιστικός διαχωρισμός, ότι δεν ενισχύεται η μη επιλέξιμη δραστηριότητα.

Ερώτηση 5: Για την επιχείρηση δεν συντρέχουν οι λόγοι αποκλεισμού της παραγράφου 1 του άρθρου 40 του ν. 4488/2017 (Α'137).

Ερώτηση 6: Το μέγεθος της επιχείρησης, με βάση τον ορισμό του Παραρτήματος Ι του Καν. 651/2014 είναι, (επιλογές: ΜμΕ και Μεγάλη).

Ερώτηση 7: Η επιχείρηση έχει λάβει γνώση του περιεχομένου της ΚΥΑ ΓΔΟΥ 420/2021 και πληροί το σύνολο των προϋποθέσεων που ορίζονται σε αυτήν.

Αφού συμπληρωθούν κατάλληλα τα τετραγωνίδια εμφανίζεται η παρακάτω οθόνη όπου ζητείται να συμπληρωθεί το επιθυμητό ποσό ενίσχυσης:

Εικόνα 8 Οθόνη επιλογής ποσού

3 Ποσό ενίσχυσης			
Ανώτατο όριο με βάση το πλαίσιο ενίσχυσης	200.000,00	Μέγιστο ποσό ενίσχυσης που δικαιούστε	5.919,49
Ποσό ενίσχυσης που απειτεί να λάβει η επιχείρηση	Πληκτρολογήστε ποσό...		

Τέλος και για τις δύο περιπτώσεις (Α) και (Β) επιλέγεται η υποβολή της αίτησης και η οριστικοποίησή της, ενώ η δημιουργία τροποποιητικής δήλωσης επιτρέπεται μόνο εντός της ημέρας δημιουργίας της πρώτης οριστικοποιημένης δήλωσης (aade.gr, 2021).

Η λειτουργία της πλατφόρμας όπως φαίνεται και παρακάτω είναι αρκετά εύχρηστη χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες ως προς την υλοποίηση της αίτησης.

Εικόνα 9 Μορφή αίτησης σε επιχείρηση που τηρεί διπλογραφικά βιβλία

ΑΑΔΕ
Ανεξάρτητη Αρχή
Δημοσίων Εσόδων

myBusinessSupport MEMBER 57

Στοιχεία Μητρώου Επιλογές

Α.Φ.Μ.	Όνοματεπώνυμο ή Επωνυμία	Διεύθυνση κατοικίας ή Έδρας	Δ.Ο.Υ.	Υποκείμενη σε ΦΠΑ	Κατηγορία βιβλίων
	MEMBER	- 26222	Γ ΠΑΤΡΩΝ	ΝΑΙ	Διπλογραφικά

Ως εκπρόσωπος της επιχείρησης πιστοποιώ την ακρίβεια των δηλούμενων στοιχείων και συναινώ στην επεξεργασία των διαθέσιμων στοιχείων της ΑΑΔΕ καθώς και των υποβαλλόμενων στοιχείων, προκειμένου να διενεργηθεί ο αυτοματοποιημένος έλεγχος προϋποθέσεων για τη χορήγηση της ενίσχυσης στην πλατφόρμα myBusinessSupport.

Συμπληρώστε τον κύκλο εργασιών ΦΠΑ

Έτος	Κύκλος εργασιών ΦΠΑ (κωδ. 312 της περιοδικής δήλωσης ΦΠΑ)			
	Μάρτιος	Απρίλιος	Μάιος	Ιούνιος
2020	10.500,50			

Copyright © 2020 Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ)

Πηγή: aade.gr, 2020

Εικόνα 10 Μορφή αίτησης σε επιχείρηση που τηρεί απλογραφικά βιβλία

ΑΑΔΕ

myBusinessSupport

ΣΤΕΦΑΝΟΣ 43 05

Γενικά Στοιχεία Δήλωσης Επιλογές

Είδος Δήλωσης :	2 ^η Τροποποιητική	Κατάσταση Δήλωσης :	Προσωρινή
Αριθμός Δήλωσης :	206	Ημερομηνία Δήλωσης :	03/04/2020 10:20:27

Στοιχεία Μητρώου

Α.Φ.Μ.	Όνοματεπώνυμο ή Επωνυμία	Διεύθυνση κατοικίας ή Έδρας	Δ.Ο.Υ.	Υποκείμενη σε ΦΠΑ	Κατηγορία βιβλίων
10	ΣΤΕΦΑΝΟΣ	, 29100 - Ν. ΖΑΚΥΝΘΟΥ	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	ΟΧΙ	Απλογραφικά

Ος εκπρόσωπος της επιχείρησης πιστοποιώ την ακρίβεια των δηλούμενων στοιχείων και συναντώ στην επεξεργασία των δεδουλευμένων στοιχείων της ΑΑΔΕ καθώς και των υποβαλλόμενων στοιχείων, προκειμένου να δεκτοποιηθεί ο αυτοαποσπασμένος έλεγχος προϋποθέσεων για τη χορήγηση της ενίσχυσης στην πλατφόρμα myBusinessSupport.

Συμπληρώστε τα ακαθάριστα έσοδα και έξοδα

Σύνολο ακαθάρσιμων εσόδων (κωδ. 047 εντύπου Ε3)						
	Έτος	Περίοδος 1.1.2019 - 31.12.2019				
Έσοδα	2019					2.000,00
	2020	Α' τριμήνου	Απρίλιος	Μάιος	Ιούνιος	
		550,00				

Έξοδα εντύπου Ε3						
	Έτος	Περίοδος 1.1.2019 - 31.12.2019				
Έσοδα	2019	Σύνολο εξόδων (κωδ. 580 εντύπου Ε3)				233,00
		Παραχές σε εργαζομένους (κωδ. 581 εντύπου Ε3)				3,00
		Ενοίκια (παραλαμβάνεται στον κωδ. 585 εντύπου Ε3)				3,00
		Σύνολο				227,00
	2020					

Copyright © 2020 Αντιδότητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ)

Πηγή: aade.gr, 2020

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 Μεθοδολογία Έρευνας – Αποτελέσματα

5.1 Εισαγωγή

Έρευνα καλείται μία συστηματική διαδικασία διερεύνησης στα πλαίσια ενός συγκεκριμένου θέματος, ώστε να επιτευχθεί ένα γνωστικό ζητούμενο, όπως η διεύρυνση των επιπέδων γνώσης επί του εξεταζόμενου θέματος, η επίλυση ενός προβλήματος πρακτικής φύσης, ή ακόμη και η εφαρμογή κατέχουσας επιστημονικής γνώσης σε μία συγκεκριμένη εφαρμογή (Παρασκευόπουλος, 1993).

Σύμφωνα με τον Καθηγητή κ. Παρασκευόπουλο (1993), μία έρευνα είναι εφικτό να διακριθεί σε πολλαπλά είδη και τύπους. Πιο συγκεκριμένα, μία κλασσική διάκριση μίας έρευνας πραγματοποιείται μεταξύ εφαρμοσμένης και βασικής ή καθαρής έρευνας με βάση τον προσανατολισμό της έρευνας να επιλύσει κάποιο πρακτικό θέμα ή να παράξει νέα καθαρή γνώση αντιστοίχως. Μία επιπρόσθετη διάκριση είναι αυτή ανάμεσα σε ποιοτική ή ποσοτική έρευνα αναλόγως του είδους των συλλεχθέντων δεδομένων.

Μία ακόμη ενδιαφέρουσα ταξινόμηση των ερευνών πραγματοποιείται βάσει της μεθόδου που χαρακτηρίζει την ερευνητική διαδικασία. Ορισμένα παραδείγματα ως προς τη συγκεκριμένη ταξινόμηση αποτελούν οι διαχρονικές και οι συγχρονικές έρευνες. Οι διαχρονικές έρευνες αποσκοπούν στον εντοπισμό μοτίβων και συσχετίσεων μεταξύ των μεταβλητών, μέσω της συλλογής δεδομένων σε διαφορετικές χρονικές περιόδους, ενώ οι συγχρονικές μελέτες διερευνούν ένα θέμα για μία δεδομένη χρονική στιγμή, ώστε να εντοπίσουν μία τρέχουσα κατάσταση.

Η μεθοδολογία της έρευνας εστιάζει στην εν λόγω συστηματική διαδικασία, μέσω του σχεδιασμού και του συντονισμού της. Δηλαδή, η μεθοδολογία της έρευνας αφορά την προσέγγιση του ερευνητή επί της προσπάθειας να διερευνήσει ένα υπό εξέταση θέμα (Δημητρόπουλος, 2009). Επομένως, από τον εννοιολογικό προσδιορισμό της μεθοδολογίας της έρευνας γίνεται άμεσα αντιληπτός ο κρίσιμος χαρακτήρας του ορθού σχεδιασμού μίας ερευνητικής διαδικασίας.

Ένα κρίσιμο βήμα σε μία καλά ορισμένη μεθοδολογία έρευνας είναι η κατανόηση και ο ακριβής ορισμός του αντικειμένου της μελέτης. Προς αυτή την κατεύθυνση, σημειώνεται ότι η παρούσα διπλωματική εργασία αποσκοπεί να διερευνήσει τα

αποτελέσματα για το πόσο έχουν επηρεαστεί οι επιχειρήσεις από την πανδημία COVID-19. Οι επιχειρήσεις που έχουν χρησιμοποιηθεί για την διεξαγωγή της έρευνας εντάσσονται στις πληττόμενες και δεν συμπεριλαμβάνονται καθόλου επιχειρήσεις που έχουν κλείσει με κρατική εντολή.

Στους παρακάτω πίνακες θα παρουσιάσουμε περιοδικές δηλώσεις Φ.Π.Α. αρχικά για το έτος 2019, δηλαδή εκτός COVID εποχής, και στη συνέχεια για το 2020, εντός COVID, με αποτέλεσμα αρχικά να διαπιστώσουμε πόσο επηρεάστηκαν οι κύκλοι εργασιών τους. Επίσης, θα αναλυθούν τα αποτελέσματά τους και το ενδιαφέρον ένταξής τους στις επιστρεπτές προκαταβολές, με πίνακες που παρουσιάζουν το ενδιαφέρον ένταξής τους καθώς και τα χρηματικά ποσά τα οποία δόθηκαν από την πρώτη επιστρεπτέα προκαταβολή έως και την πέμπτη, στο χρονικό διάστημα μελέτης της παρούσας εργασίας. Τέλος, παρουσιάζεται ο αριθμός των εργαζομένων των επιχειρήσεων που οδηγήθηκαν σε αναστολή εργασίας κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Θα πρέπει να αναφερθεί στο σημείο αυτό ότι τα δείγματα μας δίνουν μία συγκεκριμένη εικόνα που αφορούν σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις καθώς στο σύνολο της οικονομίας διακρίνουμε επιχειρήσεις οι οποίες έκλεισαν εξ' ολοκλήρου με κρατική εντολή με αποτέλεσμα να οδηγηθούν σε παύση λειτουργίας και όλοι οι εργαζόμενοί τους σε αναστολή εργασίας.

Τα δεδομένα αντλήθηκαν από τα λογιστικά προγράμματα τήρησης εσόδων – εξόδων και εργατικών Academia Financials της Data και Epsilon net. Τα αποτελέσματα, τα διαγράμματα και οι πίνακες επεξεργάστηκαν και αναλύθηκαν μέσω του Microsoft office excel και word.

5.2 Αποτελέσματα έρευνας - Κύκλος εργασιών 2019

Παρακάτω παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των περιοδικών δηλώσεων για το έτος 2019 ανά τρίμηνο. Οι επιχειρήσεις υπόκεινται σε απλογραφική τήρηση.

<u>ΕΤΑΙΡΙΕ</u> <u>Σ</u>	<u>ΚΥΚΛΟΣ</u> <u>ΕΡΓΑΣΙΩΝ</u> <u>Φ.Π.Α.</u> <u>01/01/2019-</u> <u>31/03/2019</u>	<u>ΚΥΚΛΟΣ</u> <u>ΕΡΓΑΣΙΩΝ</u> <u>Φ.Π.Α.</u> <u>01/04/2019-</u> <u>30/06/2019</u>	<u>ΚΥΚΛΟΣ</u> <u>ΕΡΓΑΣΙΩΝ</u> <u>Φ.Π.Α.</u> <u>01/07/2019-</u> <u>31/09/2019</u>	<u>ΚΥΚΛΟΣ</u> <u>ΕΡΓΑΣΙΩΝ</u> <u>Φ.Π.Α.</u> <u>01/10/2019-</u> <u>31/12/2019</u>
<u>1</u>	<u>47.515,63 €</u>	<u>40.625,44 €</u>	<u>33.328,00 €</u>	<u>58.700,00 €</u>
<u>2</u>	<u>10.590,00 €</u>	<u>10.695,00 €</u>	<u>13.000,00 €</u>	<u>15.600,00 €</u>
<u>3</u>	<u>11.607,11 €</u>	<u>11.503,70 €</u>	<u>10.190,00 €</u>	<u>10.830,00 €</u>
<u>4</u>	<u>29.422,16 €</u>	<u>35.140,00 €</u>	<u>35.000,00 €</u>	<u>37.000,00 €</u>
<u>5</u>	<u>78.227,60 €</u>	<u>127.563,93 €</u>	<u>126.590,00 €</u>	<u>187.640,00 €</u>
<u>6</u>	<u>6.521,22 €</u>	<u>16.288,67 €</u>	<u>22.701,00 €</u>	<u>15.255,00 €</u>
<u>7</u>	<u>8.472,28 €</u>	<u>13.528,87 €</u>	<u>8.204,00 €</u>	<u>14.004,00 €</u>
<u>8</u>	<u>120.000,00 €</u>	<u>165.000,00 €</u>	<u>180.000,00 €</u>	<u>192.000,00 €</u>
<u>9</u>	<u>6.903,55 €</u>	<u>14.095,85 €</u>	<u>11.904,00 €</u>	<u>37.000,00 €</u>
<u>10</u>	<u>1.706,59 €</u>	<u>1.796,94 €</u>	<u>2.200,00 €</u>	<u>2.200,00 €</u>
<u>11</u>	<u>50.890,00 €</u>	<u>88.500,00 €</u>	<u>130.800,00 €</u>	<u>89.600,00 €</u>

<u>12</u>	<u>5.588,83 €</u>	<u>8.374,21 €</u>	<u>7.570,00 €</u>	<u>12.000,00 €</u>
<u>13</u>	<u>7.572,80 €</u>	<u>15.617,85 €</u>	<u>20.000,00 €</u>	<u>54.727,00 €</u>
<u>14</u>	<u>1.607,32 €</u>	<u>2.849,65 €</u>	<u>12.000,00 €</u>	<u>4.300,00 €</u>
<u>15</u>	<u>16.629,12 €</u>	<u>3.688,72 €</u>	<u>20.290,00 €</u>	<u>15.826,00 €</u>
<u>16</u>	<u>10.851,66 €</u>	<u>20.155,81 €</u>	<u>19.310,00 €</u>	<u>17.500,00 €</u>
<u>17</u>	<u>22.770,09 €</u>	<u>37.221,10 €</u>	<u>35.284,00 €</u>	<u>22.000,00 €</u>
<u>18</u>	<u>157.000,00 €</u>	<u>162.000,00 €</u>	<u>180.000,00 €</u>	<u>196.000,00 €</u>
<u>19</u>	<u>5.370,68 €</u>	<u>5.640,00 €</u>	<u>8.500,00 €</u>	<u>6.900,00 €</u>
<u>20</u>	<u>15.318,83 €</u>	<u>22.912,00 €</u>	<u>24.536,00 €</u>	<u>44.057,00 €</u>
<u>21</u>	<u>3.114,12 €</u>	<u>4.755,00 €</u>	<u>3.800,00 €</u>	<u>4.000,00 €</u>
<u>22</u>	<u>78.040,77 €</u>	<u>61.305,00 €</u>	<u>71.000,00 €</u>	<u>105.000,00 €</u>
<u>23</u>	<u>5.075,89 €</u>	<u>6.790,00 €</u>	<u>5.700,00 €</u>	<u>7.300,00 €</u>
<u>24</u>	<u>133.473,00 €</u>	<u>179.058,56 €</u>	<u>156.000,00 €</u>	<u>152.000,00 €</u>
<u>25</u>	<u>1.297,00 €</u>	<u>4.066,00 €</u>	<u>3.218,00 €</u>	<u>2.800,00 €</u>
<u>26</u>	<u>52.119,00 €</u>	<u>93.141,00 €</u>	<u>106.000,00 €</u>	<u>82.000,00 €</u>
<u>27</u>	<u>64.193,37 €</u>	<u>23.721,00 €</u>	<u>48.600,00 €</u>	<u>82.300,00 €</u>

<u>28</u>	<u>55.808,00 €</u>	<u>37.566,67 €</u>	<u>36.000,00 €</u>	<u>150.000,00 €</u>
<u>29</u>	<u>157.350,70 €</u>	<u>136.859,00 €</u>	<u>101.000,00 €</u>	<u>193.000,00 €</u>
<u>30</u>	<u>60.905,36 €</u>	<u>47.077,86 €</u>	<u>44.000,00 €</u>	<u>75.000,00 €</u>
<u>31</u>	<u>32.198,38 €</u>	<u>22.866,99 €</u>	<u>17.000,00 €</u>	<u>37.151,00 €</u>
<u>32</u>	<u>32.544,00 €</u>	<u>33.344,00 €</u>	<u>33.220,00 €</u>	<u>44.154,00 €</u>
<u>33</u>	<u>23.473,39 €</u>	<u>11.236,45 €</u>	<u>7.600,00 €</u>	<u>2.800,00 €</u>
<u>34</u>	<u>6.752,61 €</u>	<u>5.197,00 €</u>	<u>2.300,00 €</u>	<u>6.600,00 €</u>
<u>35</u>	<u>38.224,00 €</u>	<u>23.122,00 €</u>	<u>19.400,00 €</u>	<u>40.000,00 €</u>
<u>36</u>	<u>19.932,00 €</u>	<u>38.534,00 €</u>	<u>21.000,00 €</u>	<u>27.000,00 €</u>
<u>37</u>	<u>1.123,00 €</u>	<u>1.439,00 €</u>	<u>3.000,00 €</u>	<u>4.900,00 €</u>
<u>38</u>	<u>7.151,00 €</u>	<u>18.478,25 €</u>	<u>21.400,00 €</u>	<u>13.300,00 €</u>
<u>39</u>	<u>4.980,00 €</u>	<u>5.831,49 €</u>	<u>7.600,00 €</u>	<u>8.000,00 €</u>
<u>40</u>	<u>5.770,39 €</u>	<u>8.498,36 €</u>	<u>6.150,00 €</u>	<u>10.964,00 €</u>
<u>ΣΥΝΟΛ</u> <u>Ο</u> <u>ΣΤΗΛΩΝ</u>	<u>1.398.091,45 €</u>	<u>1.566.085,37 €</u>	<u>1.615.395,00 €</u>	<u>2.081.408,00 €</u>

5.3 Κύκλος εργασιών 2020

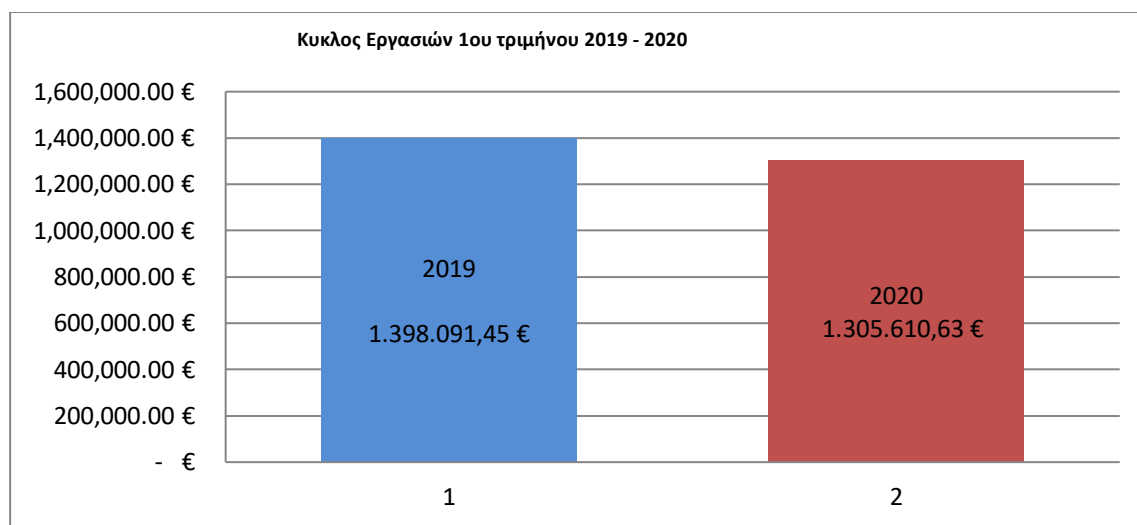
Παρακάτω παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των περιοδικών δηλώσεων για το έτος 2020 ανά τρίμηνο. Οι επιχειρήσεις υπόκεινται σε απλογραφική τήρηση.

<u>ΕΤΑΙΡΙΕΣ</u>	<u>ΚΥΚΛΟΣ</u> <u>ΕΡΓΑΣΙΩΝ</u> <u>Φ.Π.Α.</u> <u>01/01/2020-</u> <u>31/03/2020</u>	<u>ΚΥΚΛΟΣ</u> <u>ΕΡΓΑΣΙΩΝ</u> <u>Φ.Π.Α.</u> <u>01/04/2020-</u> <u>30/06/2020</u>	<u>ΚΥΚΛΟΣ</u> <u>ΕΡΓΑΣΙΩΝ</u> <u>Φ.Π.Α.</u> <u>01/07/2020-</u> <u>30/09/2020</u>	<u>ΚΥΚΛΟΣ</u> <u>ΕΡΓΑΣΙΩΝ</u> <u>Φ.Π.Α.</u> <u>01/10/2020-</u> <u>31/12/2020</u>
<u>1</u>	<u>77.752,00 €</u>	<u>70.785,00 €</u>	<u>46.013,00 €</u>	<u>85.607,00 €</u>
<u>2</u>	<u>12.480,00 €</u>	<u>6.650,00 €</u>	<u>5.650,00 €</u>	<u>4.980,00 €</u>
<u>3</u>	<u>6.740,00 €</u>	<u>7.245,00 €</u>	<u>10.620,00 €</u>	<u>10.550,00 €</u>
<u>4</u>	<u>29.004,00 €</u>	<u>28.114,00 €</u>	<u>21.900,00 €</u>	<u>33.940,00 €</u>
<u>5</u>	<u>128.308,00 €</u>	<u>119.282,00 €</u>	<u>143.231,00 €</u>	<u>144.700,00 €</u>
<u>6</u>	<u>6.638,00 €</u>	<u>1.722,52 €</u>	<u>17.648,00 €</u>	<u>2.017,00 €</u>
<u>7</u>	<u>9.319,00 €</u>	<u>9.227,24 €</u>	<u>9.728,00 €</u>	<u>10.081,00 €</u>
<u>8</u>	<u>93.000,00 €</u>	<u>82.000,00 €</u>	<u>78.000,00 €</u>	<u>100.000,00 €</u>
<u>9</u>	<u>6.382,00 €</u>	<u>8.180,40 €</u>	<u>9.698,00 €</u>	<u>28.967,00 €</u>
<u>10</u>	<u>2.121,00 €</u>	<u>2.227,11 €</u>	<u>3.092,00 €</u>	<u>2.300,00 €</u>
<u>11</u>	<u>38.000,00 €</u>	<u>- €</u>	<u>- €</u>	<u>18.400,00 €</u>
<u>12</u>	<u>5.449,21 €</u>	<u>5.340,00 €</u>	<u>12.120,00 €</u>	<u>4.926,00 €</u>

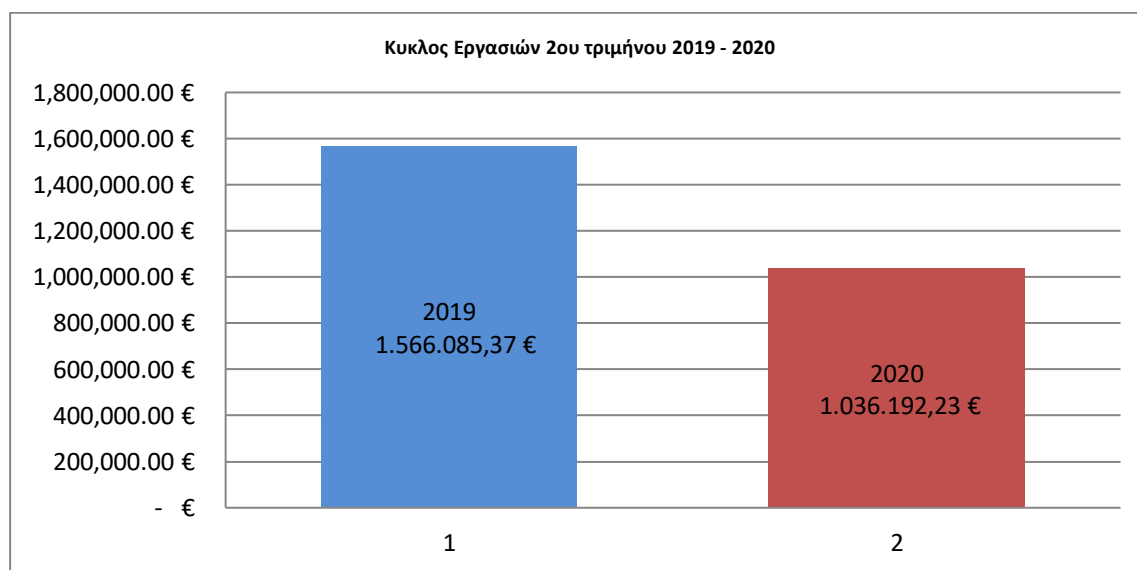
<u>13</u>	<u>3.238,00 €</u>	<u>7.787,00 €</u>	<u>14.212,00 €</u>	<u>27.231,00 €</u>
<u>14</u>	<u>2.849,00 €</u>	<u>6.905,00 €</u>	<u>9.000,00 €</u>	<u>2.007,00 €</u>
<u>15</u>	<u>11.290,00 €</u>	<u>3.688,72 €</u>	<u>4.835,00 €</u>	<u>2.837,00 €</u>
<u>16</u>	<u>10.723,51 €</u>	<u>19.321,00 €</u>	<u>12.746,00 €</u>	<u>15.276,00 €</u>
<u>17</u>	<u>13.775,00 €</u>	<u>6.117,29 €</u>	<u>16.751,00 €</u>	<u>18.764,00 €</u>
<u>18</u>	<u>120.000,00 €</u>	<u>76.000,00 €</u>	<u>49.500,00 €</u>	<u>62.000,00 €</u>
<u>19</u>	<u>5.045,05 €</u>	<u>2.822,00 €</u>	<u>6.300,00 €</u>	<u>2.740,00 €</u>
<u>20</u>	<u>43.847,49 €</u>	<u>51.759,31 €</u>	<u>43.723,00 €</u>	<u>89.900,00 €</u>
<u>21</u>	<u>5.222,27 €</u>	<u>4.916,00 €</u>	<u>5.200,00 €</u>	<u>6.500,00 €</u>
<u>22</u>	<u>63.955,00 €</u>	<u>56.877,00 €</u>	<u>53.300,00 €</u>	<u>74.000,00 €</u>
<u>23</u>	<u>3.450,17 €</u>	<u>4.486,00 €</u>	<u>4.800,00 €</u>	<u>5.200,00 €</u>
<u>24</u>	<u>75.347,00 €</u>	<u>83.636,00 €</u>	<u>92.875,00 €</u>	<u>94.260,00 €</u>
<u>25</u>	<u>9.398,00 €</u>	<u>4.000,00 €</u>	<u>761,00 €</u>	<u>320,00 €</u>
<u>26</u>	<u>51.789,49 €</u>	<u>13.344,00 €</u>	<u>107.600,00 €</u>	<u>42.361,00 €</u>
<u>27</u>	<u>46.263,00 €</u>	<u>2.601,00 €</u>	<u>16.300,00 €</u>	<u>16.085,00 €</u>

<u>28</u>	<u>138.295,00 €</u>	<u>71.383,00 €</u>	<u>68.906,00 €</u>	<u>97.200,00 €</u>
<u>29</u>	<u>90.000,00 €</u>	<u>41.672,00 €</u>	<u>93.500,00 €</u>	<u>65.300,00 €</u>
<u>30</u>	<u>61.414,00 €</u>	<u>41.237,00 €</u>	<u>38.500,00 €</u>	<u>65.700,00 €</u>
<u>31</u>	<u>34.265,00 €</u>	<u>84.592,00 €</u>	<u>42.000,00 €</u>	<u>58.800,00 €</u>
<u>32</u>	<u>29.724,00 €</u>	<u>25.044,00 €</u>	<u>34.406,00 €</u>	<u>20.300,00 €</u>
<u>33</u>	<u>5.647,00 €</u>	<u>- €</u>	<u>- €</u>	<u>412,00 €</u>
<u>34</u>	<u>6.129,44 €</u>	<u>6.949,00 €</u>	<u>2.849,00 €</u>	<u>5.186,00 €</u>
<u>35</u>	<u>27.518,00 €</u>	<u>34.430,00 €</u>	<u>32.050,00 €</u>	<u>35.800,00 €</u>
<u>36</u>	<u>14.488,00 €</u>	<u>34.473,00 €</u>	<u>21.619,00 €</u>	<u>13.800,00 €</u>
<u>37</u>	<u>1.065,00 €</u>	<u>924,00 €</u>	<u>868,00 €</u>	<u>322,00 €</u>
<u>38</u>	<u>5.750,00 €</u>	<u>4.000,00 €</u>	<u>- €</u>	<u>2.900,00 €</u>
<u>39</u>	<u>4.810,00 €</u>	<u>1.594,28 €</u>	<u>5.000,00 €</u>	<u>3.500,00 €</u>
<u>40</u>	<u>5.119,00 €</u>	<u>4.860,36 €</u>	<u>5.467,00 €</u>	<u>2.480,00 €</u>
<u>ΣΥΝΟΛΟ</u>	<u>1.305.610,63 €</u>	<u>1.036.192,23 €</u>	<u>1.140.768,00 €</u>	<u>1.277.649,00 €</u>
<u>ΣΤΗΛΩΝ</u>				

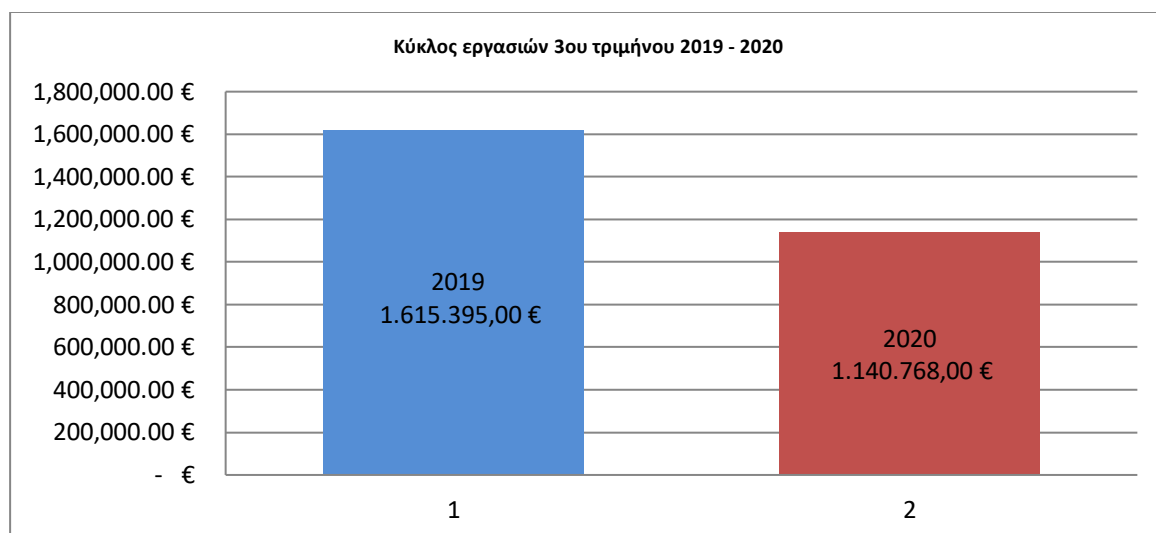
Διάγραμμα 8 Κύκλος εργασιών 1^ο τριμήνου 2019-2020

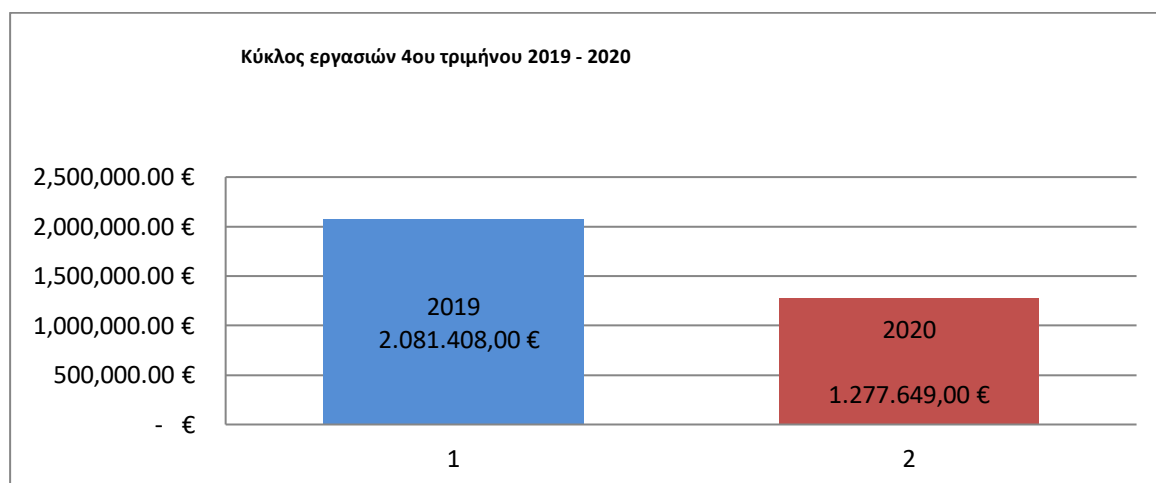
Διάγραμμα 9 Κύκλος εργασιών 2^ο τριμήνου 2019-2020

Διάγραμμα 10 Κύκλος εργασιών 3^{ου} τριμήνου 2019-2020

Διάγραμμα 11 Κύκλος εργασιών 4^{ου} τριμήνου 2019-2020

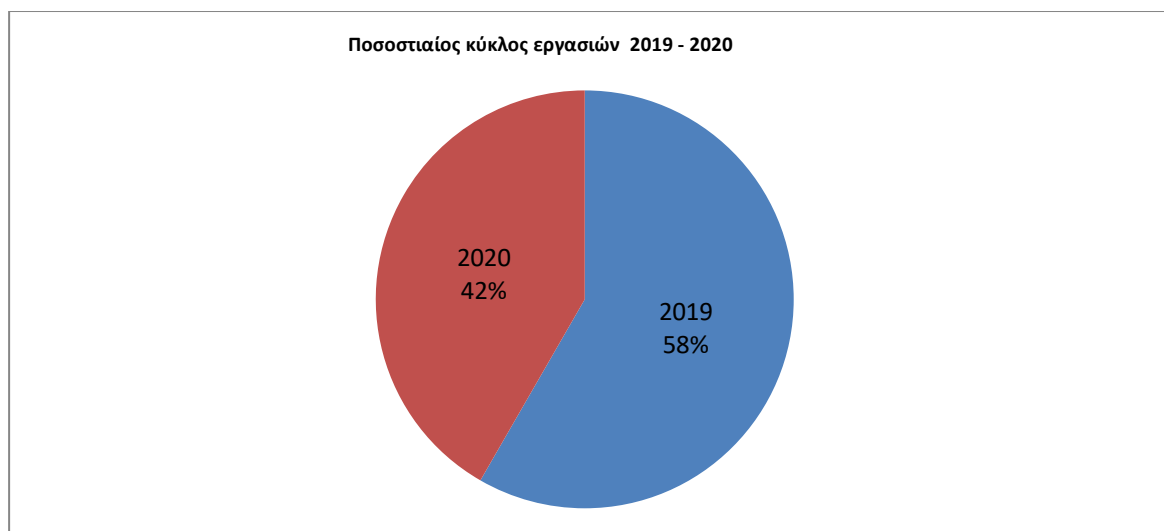
5.4 Ποσοστιαίες Μεταβολές

Παρακάτω αποτυπώνεται το σύνολο των περιοδικών δηλώσεων για κάθε επιχείρηση ανά έτος.

ΕΤΑΙΡΙΕΣ	<u>ΣΥΝΟΛΟ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ</u> <u>2019</u>	<u>ΣΥΝΟΛΟ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ</u> <u>2020</u>
1	180.169,07 €	280.157,00 €
2	49.885,00 €	29.760,00 €
3	44.130,81 €	35.155,00 €
4	136.562,16 €	112.958,00 €
5	520.021,53 €	535.521,00 €
6	60.765,89 €	28.025,52 €
7	44.209,15 €	38.355,24 €
8	657.000,00 €	353.000,00 €
9	69.903,40 €	53.227,40 €
10	7.903,53 €	9.740,11 €
11	359.790,00 €	56.400,00 €
12	33.533,04 €	27.835,21 €
13	97.917,65 €	52.468,00 €
14	20.756,97 €	20.761,00 €
15	56.433,84 €	22.650,72 €
16	67.817,47 €	58.066,51 €
17	117.275,19 €	55.407,29 €
18	695.000,00 €	307.500,00 €
19	26.410,68 €	16.907,05 €
20	106.823,83 €	229.229,80 €
21	15.669,12 €	21.838,27 €
22	315.345,77 €	248.132,00 €
23	24.865,89 €	17.936,17 €
24	620.531,56 €	346.118,00 €
25	11.381,00 €	14.479,00 €

26	333.260,00 €	215.094,49 €
27	218.814,37 €	81.249,00 €
28	279.374,67 €	375.784,00 €
29	588.209,70 €	290.472,00 €
30	226.983,22 €	206.851,00 €
31	109.216,37 €	219.657,00 €
32	143.262,00 €	109.474,00 €
33	45.109,84 €	6.059,00 €
34	20.849,61 €	21.113,44 €
35	120.746,00 €	129.798,00 €
36	106.466,00 €	84.380,00 €
37	10.462,00 €	3.179,00 €
38	60.329,25 €	12.650,00 €
39	26.411,49 €	14.904,28 €
40	31.382,75 €	17.926,36 €
ΣΥΝΟΛΟ ΣΤΗΛΩΝ	6.660.979,82 €	4.760.219,86 €

Διάγραμμα 12 Ποσοστιαίος κύκλος εργασιών 2019-2020

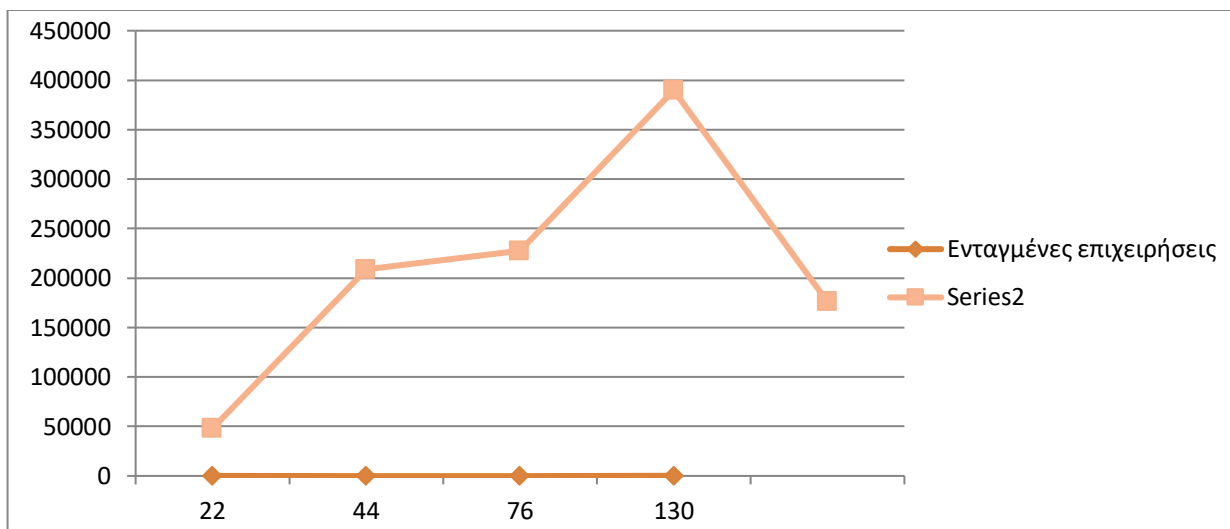

5.5 Επιστρεπτές Προκαταβολές

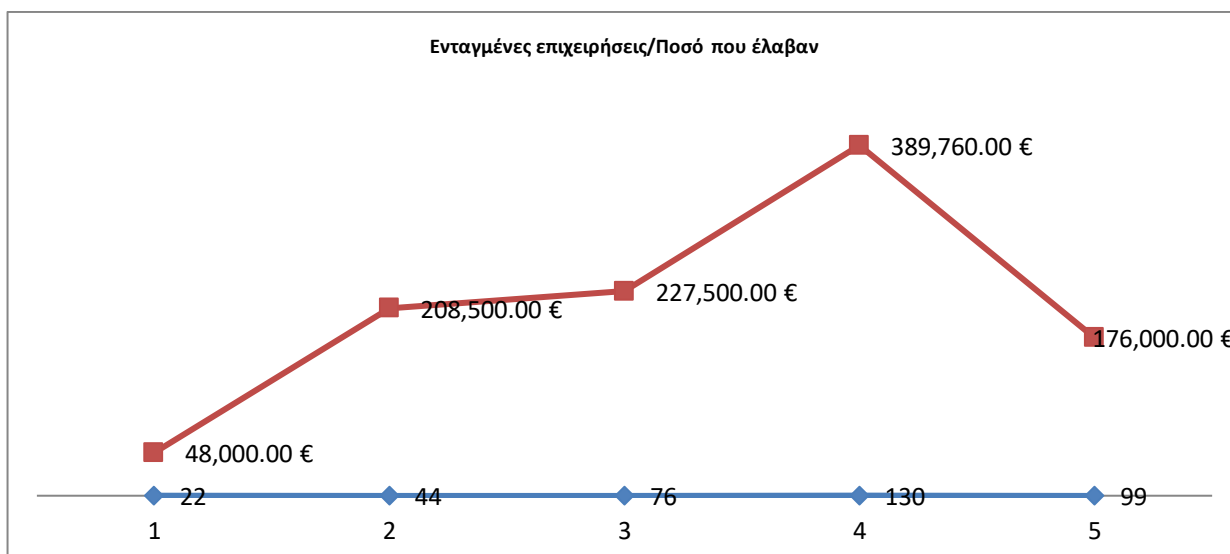
Όπως έχει αναφερθεί και στον κορμό της εργασίας, οι επιστρεπτές προκαταβολές είναι το σημαντικότερο μέσο στήριξης και ενίσχυσης των επιχειρήσεων. Το δείγμα που έχει χρησιμοποιηθεί αφορά το σύνολο των επιχειρήσεων που έχει το λογιστικό γραφείο. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον διακρίνουμε από την πρώτη επιστρεπτέα μέχρι την πέμπτη στο πώς αυξήθηκε ο αριθμός των επιχειρήσεων που θέλησαν να ενταχθούν στην κρατική ενίσχυση, καθώς στην αρχή ο δισταγμός ήταν μεγάλος, διότι αναφερόμαστε σε ποσά που πρέπει να επιστραφούν. Όσο οι επιπτώσεις και συνέπειες της πανδημίας γίνονταν όλο και πιο έντονες το ενδιαφέρον άρχισε να αυξάνεται ραγδαία.

Επιστρεπτές προκαταβολές έτους 2020	Επιχειρήσεις που εκδήλωσαν ενδιαφέρον	Ενταγμένες επιχειρήσεις	Απορριπτές επιχειρήσεις	Ποσό που έλαβαν
Επιστρεπτέα προκαταβολή 1	22	22	0	48.000,00 €
Επιστρεπτέα προκαταβολή 2	150	44	106	208.500,00 €
Επιστρεπτέα προκαταβολή 3	158	76	82	227.500,00 €
Επιστρεπτέα προκαταβολή 4	337	130	207	389.760,00 €
Επιστρεπτέα προκαταβολή 5	338	99	239	176.000,00 €

Διάγραμμα 13 Ενταγμένες επιχειρήσεις (1)

Διάγραμμα 14 Ενταγμένες επιχειρήσεις (2)

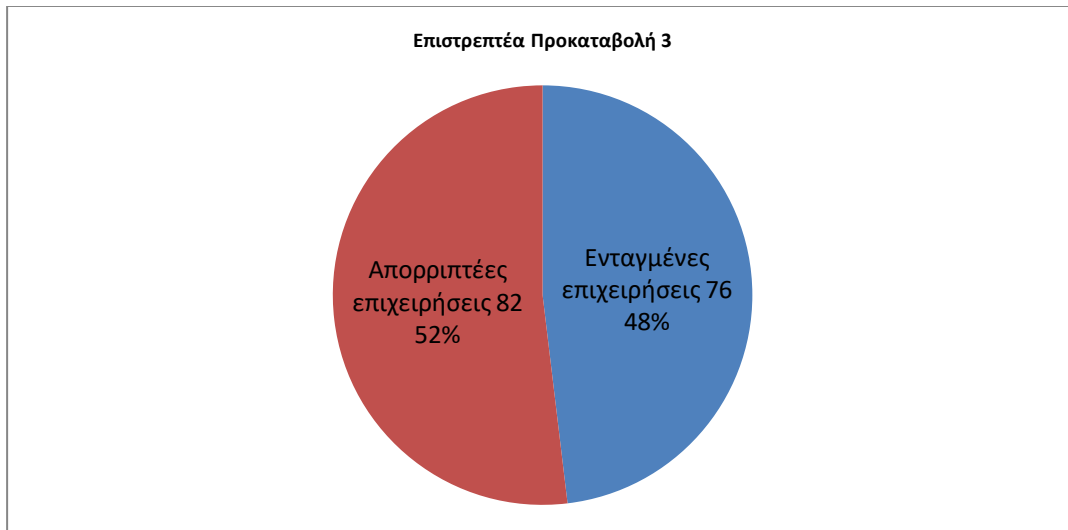
Διάγραμμα 15 Επιστρεπτέα προκαταβολή 1

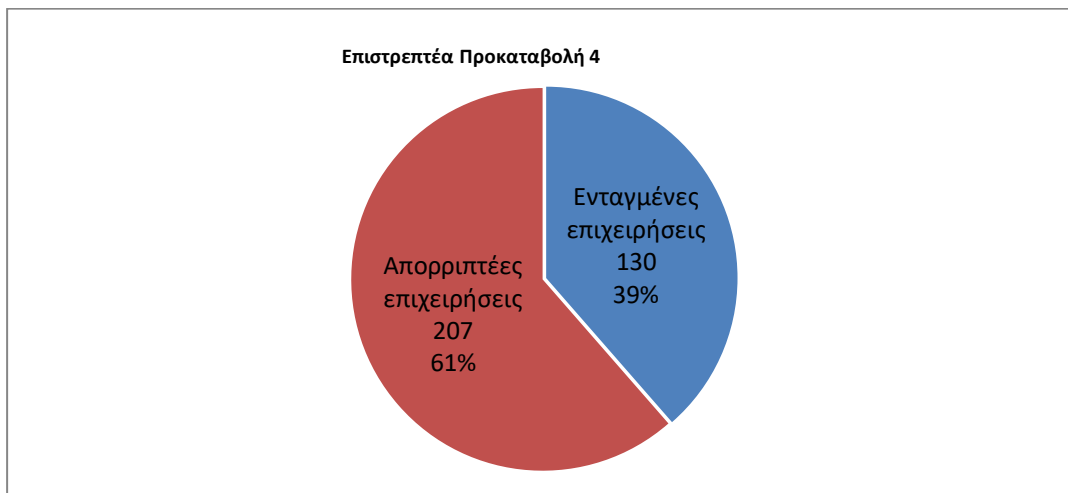
Διάγραμμα 16 Επιστρεπτέα προκαταβολή 2

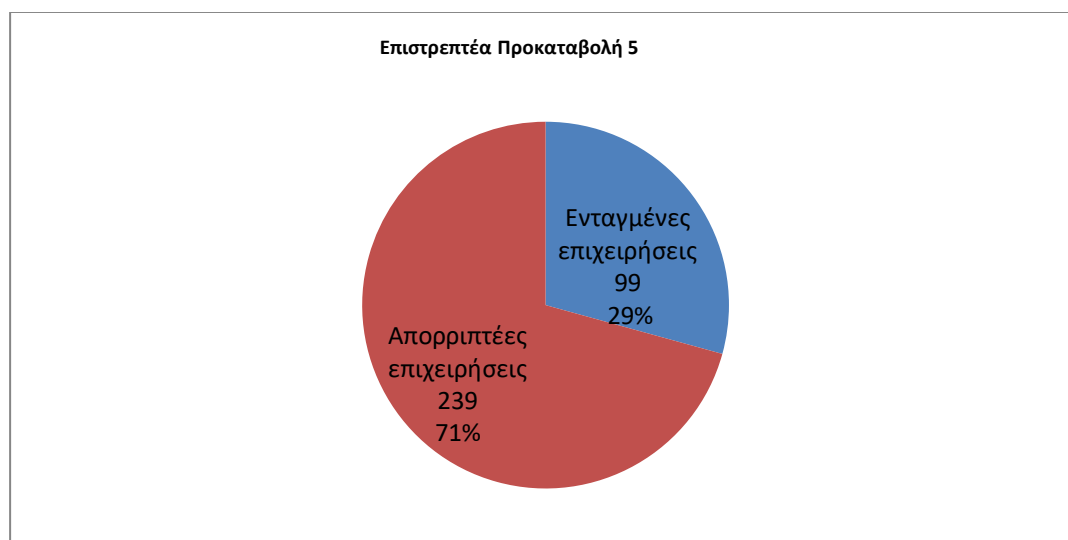
Διάγραμμα 17 Επιστρεπτέα προκαταβολή 3

Διάγραμμα 18 Επιστρεπτέα προκαταβολή 4

Διάγραμμα 19 Επιστρεπτά προκαταβολή 5

5.6 Αριθμός Εργαζομένων σε Αναστολή Εργασίας

Στο παρακάτω δείγμα των πενήντα επιχειρήσεων που μελετάτε, ο αριθμός των εργαζομένων ανέρχεται στους 357. Από αυτούς οι 184 είναι άνδρες και οι 170 γυναίκες. Οι εργαζόμενοι που οδηγήθηκαν σε αναστολή το έτος 2020 είναι 197.

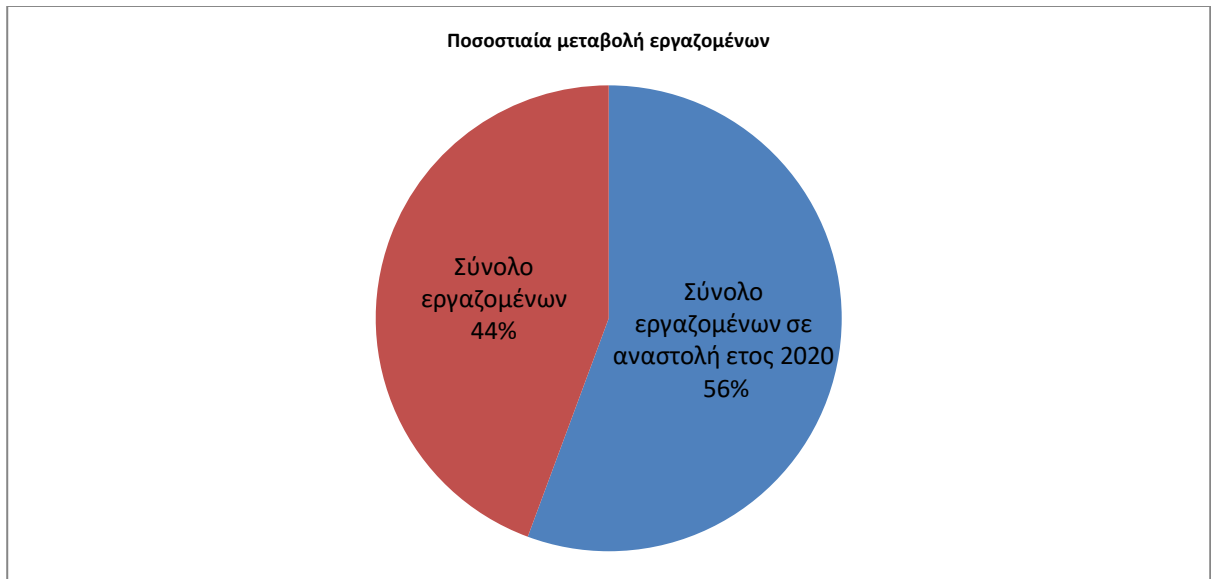
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΣΕ ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΕΤΟΣ 2020	
1	3	0	3	3	
2	1	1	0	1	
3	1	1	0	1	
4	2	2	0	1	
5	7	0	7	3	
6	12	1	11	7	
7	2	1	1	2	

8	1	0	1	1	
9	7	2	5	2	
10	2	0	2	2	
11	22	1	21	10	
12	19	1	18	9	
13	1	1	0	1	
14	11	6	5	9	
15	9	5	4	3	
16	2	2	0	0	
17	2	2	0	2	
18	1	1	0	0	
19	6	6	0	3	
20	21	16	5	21	
21	34	28	6	20	
22	2	2	0	1	
23	1	1	0	0	
24	16	10	6	8	
25	10	6	4	5	
26	2	0	2	2	
27	10	2	8	10	
28	5	3	2	1	
29	3	0	3	3	
30	16	11	5	10	
31	2	2	0	0	
32	11	10	1	4	
33	1	1	0	0	
34	4	4	0	2	
35	17	16	1	9	
36	1	1	0	0	
37	2	1	1	0	

38	10	8	2	5	
39	24	5	19	12	
40	1	1	0	0	
41	1	0	1	0	
42	5	0	5	2	
43	18	11	7	8	
44	1	0	1	0	
45	3	3	0	0	
46	4	3	1	1	
47	5	0	5	5	
48	6	3	3	6	
49	1	0	1	1	
50	6	3	3	1	
ΣΥΝΟΛΟ	354	184	170	197	157

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΕΧΙΖΟΥΝ ΝΑ ΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ	$354-197=157$
---	---------------

Διάγραμμα 20 Ποσοστιαία μεταβολή εργαζομένων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 Συμπεράσματα – Μελλοντική έρευνα

6.1 Συμπεράσματα – Αδυναμία της έρευνας

Τα συμπεράσματα τα οποία προκύπτουν μέσα από την έρευνα που υλοποιήθηκε, έδειξαν ότι η πανδημία COVID-19 επηρέασε όλο τον κύκλο της οικονομίας και σε αρκετές περιπτώσεις οδήγησε πολλές επιχειρήσεις σε κλείσιμο λόγω του αντικειμένου ασχολίας που είχαν π.χ. παιδότοποι. Η γενική εικόνα που αποτυπώθηκε έδειξε ότι σε ένα μεγάλο ποσοστό υπήρξε σημαντική ύφεση στις επιχειρήσεις.

Επίσης, διακρίνουμε στους κύκλους εργασιών ανάμεσα στα έτη 2019 και 2020 πτώση τζίρου. Από το διάγραμμα 12 διακρίνουμε μία πτώση ύψους 16%. Να σημειωθεί ότι οι επιχειρήσεις που εξετάστηκαν είναι πληττόμενες αλλά δεν σταμάτησαν την λειτουργία τους, καθώς και εντάσσονται στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Στην μελέτη δεν συμπεριλήφθηκαν επιχειρήσεις οι οποίες έκλεισαν με κρατική εντολή π.χ. κομμωτήρια, κέντρα αισθητικής, γυμναστήρια, παιδότοπους κτλ.

Με βάση τους πίνακες και τα γραφήματα διαπιστώσαμε ότι αρκετές θέσεις εργασίας χάθηκαν επειδή οι επιχειρήσεις δεν μπόρεσαν να επιβιώσουν μέσα σε αυτές τις δύσκολες συνθήκες που προκάλεσαν οι επιπτώσεις της πανδημίας. Πολλοί εργαζόμενοι οδηγήθηκαν σε αναστολή εργασιών παίρνοντας το βοήθημα που όρισε το κράτος καλύπτοντας βασικές ανάγκες. Η ιστορία μας έχει δείξει ότι σε καταστάσεις πανδημιών και κρίσεων οι άνθρωποι ελαχιστοποιούν τις αγορές τους στις απολύτως αναγκαίες καθώς δεν μπορεί να γνωρίζουν αλλά ούτε και να προβλέψουν το αύριο.

Μέσα στην πανδημία COVID-19 εμφανίστηκαν ευκαιρίες σε επιχειρήσεις οι οποίες εντάξανε το ηλεκτρονικό εμπόριο στην ευχέρεια των καταναλωτών με αποτέλεσμα να μην επηρεαστούν οι τζίροι τους αλλά και σε ορισμένες περιπτώσεις να έχουν και αύξηση τζίρου. Επομένως η τεχνολογία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη και πολλές φορές είναι το μέσο που δίνει την λύση σε διάφορες καταστάσεις που πρέπει να αντιμετωπίσουν οι επιχειρήσεις. Μέσα στην COVID-19 εποχή υπήρξε αύξηση των E-SHOP καταστημάτων κυρίως ατομικών επιχειρήσεων που υλοποίησαν έναρξη εργασιών καθώς διαπίστωσαν ότι οι καταναλωτές στράφηκαν στο να πραγματοποιούν on-line αγορές.

Η έρευνα διεξήχθη στα μέσα της πανδημίας και με την πανδημία να βρίσκεται ακόμα σε ισχύ με προβλήματα τα οποία υπάρχουν αλλά και πιθανόν θα δημιουργηθούν κατά τη διάρκεια της, διότι δεν έχουμε την τελική εικόνα των συνεπειών της για τις Ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις και κατά συνέπεια τις επιπτώσεις στους εργαζόμενους και στα Ελληνικά νοικοκυριά.

6.2 Αδυναμίες και Μελλοντική έρευνα

Τα προβλήματα τα οποία διαφαίνονται κατά την διάρκεια της πανδημίας και ο επηρεασμός και οι επιπτώσεις στις επιχειρήσεις θα μπορούσαν να αποτελέσουν τροφή για μελλοντική έρευνα, η οποία μπορεί να χρησιμοποιήσει πλήθος στοιχείων και συμπερασμάτων της παρούσας εργασίας.

Βιβλιογραφία

1. Jocelyne Piret and Guy Boivin (2021), «Pandemics Throughout History, US National Library of Medicine, National Institutes of Health (PMC)», <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7874133/>.
2. CBC Radio-Canada Jun 23 (2020), «'Civilization is a very thin veneer': What the plague of Athens can teach us about dealing with COVID-19», https://www-cbc-ca.translate.google.com/radio/ideas/civilization-is-a-very-thin-veneer-what-the-plague-of-athens-can-teach-us-about-dealing-with-covid-19-1.5624000?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op,sc
3. Ν. Σταυρακάκης, «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ, HISTORY OF MEDICINE, Ο λοιμός του Ιουστινιανού (542 μ.Χ.), The plague of Justinian (AD 542)», <https://www.mednet.gr/archives/2021-5/pdf/667.pdf>
4. Παρασκευόπουλος (1993), *Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας, Έννοια, χαρακτηριστικά, είδη και στάδια της επιστημονικής έρευνας*, Τόμος πρώτος, Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.
5. Παρασκευόπουλος (1993), *Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας, Επιλογή του δείγματος, μέσα και διαδικασία συλλογής των δεδομένων*, Τόμος δεύτερος, Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.
6. Δημητρόπουλος, (2009), *Εισαγωγή στη μεθοδολογία της επιστημονικής έρευνας, Ένα συστημικό δυναμικό μοντέλο*, Αθήνα, Ελλην.
7. Γιώτα Πιτσιάβα (2011-2021), Ιστορικός, «Ο «Μαύρος Θάνατος» - Συνέπειες της πανδημίας στην οικονομία της εποχής», HISTORICALQUEST, <https://www.historical-quest.com/syndromes/109-archive/mesaioniki-istoria/165-o-mauros-thanatos-synepeies-ths-pandimias-stin-oikonomia-tis-epoxis.html>
8. Γιαννούλα Σιαμέτη (2019), «Πανδημίες γρίπης στον 20ο αιώνα: Η Ισπανική γρίπη του 1918», *Ιατρικά Χρονικά Βορειοδυτικής Ελλάδας - Τόμος 14ος - Τεύχος 1ο*, σελ. 23 - 28, <https://ixek.gr/wp-content/uploads/2019/07/1401-03.pdf>
9. Richard Baldwin and Eiichi Tomiura (2020), «Thinking ahead about the trade impact of COVID-19», *Economics in the Time of COVID-19*, <https://cepr.org/sites/default/files/news/COVID-19.pdf>

10. Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) (2020), «Μακροοικονομικές προβολές εμπειρογνομώνων»,
https://www.ecb.europa.eu/pub/projections/html/ecb.projections202006_eurosystemstaff~7628a8cf43.el.html#toc2
11. IN.EM.Y.-ΕΣΣΕ (2020), «Οι επιπτώσεις από την πανδημία του Covid-19. Προς μια «πανδημία» σε οικονομία και κοινωνία;» https://inemy.gr/wp-content/uploads/2020/03/%CE%A0%CE%91%CE%9D%CE%94%CE%97%CE%9C%CE%99%CE%91_%CE%9F%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%9D%CE%9F%CE%9C%CE%99%CE%91%CE%A3_%CE%9A%CE%91%CE%99_%CE%9A%CE%9F%CE%99%CE%9D%CE%A9%CE%9D%CE%99%CE%91%CE%A3.pdf
12. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Ανταγωνιστικότητα των ΜΜΕ»,
https://ec.europa.eu/regional_policy/el/policy/themes/sme-competitiveness/
13. Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδας (2020), «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, Μικρομεσαίες επιχειρήσεις: Προκλήσεις και ευκαιρίες», Ιούλιος, Αύγουστος, Σεπτέμβριος, https://oee.gr/wpcontent/uploads/2021/10/%CE%9F%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%A7%CF%81%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%B1_173_web.pdf
14. ΣΕΒ (2020), «Ψηφιακή και τεχνολογική ωριμότητα οικονομίας και επιχειρήσεων», Παρατηρητήριο Ψηφιακού Μετασχηματισμού, 2η ετήσια έκδοση, https://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/53335/Paratiritirio_sev_kentriki_meleti_2020_11_8_2020.pdf
15. ELTRUN/COSMOTE (2020), «Η ψηφιακή ετοιμότητα των μικρών & μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην Ελλάδα-Επίδραση του covid 19», <https://acein.aueb.gr/en/2020/11/03/cosmote-eltrun-survey/>
16. JordàÒscar, Sanjay R. Singh, Alan M. Taylor (2020), “Longer-Run Economic Consequences of Pandemics,” Federal Reserve Bank of San Francisco Working Paper 2020-09, Federal Reserve Bank of San Francisco | Longer-Run Economic Consequences of Pandemics (frbsf.org)
17. European Commission (2013), «HELPING FIRMS GROW», EUROPEAN COMPETITIVENESS REPORT 2014, <https://www.ggb.gr/sites/default/files/basic-page-files/EU%20Competitiveness%20Report%202014-Final.pdf>

18. European Investment Bank, «European Investment Fund, SME Report», https://www.ggb.gr/sites/default/files/basic-page-files/sme_report_2013_en.pdf
19. European Commission (2016), «Improving Resource Efficiency in SMEs», How to support SME Policy from Structural Funds, Guidebook Series 10, https://www.ggb.gr/sites/default/files/basic-page-files/Guidebooks_10_Improving%20resource%20efficiency%20in%20SMEs_2016.pdf
20. European Commission (2021), «SME COUNTRY FACT SHEET, GREECE», <https://www.ggb.gr/sites/default/files/basic-page-files/Greece%20-%20SME%20Fact%20Sheet%202021.pdf>
21. Richard Baldwin, Beatrice Weder di Mauro (2020), «Economics in the Time of COVID-19», <https://cepr.org/sites/default/files/news/COVID-19.pdf>
22. ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, «Εκθεση ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ 2019 για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις», 2019, <https://imegsevee.gr/%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CF%83%CE%B9%CE%B5%CF%8D%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82/ekthesi-ime-gsevee-2019-gia-tis-mikromesaies-epicheiriseis/>
23. Γιάννης Αγουρίδης (2021), «Φάκελος-Ο «χάρτης» των επιχειρήσεων, το σχέδιο για συγχωνεύσεις και η άποψη της αγοράς», Οικονομικός Ταχυδρόμος (ΟΤ), <https://www.ot.gr/2021/10/06/epixeiriseis/ta-kyvernitikko-sxedio-gia-ti-megethynsi-ton-ellinikon-epixeiriseon-kai-oi-antidraseis/>
24. Dominik T. Matt, VladimírModrák, Helmut Z. sifkovits (2020), «Industry 4.0 for SMEs, Challenges, Opportunities and Requirements», abordoc.ilo.org/discovery/fulldisplay?docid=alma995061438002676&context=L&vid=41ILO_INST:41ILO_V1&lang=en&adaptor=Local%20Search%20Engine
25. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2021), «COVID-19: πως μπορεί η ΕΕ να στηρίζει τις μικρές επιχειρήσεις;», Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση, <https://www.europarl.europa.eu/news/el/headlines/economy/20210107STO95112/covid-19-pos-mporei-i-ee-na-stirixei-tis-mikres-epicheiriseis>
26. Νομοτέλεια (2021), «ΚΟΡΩΝΟΙΟΣ : ΟΛΗ Η ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ (ΝΟΜΟΙ & ΠΙΝΗ / ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ-ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ& ΛΟΙΠΑ ΕΓΓΡΑΦΑ)», Ηλεκτρονική Νομική

https://www.nomotelia.gr/article_detail.asp?m=1&e_cat_id=226&e_article_id=384

27. Eugenia Tognotti (2021), «Past the Virus - Containing Pandemics Throughout History, Past the Virus», <https://www.institutmontaigne.org/en/blog/past-virus-containing-pandemics-throughout-history>

28. Kanta (2020), «ΕΠΙΣΤΡΕΠΤΕΑ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΗ – 9 ΒΑΣΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ», Επιμελητήριο Ευβοίας,

<https://www.eviachamber.gr/el/content/%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%84%CF%81%CE%B5%CF%80%CF%84%CE%B5%CE%B1-%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CE%B2%CE%BF%CE%BB%CE%B7-9-%CE%B2%CE%B1%CF%83%CE%B9%CE%BA%CE%B1-%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CE%B9%CE%B1>

29. ΑΑΔΕ (2021), Οδηγίες για τη χρήση της εφαρμογής «Αυξημένη Αποζημίωση Ειδικού Σκοπού- Αίτηση Χορήγησης», myBusinessSupport,

https://www.aade.gr/sites/default/files/2021-05/odigies_aux_eidikou_skopou.pdf

30. ΑΑΔΕ (2021), Οδηγίες χρήσης - Επιστρεπτέα Προκαταβολή, <https://www.aade.gr/epiheiriseis/mybusinesssupport/odigies-hrisis-epistreptea-prokatavoli>

31. ΕΦΕΠΑΕ (2020), «Τι ισχύει για τους κανόνες σόρευσης για τα μέτρα στήριξης στο πλαίσιο των επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19»,

https://www.aade.gr/sites/default/files/2021-05/odigies_aux_eidikou_skopou.pdf

<https://www.efepae.gr/frontend/article.php?aid=3947&cid=340&t=Ti-isxuei-gia-tous-kanones-swreusis-gia-ta-metra-stiriksis-sto-plaisio-twn-epiptwsewn-tis-pandimias-COVID-19>

32. Σ.Ε.Τ.Κ.Ε., «ΚΥΑ "ΓΔΟΥ 94/2020" - "ΦΕΚ 1645/Β/3-5-2020" - Παράταση για την Επιστρεπτέα Προκαταβολή - Διαδικασία και προϋποθέσεις χορήγησης της»,

<https://www.setke.gr/el/%CE%BD%CE%AD%CE%B1>

33. ΑΑΔΕ (2021), Οδηγίες για τη χρήση της εφαρμογής «Επιστρεπτέα Προκαταβολή 7 Αίτηση Χορήγησης», https://www.aade.gr/sites/default/files/2021-04/odigiesepistrepteprokatavoli7_aitisi%20xorigisis.pdf

34. Dominique Moïsi (2021), «How Pandemics Change the Way We See the World», Past the Virus <https://www-institutmontaigne-org.translate.goog/en/blog/past-virus-how>

pandemics-change-way-we-see-

world?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc

35. Guido Alfami (2021), «How Pandemics Shape the Economy», Past the Virus, <https://www.institutmontaigne.org/node/8620>

36. YunfengShang, Haiwei Li, Ren Zhang (2021), «Effects of Pandemic Outbreak on Economies: Evidence From Business History Context», *frontiers in Public Health, Helth Economic*, <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpubh.2021.632043/full>

37. The Economist (2021), «What history tells you about post-pandemic booms», *Finance & economics*, <https://www.economist.com/finance-and-economics/2021/04/29/what-history-tells-you-about-post-pandemic-booms>

38. ÒscarJordà, Sanjay R. Singh, and Alan M. Taylor (2020), «The Long Economic Hangover of Pandemics», *FINANCE & DEVELOPMENT, VOL. 57, NUMBER 2*, <https://www.imf.org/EXTERNAL/PUBS/FT/FANDD/2020/06/LONG-TERM-ECONOMIC-IMPACT-OF-PANDEMICS-JORDA.HTM>

39. GRECA (2020), «Ακόμα Υψηλότερο Σκαλοπάτι για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο τον Απρίλιο», <https://www.greekecommerce.gr/ereynes-gia-ellada/ereyna-ecommerce-at-covid-19-period-phase-iii/>

40. Pwc (2020), «Οι επιπτώσεις της πανδημίας στις ελληνικές επιχειρήσεις», https://www.pwc.com/gr/en/publications/Greece_Covid_Report.pdf

41. Αγγελική Κοτσοβού (2020), «Πανδημίες που άλλαξαν τη ροή της Ιστορίας», *naftemporiki*, <https://m.naftemporiki.gr/story/1584431>

42. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Κ. ΣΙΝΑΚΟΣ(2004-2006), «Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΛΟΙΜΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ ΤΟΥ ΤΕΛΟΥΣ ΤΟΥ 6ΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΟΥ 7ΟΥ ΑΙ. ΣΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ ΜΑΥΡΙΚΙΟΥ*», <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/esperia/article/viewFile/2045/188>

43. EH.net, «The Economic Impact of the Black Death», <https://eh.net/encyclopedia/the-economic-impact-of-the-black-death/>

44. Τράπεζα της Ελλάδος (2021), «ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΗ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2020», <https://www.bankofgreece.gr/Publications/ekthdkth2020.pdf>

45. Νικόλαος Διέτης (2021), «Πανδημίες: Μια αληθινή ιστορία που ίσως σας κάνει να δείτε το σήμερα με άλλο μάτι», *μικροπράγματα*,

<https://mikropragmata.lifo.gr/zoi/pandimies-mia-alithini-istoria-pou-isos-sas-kanei-na-deite-to-simera-me-allo-mati/>

46. Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδας (ΟΕΕ) (2020), «Οι επιπτώσεις της Υγειονομικής Κρίσης στην Ελληνική Οικονομία και οι προτάσεις για την επόμενη μέρα», <https://oe-e.gr/wp-content/uploads/2020/05/oee-26-5.pdf>

47. Oscar Jorda, Sanjay R. Singh, Alan M. Taylor «Longer-Run Economic Consequences of Pandemics» (2020), Federal Reserve Bank of San Francisco», <https://www.frbsf.org/economic-research/publications/working-papers/2020/09/>

48. Stephen Davies (2021), «Going Viral: The History and Economics of Pandemics», SSRN, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3852033

49. Ινστιτούτο Εργασίας (INE) (2021), «Οι επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 σε όρους μεταβολής του κύκλου εργασιών στην ελληνική οικονομία», Τεύχος 249, Μάρτιος, https://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2021/03/ENHMERWSH_MARTIOS_2021.pdf

50. Łukasz G ebski (2021), «The Impact of the Crisis Triggered by the COVID-19 Pandemic and the Actions of Regulators on the Consumer Finance Market in Poland and Other European Union Countries», MDPI, <https://www.mdpi.com/2227-9091/9/6/102>

51. Maria Nicola, Zaid Alsafi, Catrin Sohrabi, Ahmed Kerwand, Ahmed Al-Jabir, Christos Iosifidis, Maliha Agha, Riaz Agha (2020), « The socio-economic implications of the coronavirus pandemic (COVID-19): A review», PMC, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7162753/>

52. Nuno Fernandes (2020), «Economic effects of coronavirus outbreak (COVID-19) on the world economy», SSRN, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3557504

53. EUR-Lex (2020), «Προσωρινό πλαίσιο για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθεί η οικονομία κατά τη διάρκεια της τρέχουσας έξαρσης της νόσου COVID-19, (2020/C 91 I/01)», ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.CI.2020.091.01.0001.01.ELL&toc=OJ%3AC%3A2020%3A091I%3AFULL>

54. ΑΑΔΕ, «Επιστρεπτέα Προκαταβολή - Σύντομη περιγραφή της Δράσης», <https://www.aade.gr/epiheiriseis/mybusinesssupport/epistreptea-prokataboli-syntomi-perigrافي-tis-drasis>
55. JadrankaSvarc, Jasminka Laznjak, Marina Dabi (2020), «The role of national intellectualcapital in the digital transformationof EU countries. Anotherdigital divide?», Journal of Intellectual Capital, <https://www.emerald.com/insight/1469-1930.ht>
56. Antonio Crupi, Nicola Del Sarto, Alberto Di Minin, Gian Luca Gregori, Dominique Lepore, Luca Marinelli and Francesca Spigarelli (2019-2020), «The digital transformation of SMEs – anew knowledge broker called the digitalinnovation hub», JOURNAL OF KNOWLEDGE MANAGEMENT, <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/JKM-11-2019-0623/full/html>
57. OECD (2020), «The Digital Transformationof SMEs», OECD Publishing, https://www.oecd-ilibrary.org/industry-and-services/the-digital-transformation-of-smes_bdb9256a-en
58. EUROPEAN COMMISSION (2021), «ANNUAL REPORT ON EUROPEAN SMEs 2020/2021»,<https://www.interregeurope.eu/scaleup/news/news-article/12857/annual-report-on-european-smes-2020-2021/>
59. EUROPEAN COMMISSION (2021), «Annual Report on European SMEs, 2020/2021, Digitalisation of SMEs, Background document», <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/849659ce-dadf-11eb-895a-01aa75ed71a1>
60. OECD (2021),«OECD, SME and Entrepreneurship Outlook2021», <https://www.oecd.org/publications/oecd-sme-and-entrepreneurship-outlook-2021-97a5bbfe-en.htm>
61. ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ (2019), «Εκθεση ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ 2019 για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις», <https://imegsevee.gr/%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CF%83%CE%B9%CE%B5%CF%8D%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82/ekthesi-ime-gsevee-2019-gia-tis-mikromesaies-epicheiriseis/>
62. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020), «Οδηγός χρήσης του ορισμού των ΜΜΕ», [file:///C:/Users/Home/Downloads/sme_definition_user_guide_el%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/Home/Downloads/sme_definition_user_guide_el%20(3).pdf)

63. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2006), «Ο νέος ορισμός των ΜΜΕ Οδηγός χρήστη και υπόδειγμα δήλωσης», <http://www.gsrt.gr/Financing/Files/ContentFiles20433/%CE%9F%CE%94%CE%97%CE%93%CE%9F%CE%A3%20%CE%A7%CE%A1%CE%97%CE%A3%CE%A4%CE%97%20%CE%93%CE%99%CE%91%20%CE%A4%CE%9F%CE%9D%20%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%9F%20%CE%A4%CE%A9%CE%9D%20%CE%9C%CE%9C%CE%95.pdf>
64. ΕΙΕΑΔ (2020), «ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ», ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ, <https://www.eiead.gr/wp-content/uploads/2020/12/%CE%95%CF%84%CE%AE%CF%83%CE%B9%CE%B1-%CE%88%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7-%CE%95%CE%99%CE%95%CE%91%CE%94-%CE%95%CF%81%CE%B3%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%91%CF%80%CE%B1%CF%83%CF%87%CF%8C%CE%BB%CE%B7%CF%83%CE%B7-2020.pdf>
65. OECD (2021), «OECD SME and Entrepreneurship Outlook 2021, Part II Country profiles and methodology», <https://www.oecd.org/publications/oecd-sme-and-entrepreneurship-outlook-2021-97a5bbfe-en.htm>
66. OECD (2020), «Coronavirus (COVID-19): SME Policy Responses», <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/coronavirus-covid-19-sme-policy-responses-04440101/>
67. ΕΛΣΤΑΤ (2021), «ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΕ ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ ΤΗΣ ΝΟΣΟΥ ΤΟΥ ΚΟΡΩΝΟΪΟΥ 2019 (COVID-19) ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ – Γ' ΤΡΙΜΗΝΟ 2021», <https://www.statistics.gr/documents/20181/d5873c7a-2f6a-6c0b-01f6-7f333edca391>
68. Richard Baldwin, Beatrice Weder di Mauro, «Economics in the Time of COVID-19», CEPR Press, <https://voxeu.org/content/economics-time-covid-19>
69. Γιώργος Κρητικίδης (2021), «Οι επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 σε όρους μεταβολής του κύκλου εργασιών στην ελληνική οικονομία», ΙΝΕ, ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ, Τεύχος 249, Τεύχος 219, <https://www.inegsee.gr/ekdosi/i-epiptosis-tis-pandimias-covid-19-se-orous-metavolis-tou-kyklou-ergasion-stin-elliniki-ikonomia/>

70. Τράπεζα της Ελλάδας (2021), «ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΗ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2020», <https://www.bankofgreece.gr/Publications/ekthdkth2020.pdf>
71. ΟΕΕ, «Οι επιπτώσεις της Υγειονομικής Κρίσης στην Ελληνική Οικονομία και οι προτάσεις για την επόμενη μέρα», 2020, <https://oe-e.gr/wp-content/uploads/2020/05/oee-26-5.pdf>
72. ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (2021), «Αξιολόγηση του ισχύοντος νομοθετημένου κατώτατου μισθού και ημερομισθίου», <https://ypergasias.gov.gr/wp-content/uploads/2021/07/1.-%CE%A4%CE%A1%CE%91%CE%A0%CE%95%CE%96%CE%91-%CE%A4%CE%97%CE%A3-%CE%95%CE%9B%CE%9B%CE%91%CE%94%CE%9F%CE%A3-%CE%88%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7-%CE%A4%CF%84%CE%95-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CF%8E%CF%84%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%82-%CE%BC%CE%B9%CF%83%CE%B8%CF%8C%CF%82-20211.pdf>
73. ΓΓΠΣ (2020), ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ «ΦΕΚ Α' 75/30-03-2020», <https://www.gsis.gr/sites/default/files/2020-03/%CE%A0%CE%9D%CE%A0%20%CE%9175.pdf>
74. ΑΑΔΕ (2020) ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ «ΦΕΚ Β' 1135/02-04-2020», https://www.aade.gr/sites/default/files/2020-04/a1076_2020fek.pdf
75. ΑΑΔΕ (2020), ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, «Α.1076/2020», https://www.aade.gr/sites/default/files/2020-04/a1076_2020fek_0.pdf

Παράρτημα 1

Νόμοι και Πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου, Αποφάσεις Υπουργείων και έγγραφα λοιπών φορέων για την στήριξη ΜμΕ και Εργαζομένων.

Νόμοι και ΠΝΠ

-
-
- Κ.Υ.Α. Δ15/Δ/105596/21 (ΦΕΚ-6076 Β/)
 - Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/1050/21 (ΦΕΚ-5308 Β/)
 - Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/1052/21 (ΦΕΚ-5307 Β/)
 - Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/1053/21 (ΦΕΚ-5307 Β/)
 - Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/1051/21 (ΦΕΚ-5306 Β/16-11-21)
 - Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/1054/21 (ΦΕΚ-5305 Β/16-11-21)
 - Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/1046/21 (ΦΕΚ-5304 Β/16-11-21)
 - Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/1048/21 (ΦΕΚ-5303 Β/16-11-21)
 - Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/1049/21 (ΦΕΚ-5303 Β/16-11-21)
 - Κ.Υ.Α. 19469/21 (ΦΕΚ-5118 Β/4-11-21)
 - Κ.Υ.Α. 74831/21 (ΦΕΚ-4593 Β/5-10-21)
 - Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/958/21 (ΦΕΚ-4556 Β/1-10-21)
 - ΦΕΚ-4519 Β/30-9-21 Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/959/21
 - ΦΕΚ-4518 Β/30-9-21
 - Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/962/21
 - Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/960/21
 - Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/964/21
 - ΦΕΚ-4517 Β/30-9-21
 - 1. Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/957/21
 - 2. Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/961/21
 - 3. Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/963/21
-

K.Y.A. ΓΔΟΥ/965/21 (ΦΕΚ-4516 Β/30-9-21)
K.Y.A. ΓΔΟΥ/880/21 (ΦΕΚ 4021 Β/31-08-2021)
ΕΦΚΑ 327325/ΕΓΚ.46/30-8-21
K.Y.A. 58921/21 (ΦΕΚ-3637 Β/6-8-21)
K.Y.A. ΓΔΟΥ825/21 (ΦΕΚ-3529 Β/3-8-21)
K.Y.A. ΓΔΟΥ/808/21 (ΦΕΚ-3354 Β/26-7-21)
K.Y.A. 51320/21 (ΦΕΚ-3127 Β/17-7-21)
K.Y.A. ΓΔΟΥ743/21 (ΦΕΚ-3125 Β/16-7-21)
K.Y.A. ΓΔΟΥ742/21 (ΦΕΚ-3124 Β/16-7-21)
K.Y.A. ΓΔΟΥ741/21 (ΦΕΚ-3124 Β/16-7-21)
K.Y.A. ΓΔΟΥ740/21 (ΦΕΚ-3123 Β/16-7-21)
K.Y.A. ΓΔΟΥ739/21 (ΦΕΚ-3123 Β/16-7-21)
K.Y.A. ΓΔΟΥ738/21 (ΦΕΚ-3122 Β/16-7-21)
K.Y.A. ΓΔΟΥ737/21 (ΦΕΚ-3122 Β/16-7-21)
K.Y.A. Α1162/21 (ΦΕΚ-3087 Β/14-7-21)
K.Y.A. 47100/21 (ΦΕΚ 2975 Β/6-7-2021)
K.Y.A. ΓΔΟΥ614/21 (ΦΕΚ 2841 Β/30-6-2021)
K.Y.A. ΓΔΟΥ613/21 (ΦΕΚ 2840 Β/30-6-2021)
K.Y.A. ΓΔΟΥ612/21 (ΦΕΚ 2839 Β/30-6-2021)
K.Y.A. ΓΔΟΥ611/21 (ΦΕΚ 2838 Β/30-6-2021)
K.Y.A. ΓΔΟΥ610/21 (ΦΕΚ 2837 Β/30-6-2021)
K.Y.A. ΓΔΟΥ609/21 (ΦΕΚ 2836 Β/30-6-2021)
K.Y.A. ΓΔΟΥ608/21 (ΦΕΚ 2835 Β/30-6-2021)
K.Y.A. Δ15/Δ/34655/21 (ΦΕΚ-2360 Β/3-6-21)
K.Y.A. ΓΔΟΥ/504/21 (ΦΕΚ-2236 Β/29-5-21)
K.Y.A. 28631/21 (ΦΕΚ 2012 Β/14-5-2021)
K.Y.A. ΓΔΟΥ/451/21 (ΦΕΚ-1876 Β/10-5-21)
K.Y.A. Δ15/Δ/10390/402/21 (ΦΕΚ-1787 Β/29-4-21)
K.Y.A. ΓΔΟΥ/432/21 (ΦΕΚ-1799 Β/29-4-21)
K.Y.A. Δ15/Δ/10331/525/21 (ΦΕΚ-1759 Β/28-4-21)
N. 4797/21 (ΦΕΚ-66 Α/23-4-21)

ΥΠΕΚΥΠ ΟΙΚ.22547/21 (ΦΕΚ-1683 Β/24-4-21)
Κ.Υ.Α. 6632/21 (ΦΕΚ-1632 Β/21-4-21)
ΕΦΚΑ-ΚΕΑΟ 139764/ΕΓΚ.24/19-4-21
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/366/21 (ΦΕΚ-1290 Β/1-4-21)
Κ.Υ.Α. 13179/21 (ΦΕΚ-1200 Β/29-3-21)
ΕΦΚΑ-ΚΕΑΟ 90603/ΕΓΚ.19/12-3-21
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/289/21 (ΦΕΚ-946 Β/10-3-21)
Κ.Υ.Α. οικ. 9498/321/21 (ΦΕΚ-822 Β/2-3-21)
Κ.Υ.Α. οικ. 9500/322/21 (ΦΕΚ-821 Β/2-3-21)
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/232/21 (ΦΕΚ-804 Β/1-3-21)
ΥΠΥΜΕ 50934/26-2-21
ΕΦΚΑ-ΚΕΑΟ 67782/Σ.21650/ΕΓΚ.13/24-2-21
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/177/21 (ΦΕΚ-701 Β/22-2-21):
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/171/21 (ΦΕΚ-649 Β/20-2-21)
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/172/21 (ΦΕΚ-649 Β/20-2-21)
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/175/21 (ΦΕΚ-649 Β/20-2-21)
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/173/21 (ΦΕΚ-647 Β/19-2-21)
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/174/21 (ΦΕΚ-647 Β/19-2-21)
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/154/21 (ΦΕΚ-540 Β/11-2-21)
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/133/21 (ΦΕΚ-533 Β/10-2-21)
Κ.Υ.Α. οικ. 5693/200/21 (ΦΕΚ-460 Β/6-2-21)
Κ.Υ.Α. οικ. 4374/131/21 (ΦΕΚ-345 Β/31-1-21)
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/19/21 (ΦΕΚ-236 Β/25-1-21) - ΕΠΑΝΑΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ
Κ.Υ.Α. 3242/76/21 (ΦΕΚ-284 Β/27-1-21)
ΥΠΕΚΥΠ 3541/50/26-1-21
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/19/21 (ΦΕΚ-236 Β/25-1-21)
Κ.Υ.Α. οικ. 3208/108/21 (ΦΕΚ-234 Β/25-1-21)
Κ.Υ.Α ΓΔΟΥ/4/21 (ΦΕΚ-86 Β/15-1-21)
ΕΦΚΑ 2023/Σ628/ΕΓΚ.2/5-1-21
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/1/20 (ΦΕΚ-7 Β/4-1-21)
ΥΠΕΚΥΠ οικ.53124/1344/20 (ΦΕΚ-5734 Β/28-12-20)

Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/392/20 (ΦΕΚ-5449 Β/9-12-20)
Κ.Υ.Α. οικ. 49989/1266/20 (ΦΕΚ-5391 Β/7-12-20)
ΕΦΚΑ-ΚΕΑΟ 118267/ΕΓΚ.26/
ΕΦΚΑ 80430/
ΕΦΚΑ 74909/
ΕΦΚΑ 12/
ΕΦΚΑ 66432/
ΥΠ.ΟΙΚ. ΓΔΟΥ/296/20 (ΦΕΚ-5251 Β/)
Κ.Υ.Α. οικ. 48713/1232/20 (ΦΕΚ-5246 Β/)
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/285/20 (ΦΕΚ-5224 Β/)
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/286/20 (ΦΕΚ-5224 Β/)
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/287/20 (ΦΕΚ-5224 Β/)
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/295/20 (ΦΕΚ 5207 Β/)
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/282/20 (ΦΕΚ-5081 Β/)
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/281/20 (ΦΕΚ-5047 Β/)
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/246/20 (ΦΕΚ-4752 Β/)
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/246/20 (ΦΕΚ-4752 Β/)
Κ.Υ.Α. οικ. 42774/1072/20 (ΦΕΚ-4706 Β/)
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/233/20 (ΦΕΚ-4471 Β/) - ΕΠΑΝΑΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ
ΥΠ.ΟΙΚ. 99667/ΕΞ2020/20 (ΦΕΚ-4066 Β/)
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/219/20 (ΦΕΚ-4074 Β/)
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/218/20 (ΦΕΚ-4073 Β/)
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/222/20 (ΦΕΚ-4051 Β/)
ΥΠΑΝΕΠ ΓΔΟΥ/207/20 (ΦΕΚ-3867 Β/)
Κ.Υ.Α. 34236/860/20 (ΦΕΚ-3770 Β/)
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/193/20 (ΦΕΚ-3223 Β/)
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/170/20 (ΦΕΚ-2877 Β/)
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/163/20 (ΦΕΚ-2787 Β/)
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/148/20 (ΦΕΚ-2729 Β/)
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ138/20 (ΦΕΚ-2488 Β/)
Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ/131/20 (ΦΕΚ-2276 Β/)

ΥΠΑΝΕΠ ΓΔΟΥ/101/20 (ΦΕΚ-1862 Β/)

Κ.Υ.Α. ΓΔΟΥ94/20 (ΦΕΚ-1645 Β/)

Κ.Υ.Α. Α1091/20 (ΦΕΚ-1466 Β/)

Κ.Υ.Α. Α1080/20 (ΦΕΚ-1294 Β/)

Κ.Υ.Α. Α1076/20 (ΦΕΚ-1135 Β/)

Πηγή: Νομοτέλεια, 2021